

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота
магістра

на тему « Перестрахування як фактор забезпечення фінансової надійності
ПрАТ «СК «Оранта-Січ».

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0728
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та
страхування
освітньої програми фінанси і кредит
спеціалізації Корпоративні фінанси

М.С. Ткаченко

Керівник к.ф.-м.н., доцент Кисільова І.Ю.

Рецензент к.е.н., доцент Батракова Т.І.

Запоріжжя – 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Освітня програма фінанси і кредит
Спеціалізація Корпоративні фінанси

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ А.П. Кущик

« ____ » _____ 2019 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Ткаченко Миколі Сергійовичу

1. Тема роботи: «Перестраховання як фактор забезпечення фінансової надійності ПрАТ «СК «Оранта-Січ».

керівник роботи: Кисільова Інна Юріївна, к.ф.-м.н., доцент
затверджені наказом ЗНУ від 4 липня 2019 року № 1110-с.

2. Строк подання студентом роботи: 25 грудня 2019 року.

3. Вихідні дані до роботи: дані фінансової звітності ПрАТ «СК «Оранта-Січ», Державної служби статистики України, інтернет-сайтів а також монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): дослідити економічну природу і сутність перестраховання; визначити сутність та критерії оцінки фінансової надійності страховика та фактори фінансової надійності страхової організації; надати організаційно-економічну характеристику ПрАТ СК «Оранта-Січ» та оцінити її фінансовий стан та проаналізувати операції перестраховання ПрАТ СК «Оранта-Січ»; оцінити фінансову надійність ПрАТ СК «Оранта-Січ»; визначити роль перестраховання як інструмента управління фінансовою надійністю страховика; проаналізувати ринок перестраховання та існуючі проблеми; визначити шляхи вдосконалення управління надійністю ПрАТ СК «Оранта-Січ».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 14 рис., 25 табл. і 10 формул.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Кисільова І.Ю., доцент	09.08.2019 р.	09.08.2019 р.
2	Кисільова І.Ю., доцент	13.09.2019 р.	13.09.2019 р.
3	Кисільова І.Ю., доцент	18.10.2019 р.	18.10.2019 р.

7. Дата видачі завдання: 05 липня 2019 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	05.07.2019 р. – 09.07.2019 р.	виконано
2.	Виконання вступу	10.07.2019 р. – 08.08.2019 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	09.08.2019 р. – 12.09.2019 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	13.09.2019 р. – 17.10.2019 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	18.10.2019 р. – 28.11.2019 р.	виконано
6.	Формування висновків	29.11.2019 р. – 10.12.2019 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	11.12.2019 р. – 24.12.2019 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	25.12.2019 р.	виконано

Студент _____ М.С.Ткаченко
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ І.Ю.Кисільова
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ І.Ю. Кисільова
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 111 с., 15 рис., 25 табл., 8 додатків, 77 джерел.

Об'єктом дослідження є процеси формування та управління фінансовою надійністю ПрАТ СК «Оранта-Сич» та роль перестраховання в забезпеченні фінансової надійності.

Метою кваліфікаційної роботи є розвиток науково-методичних положень і обґрунтування практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління перестрахованням для забезпечення фінансової надійності страховика.

Завдання: визначити сутність перестраховання та його роль у забезпеченні фінансової надійності страхової організації; оцінити фінансовий стан ПрАТ СК «Оранта-Сич»; провести оцінку фінансової надійності; побудувати математичну модель управління фінансовою надійністю; розробити практичні рекомендації щодо забезпечення фінансової надійності.

Методи досліджень: діалектичний метод пізнання, системний, комплексний та структурно-функціональний підхід, кількісний аналіз, методи дедукції та індукції, аналізу та синтезу, метод математичного моделювання.

Наукова новизна отриманих результатів визначається такими основними положеннями: *вдосконалено* методичний підхід управління перестрахованням; *запропоновано* комплексну модель управління фінансовою надійністю страховика із врахуванням перестраховання шляхом побудови економіко-математичної моделі.

Практичне значення мають такі розробки як: методичний підхід управління перестрахованням (вибір моделі перестраховання); модель управління фінансовою надійністю страхової організації.

ПЕРЕСТРАХУВАННЯ, ФІНАНСОВА НАДІЙНІСТЬ, ПОКАЗНИКИ ПЕРЕСТРАХУВАННЯ, ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОЇ НАДІЙНОСТІ СТРАХОВИКА, ТЕСТИ РАНЬОГО ПОПЕРЕДЖЕННЯ

SUMMARY

Qualifying work: 111 pp., 15 fig., 25 tab., 8 annex, 77 references.

The object of study is a processes of formation and financial reliability management of insurance company PJSC IC «Oranta-Sich» and role of reinsurance in financial reliability ensuring.

The subject of investigation is a system of theoretical and methodical principles and practical problems connected with financial reliability management and reinsurance estimation of insurance company PJSC IC «Oranta-Sich».

The purpose of the qualification work is to justify of the theoretical regulations and work out practical recommendations of improve the reinsurance management for financial reliability ensuring of insurance company.

Methods of research: dialectical cognition method; systematic, complex and structural and functional methods, calculation methods, methods of induction and deduction, analysis and synthesis; method of mathematical modelling.

The estimation of financial state of insurance company PJSC IC «Oranta-Sich» has been performed; the estimation of structure and dynamics of insurance resources of PJSC IC «Oranta-Sich» has been performed; the analysis of reinsurance activity and financial reliability estimation has been performed; the mathematical model of financial reliability of insurance company PJSC IC «Oranta-Sich» has been constructed; the recommandations of reinsurance activity management and financial reliability improvement of insurance company PJSC IC «Oranta-Sich» » have been elaborated.

The scientific novelty of the results consists in theoretical and methodical justification and solving of the complex issues which are connected with the ensuring of financial reliability of insurance company PJSC IC «Oranta-Sich». The study yielded the following scientific results, which are characterized by scientific innovation: the methodical approach of reinsurance management of insurance company has been improved; the complex model of financial reliability management

considering reinsurance using mathematical modeling.

The results of research are aimed at estimation and improving the financial reliability and reinsurance management system of insurance companies and can be implemented in practice of insurance companies.

The application of proposed recommendations in practice will ensure formation and effective operation of reinsurance management system of insurance companies.

REINSURANCE, FINANCIAL RELIABILITY, INDICES OF
REINSURANCE, INDICES OF FINANCIAL RELIABILITY, EARLY
WARNING TESTS

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ НАДІЙНОСТІ СТРАХОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.....	11
1.1.Економічна природа і сутність перестраховування	11
1.2 Сутність та критерії оцінки фінансової надійності страховика.....	21
1.3 Фактори фінансової надійності страхової організації.....	26
Висновки до розділу 1.....	33
2 ОЦІНКА ТА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ НАДІЙНІСТЮ ПРАТ СК «ОРАНТА-СИЧ».....	35
2.1 Організаційно-економічна характеристика ПрАТ СК «Оранта-Сич».....	35
2.2 Оцінка фінансової надійності ПрАТ СК «Оранта-Сич».....	59
2.3 Перестраховування як інструмент управління фінансовою надійністю страховика.....	66
Висновки до розділу 2.....	78
3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ НАДІЙНІСТЮ ПРАТ СК «ОРАНТА-СИЧ».....	81
3.2 Аналіз ринку та проблем функціонування перестраховування	81
3.2 Шляхи вдосконалення управління перестраховуванням ПрАТ СК «Оранта-Сич» в контексті забезпечення фінансової надійності.....	88
Висновки до розділу 3.....	100
ВИСНОВКИ.....	102
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	104
ДОДАТКИ.....	112

ВСТУП

Сучасне суспільство неможливо уявити без широко розвинутої системи страхування, оскільки даний інститут є однією з найбільш важливих форм солідарного захисту населення від несприятливих подій. З цієї точки зору держава та суспільство вкрай зацікавлені у забезпеченні фінансової надійності страхових організацій, невиконання зобов'язань якими може призвести до значних негативних економічних і соціальних наслідків. З розвитком страхового ринку посилюється значення визначення ступеня надійності та платоспроможності страхових компаній, оцінки їх фінансового стану та результатів.

Останнім часом у зв'язку із системною трансформацією страхового ринка найбільш ефективним методом перерозподілу ризику та підвищення фінансової надійності страховика вважається перестраховування.

Перестраховування як інструмент забезпечення фінансової надійності страхових організацій розглядали Г.М.Малинич, Л.А.Орланюк-Малицька, Н.В. Ткаченко, А.О.Бойко, Ю.М.Д'ячкова, М.С.Маруженко, Л.В.Шірінян та інші вітчизняні та зарубіжні дослідники.

Страховик, на відміну від промислових і комерційних підприємств, приймає від страхувальника гроші не в обмін на суто матеріальний товар або послуги, а в обмін на послугу, яка забезпечує страховий захист у вигляді майбутніх страхових виплат тільки тим страхувальникам, які зазнали збитків і потребують фінансової допомоги. Ця особливість (тобто «плата наперед») потребує певних гарантій щодо здатності страхової компанії відповідати за своїми зобов'язаннями перед страхувальниками. Однією з гарантій є фінансова надійність страховика. Вона постійно перебуває в центрі уваги як страховика, так і страхувальника та пов'язана з тарифною, фінансовою, інвестиційною, перестраховальною політикою страховика.

Метою кваліфікаційної роботи є розвиток науково-методичних положень і обґрунтування практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління перестраховуванням для забезпечення фінансової стійкості страховика.

Для досягнення мети сформульовано такі завдання:

- визначити сутність перестраховування та його роль у забезпеченні фінансової надійності страхової організації;
- проаналізувати методи забезпечення та методи оцінки фінансової надійності страхових організацій;
- оцінити фінансовий стан ПрАТ СК «Оранта-Сич»;
- оцінити стан з перестраховування ПрАТ СК «Оранта-Сич»;
- провести розрахунок показників фінансової надійності ПрАТ СК «Оранта-Сич»;
- розглянути перестраховування як інструмент забезпечення фінансової надійності ПрАТ СК «Оранта-Сич»;
- побудувати математичну модель управління фінансовою надійністю ПрАТ СК «Оранта-Сич»;
- розробити практичні рекомендації щодо забезпечення фінансової надійності та платоспроможності ПрАТ СК «Оранта-Сич».

Об'єктом дослідження є процеси оцінки та управління фінансовою надійністю страховика.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних засад та прикладних проблем, пов'язаних із організацією перестраховування та управлінням фінансовою надійністю страховика.

Методи досліджень: діалектичний метод пізнання, системний, комплексний та структурно-функціональний підхід, кількісний аналіз, методи дедукції та індукції, аналізу та синтезу, метод математичного моделювання.

Інформаційну базу дослідження складають статистичні дані страхової організації ПрАТ СК «Оранта-Сич», Інтернет-джерела, а також монографічні дослідження та статті вітчизняних і зарубіжних авторів.

Наукова новизна отриманих результатів визначається такими основними

положеннями: *вдосконалено* методичний підхід управління перестрахованням; *запропоновано* комплексну модель управління фінансовою надійністю страховика із врахуванням перестраховання шляхом побудови економіко-математичної моделі.

Практичне значення мають такі розробки як: методичний підхід управління перестрахованням (вибір моделі перестраховання); модель управління фінансовою надійністю страхової організації.

По результатам дослідження опубліковано статтю в науковій пресі:
Кисільова І.Ю., Ткаченко М.С. Проблеми оцінки фінансової стійкості страхових організацій. Науково-виробничий журнал «Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво». Випуск 5 (110)

Результати роботи пройшли апробацію на III Міжнародній науково-практичній конференції «Сталий розвиток економіки на засадах ресурсоефективності» (м.Запоріжжя 19 грудні 2019 р.). Опубліковано тези: (Кисільова І.Ю., Ткаченко М.С. Перестраховання як спосіб забезпечення фінансової стійкості).

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ НАДІЙНОСТІ СТРАХОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

1.1. Економічна природа і сутність перестраховування

Особливості формування вітчизняного страхового ринку є відображенням ринкових перетворень, які постійно відбуваються у страховому секторі економіки. Нові реалії часу породжують і нові ризики: масштабні, вартісні, всеохоплюючі, поглиблюють існуючі ризики та зумовлюють їх кумулятивність.

Перестраховування є похідним від страхування та передбачає вторинний перерозподіл ризиків між прямим страховиком та перестраховиком. Дослідженням сутності та особливостей операцій перестраховування присвячено роботи Балицької М. В. [10], Турбіної К. Є. [69], Пфайффер К. [56], Ткаченко Н. В. [65–67], Волошиної А. [16] та зарубіжних авторів [2–5].

Укладаючи договори перестраховування страховик забезпечує:

- однорідність ризиків у портфелі, що забезпечує його збалансування;
- зменшення власних ризиків неплатоспроможності;
- розширення фінансових можливостей для укладання нових договорів страхування;
- якісне та повне виконання зобов'язань як внутрішнього, так і зовнішнього характеру;
- розширення асортименту страхових послуг;
- збільшення доходу від основної діяльності;
- розширення страхового поля.

Схема передачі ризиків у перестраховування наведена на рис.1.1 [8]:

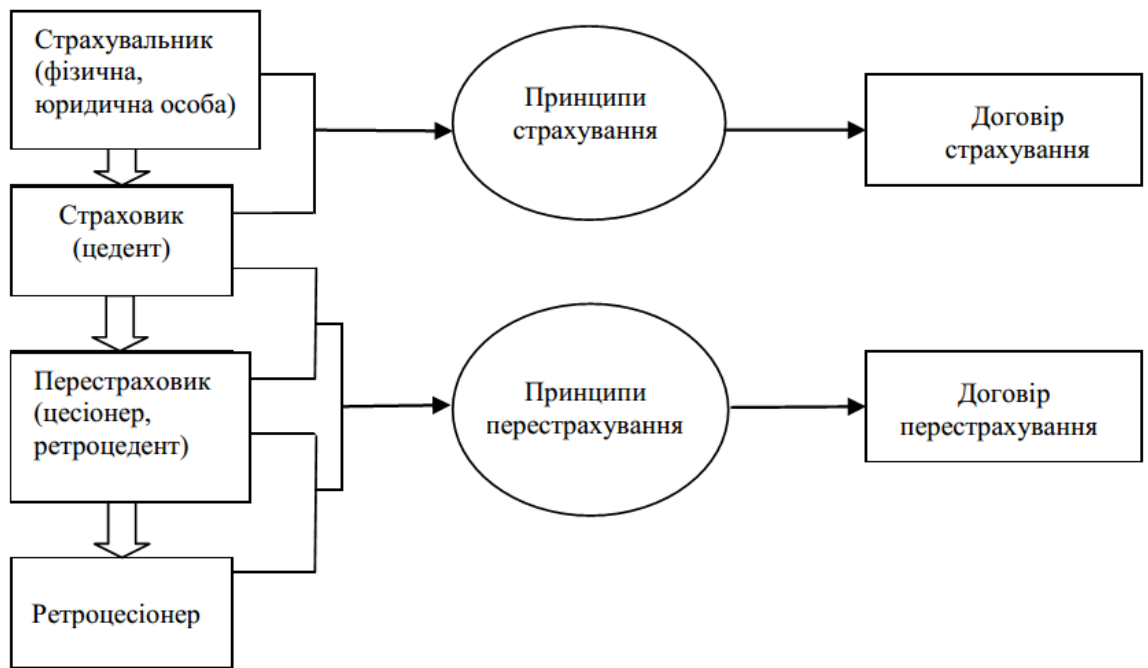

Рис. 1.1 – Схема передачі ризику на перестрахування

Схематичне зображення взаємозв'язку процесів страхування та перестрахування представлено на рис. 1.2 [8]:

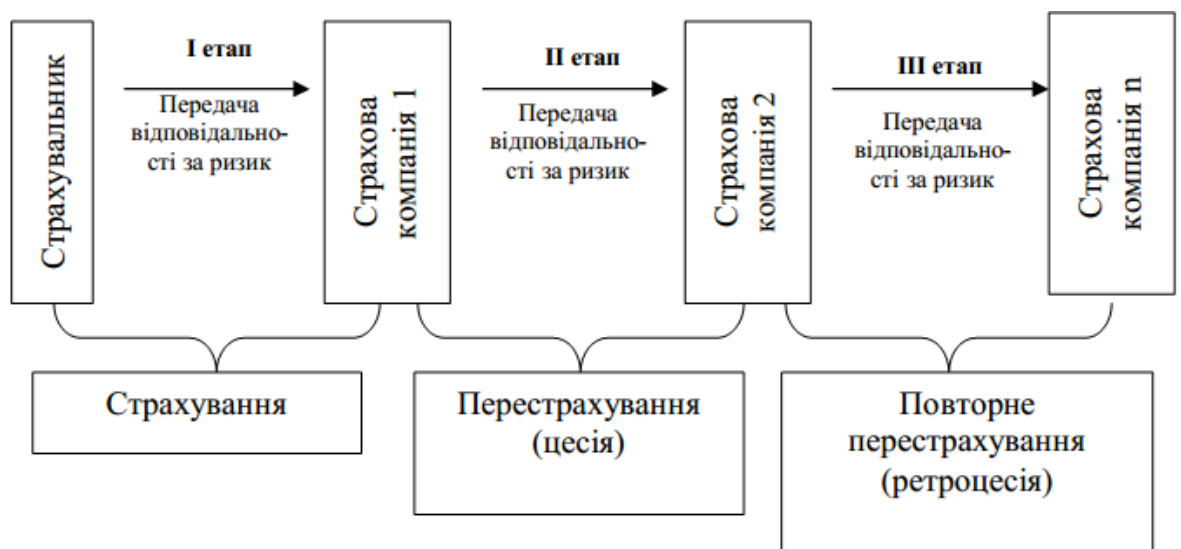

Рис. 1.2 – Взаємозв'язок процесів страхування та перестрахування

Як зазначають Артамонов А.П. та Дедіков С.В [8], перестрахування характерне наявністю страхового ризику – основної ознаки категорії страхування, що підкреслює належність його до сукупності страхових

відносин. Отже, економічна природа перестраховання є ризиковою, і саме ризик виокремлює страхові відносини серед інших економічних відносин, наділяючи їх специфічними ознаками. Проте, у ринковій економіці створення і використання грошових фондів є можливістю виконання зобов'язань страховика, фінансовим забезпеченням його діяльності, однією з досягнення основної мети.

У науковій літературі дискусійним і суперечливим є твердження про формування страхового фонду в перестрахованні. Страховий фонд страховика створюють за допомогою страхових внесків страхувальників для задоволення їх економічних (майнових) інтересів та потреб. Перестраховики за рахунок отриманих за договором перестраховання премій від страхових компаній, що мають за мету захистити свої майнові інтереси, теж формують відповідні фонди.

В ринковій економіці частку сукупного страхового фонду формують в кожній незалежній страховій компанії під назвою «страхові резерви». Проте у перестраховання одночасно з переданою частиною страхового ризику і страхових зобов'язань до перестраховика надходить частина страхових премій, а не сформованих страхових резервів прямого страховика. При цьому страхові премії, трансформуючись у перестраховальні премії, мобілізуються у резервах перестраховика. Аналогічно до призначення страхових резервів для виплат страхового відшкодування внаслідок настання страхових подій резерви перестраховика спрямовують на компенсацію частини страхової виплати, яку здійснює прямий страховик за договором страхування. Тобто перестраховання передбачає захист майнових інтересів, формування резервів за рахунок частини страхових премій, які страхувальники сплачують компаніям, що передають ризики в перестраховання, здійснення компенсаційних виплат у разі настання страхових випадків.

З огляду на вищесказане зазначимо, що перестраховання набуло особливого розвитку в ринковій економіці, коли виникла об'єктивна необхідність у захисті майнових інтересів страховиків в умовах зростання

страхового ризику та обмежених фінансових ресурсів. Економічною основою перестраховального захисту служать резерви перестраховика, що формуються за рахунок частини страхових премій прямого страховика. А відтак перестраховальні відносини, як і страхові, обумовлені наявністю страхового ризику та пов'язані з процесом створення та використання на принципах солідарності цільових резервів, призначених для забезпечення перестраховального (страхового) захисту.

Водночас, перестраховальний процес не обмежений єдиним, одноразовим етапом перерозподілу ризиків, як це відбувається у страхуванні. Враховуючи фінансові можливості та економічні інтереси перестраховальників і перестраховиків, частина ризику, переданого в цесію (первинний перерозподіл), у разі необхідності може підлягати подальшому перерозподілу через механізм перестраховування (ретроцесію), до остаточного його покриття учасниками перестраховування. У процесі перерозподілу страхового ризику можуть брати участь кілька страховиків (перестраховиків), у тому числі професійна перестраховальна компанія.

Виникнення і розвиток перестраховування у системі страхових відносин пов'язані з об'єктивною потребою страховиків забезпечити додатковий захист своїх економічних інтересів від несприятливих подій (ризиків), тобто від можливих фінансових втрат унаслідок здійснення страхових виплат за укладеними договорами страхування.

Науковець Бойко А.О. зазначає [13] двоїстість перестраховальних відносин. Так, за змістом перестраховування виступає як форма захисту від ризиків та обумовлюється наявністю ризику, за сутністю – є сукупністю економічних відносин, які виникають із майнових інтересів страховиків з приводу набуття гарантій виконання страхових зобов'язань.

Таким чином, наявність у перестраховальних відносинах усіх ознак економічної категорії страхування свідчить про спільну економічну природу страхування та перестраховування і належність останнього до системи страхових відносин.

Шумелда Я. П. [77], спираючись на тлумачення перестраховання як нового страхування, укладеного за новим полісом на один і той самий застрахований ризик з метою забезпечення страховика від ризиків, що він узяв на страхування раніше, стверджує, що «це визначення породило ще одну дефініцію: перестраховання – це страхування страховиків». В той же час Базилевич В.Д. [9] зазначає, що «перестраховання – це страхування особливого виду».

Однозначним є підхід до розуміння природи перестраховання і в нормативно-правових, і законодавчих документах. Зокрема, у національних законодавчих актах більшості країн світу перестраховання розглядають переважно як нове самостійне страхування (Великобританія), страхування страховиків або страхування ризиків (Німеччина), страхування надлишкових зобов'язань (Словенія) [30]. Отже, перестраховання є своєрідним гарантом виконання зобов'язань страховика перед страхувальником. Безумовно, природа перестраховання і страхування тісно пов'язані, «оскільки перестрахові операції ґрунтуються на вторинному перерозподілі ризику, який прийняли на страхування страховики», як зазначає Мних М. В. [42]. Однак позиція науковців щодо тотожності цих двох понять є суперечливою та дискусійною, тому зазнала певної критики у науковій літературі.

Скажімо, Супрун Л.В. [62] вказує на те, що «прямий страховик за допомогою перестраховання ні від чого себе не страхує, тому що, віддаючи у перестраховання певну частину ризику, відповідає лише за власне утримання. І тільки у тих випадках, коли перестраховик не виконує зобов'язань за договором перестраховання, прямий страховик має відшкодувати страхувальникові всю страхову суму».

Як зазначила Войцеховська І. М. [15], перестраховик, прийнявши частину ризику в перестраховання, захищає інтерес страховика лише у цій частині, але при цьому страховик залишається повністю відповідальним перед страхувальником. При настанні страхового випадку страховик зобов'язаний виплатити страхове відшкодування страхувальнику у повному обсязі, після

чого перестраховик розраховується за своїми зобов'язаннями з прямим страховиком, повертаючи йому частину страхового відшкодування, відповідно до участі в страховому процесі. Тобто, страховик за допомогою перестраховування частково компенсує свої витрати на страхові виплати, а відтак страхує себе від ризику невиконання обов'язків перед страхувальниками.

Н.В. Ткаченко [66] виокремлює специфічні ознаки перестраховування, що, на її думку, унеможливають його ототожнення із страхуванням. Однак наведені специфічні риси перестраховування підкреслюють його особливості як економічного явища у системі страхових відносин.

На нашу думку, для перестраховування характерні всі ознаки економічної категорії страхування, однак єдина економічна природа страхових і перестраховувальних відносин не означає їхньої тотожності. Перестраховування має певні особливості, що дають змогу сформулювати його специфічні ознаки як економічного явища у страховій системі: наявність перестраховувального ризику;

Вторинні перерозподільні відносини між учасниками формування резервів перестраховика, які не обмежуються лише одноразовим етапом перерозподілу ризиків і премій; замкнутий, солідарний розподіл збитку між учасниками перестраховування, як цедентами, так і перестраховиками; повернення, мобілізованих у резервах перестраховика, у вигляді компенсації страхових виплат страховика.

Отже, можна зробити висновок про єдину економічну природу страхування, співстрахування та перестраховування, належність останнього до системи страхових відносин. Однак, незважаючи на спільну природу страхових, співстраховувальних і перестраховувальних відносин, вони мають певні економічні, організаційні та правові розбіжності. Узагальнюючи позиції учасників дискусії щодо визначення економічної природи перестраховування та його місця у системі страхових відносин, виокремимо теоретичний і

прикладний підходи до з'ясування сутності перестраховання та його сучасного змістового наповнення.

Суть теоретичного підходу полягає у визначенні економічної сутності перестраховання. Як зазначила Ротова Т.А. [58], «з фінансово-економічної точки зору перестраховання – це система економічних відносин, згідно з якою страховик, беручи на страхування ризику щодо захисту майнових інтересів фізичних і юридичних осіб, частину відповідальності за ними з урахуванням своїх фінансових можливостей передає на узгоджених умовах з метою створення збалансованого страхового портфеля, забезпечення рентабельності страхових операцій, фінансової надійності та платоспроможності».

Фінансовий аспект перестраховальних відносин виокремила у визначенні перестраховання Гусак А.С. [21], розуміючи перестраховання як «відносини між учасниками ринку перестраховання з приводу надання частини капітальної фінансової ємності перестраховика страховикові (перестраховальнику, цеденту) з метою прийняття застрахованих ризиків та відшкодування частини здійснених страхових виплат у межах даної ємності за визначену договором перестраховання плату (перестраховальну премію)». Автор підкреслює такі основні елементи перестраховальних відносин, як застрахований ризик; компенсація частини страхових виплат страховика; перестраховальні премії як плата за надання перестраховального захисту страховикові.

Галушак В.В. [17] розглядає економічну сутність перестраховання з позиції функціонального призначення, зокрема «як систему економічних відносин між перестраховальником і перестраховиком щодо прийняття та перерозподілу ризиків, у ході яких досягається збалансованість грошових потоків страхових компаній. При цьому в ході цих відносин перестраховальник забезпечує собі фінансову надійність, збалансованість страхового портфеля та рентабельність страхових операцій, а перестраховик, приймаючи ці ризики на відповідальність, забезпечує собі фінансування та дохід».

Отже, за теоретичним підходом у більшості визначень перестраховання розглянуто як сферу фінансово-економічних відносин, природа яких є спільною із страховими відносинами. Погляд на перестраховання як сукупність фінансово-економічних відносин у страховій системі дає змогу б'єднати його із страхуванням у межах однієї економічної категорії.

Мних М. В. [42] визначає перестраховання як угоду між страховими товариствами, за яким одна страхова організація зобов'язана відшкодувати іншій суму або частину суми, яку останній виплачує клієнтові за договором майнового або особистого страхування.

Кнейслер О.В. [27–28] та Дедіков С.В. [22] відповідно до прагматичного підходу розкривають сутність перестраховання таким чином:

З управлінської позиції – як метод управління ризиками прямого страховика, відповідно до якого страховик (перестраховувальник), приймаючи на страхування ризику, частину відповідальності за ними передає іншим страховикам (перестраховикам) на узгоджених умовах з метою збалансування страхового портфеля, забезпечення фінансової надійності та рентабельності страхових операцій;

З організаційно-правового погляду:

– як вид діяльності (бізнесу), котрий, з одного боку, забезпечує захист майнових інтересів перестраховувальника, пов'язаних із формуванням додаткових гарантій виконання страхових зобов'язань перед страхувальниками за договором страхування, з іншого – право отримати додаткові доходи за результатами перестраховувальної діяльності як для перестраховувальника, так і для перестраховика;

– як форму фінансового посередництва, що забезпечує формування та цільове використання спеціальних грошових фондів і тим створює для всіх учасників страхових (перестраховувальних) процесів рівні права, викликає потужну психологічну мотивацію їх економічної діяльності, надає впевненості у розвитку бізнесу, забезпечує гарантії матеріального добробуту.

Базилевич В. Д. [9], Ротова Т. А. [57] та Турбіна К. Є. [69] виділяють такі функції перестраховання:

- вторинного перерозподілу ризику.
- можливість брати на страхування дуже дорогі та унікальні ризики.
- сприяння запровадженню та поширенню нових видів страхування.
- функція створення умов для формування однорідного збалансованого портфеля, який необхідний страховику для надійного контролю своєї середньо та довгострокової політики розкриває визначальну роль перестраховання при формуванні збалансованого страхового портфеля.

- набуття форми зовнішньої торгівлі, якщо перерозподіл ризику здійснюється між компаніями різних країн (хочаця функція розкриває суттєві особливості організації співпраці між страховими компаніями, а не сам процес перестраховання).

Мних М. В. [42] окрім зазначених функцій, виділяє функцію надання додаткових фінансових ємностей (капіталу) для прийняття прямим страховиком ризиків на страхування, а також цю функцію виділяє і Турбіна К. Є. [69]; можна зазначити, що ця функція за своєю сутністю повторює функцію забезпечення можливості приймати на страхування дорогі та унікальні ризики, визначаючи джерело фінансування таких ризиків. Цікавим та відмінним від підходу трактування функцій перестраховання вітчизняними вченими є виділення функцій Турбіною К.Є. в роботі [69], де визначено основні функції перестраховання такими:

- функцію захисту річного балансу страховика. Вважаємо, що дана функція не відображає основні особливості процесу перестраховання і не розкриває його сутності;

- участь у податковому плануванні прямого страховика: дану функцію можна охарактеризувати як додаткову тому, що вона розкриває супутні можливості використання перестраховання в процесі безпосередньої роботи прямого страховика;

– надання умов для накопичення активів прямим страховиком. Вважаємо, що це також, вторинне призначення перестраховання і не відображає його безпосередньої сутності;

– вплив на покращення платоспроможності прямого страховика – функція відображає можливість забезпечення платоспроможності страхової компанії за рахунок використання одного із її елементів – перестраховання;

– функція надання ліквідних активів для швидкого врегулювання збитків прямим страховиком при настанні страхових випадків із застрахованими ризиками. Вважаємо виділення даної функції опосередкованим, адже страхові компанії не завжди чекають на виплати зі сторони перестрахових компаній при виконанні зобов'язань перед страхувальником і здійснюють виплативласними фінансовими ресурсами.

На основі здійсненого аналізу різних підходів вчених щодо трактування функцій перестраховання, уточнимо перелік функцій перестраховання, що розкриватимуть всебічно його сутність (рис. 1.3) [41]:

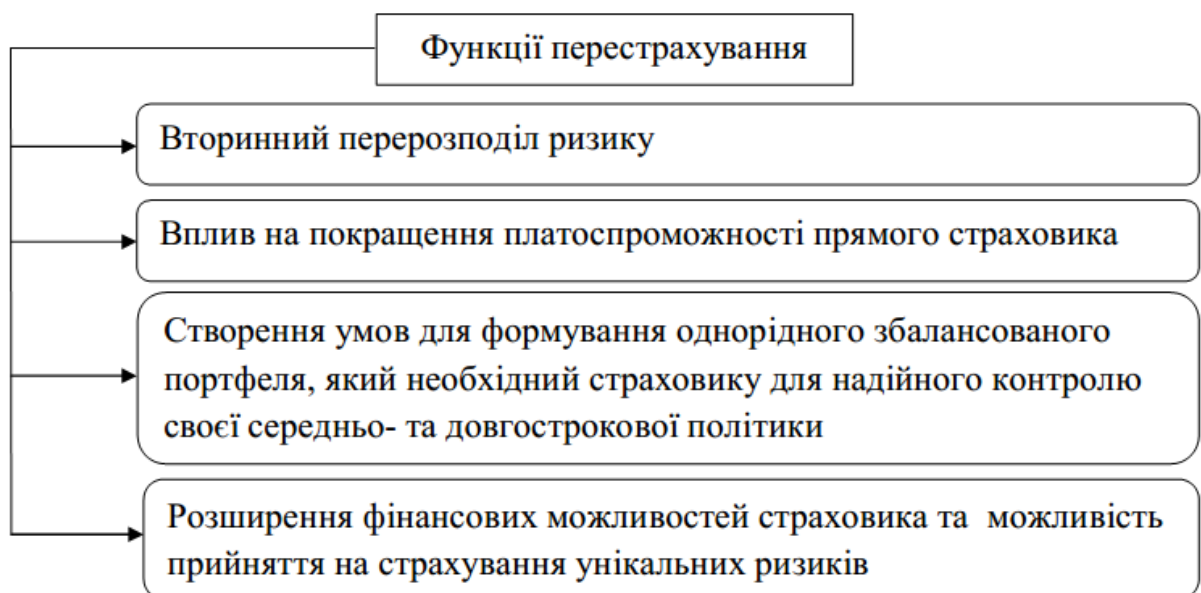

Рис. 1.3 – Функції перестраховання

Зазначимо, що перестраховання ще не сформувалося в окрему галузь наукового знання, однак воно займає належне місце у страховій системі. Як

сфера і галузь страхових відносин перестраховування дає змогу формувати ефективну систему перестраховального і страхового захисту, а відтак забезпечити збалансування економічних інтересів усіх сторін страхових процесів.

1.2 Сутність та критерії оцінки фінансової надійності страховика

Фінансова надійність страховика — це спроможність страховика виконати страхові зобов'язання, прийняті за договорами страхування та перестраховування у випадку впливу несприятливих чинників. Тому стійка фінансова надійність страхових операцій дає змогу страховикові виконати усі зобов'язання за будь-яких несприятливих обставин.

Вагомий внесок у розробку теоретико-методологічних засад оцінки фінансової надійності страхових компаній здійснили Орланюк-Маліцька Л. А. [45], Ткаченко Н. В. [64–66], Ширінян Л. В. [74–75], Шумелда Я. П. [77], та інші науковці.

Фінансова надійність страховика – це економічна категорія, що характеризує такий стан його фінансових ресурсів, їхнього розподілу й використання коштів, за якого страхова компанія є платоспроможною і здатною своєчасно й у повному обсязі виконати свої фінансові зобов'язання перед страхувальниками в умовах негативного впливу страхових ризиків, спричинених зміною параметрів середовища, в якому вона перебуває. На думку Бурчевського В. З. [14] основними складовими забезпечення фінансової надійності страхової компанії є: власний капітал, страхові резерви, перестраховування, інвестиційна діяльність, тарифна політика.

Фінансово стійкою, на думку Бойка О. А. [12], є така страхова компанія, в якій присутнє оптимальне співвідношення між окремими видами її активів і джерелами їхнього фінансування.

Гаманкова О.О. [18] зазначає, що фінансова надійність як економічна категорія є головним чинником стабільної діяльності суб'єкта

господарювання, який має зберігатися незалежно від ступеня негативного впливу на неї зовнішніх і внутрішніх чинників.

Зовнішні чинники умовно можна поділити на дві групи: перша з них – це чинники безпосереднього впливу, які досить швидко позначаються на рівні фінансової надійності (несприятливі зміни законодавства, погіршення економічного становища і підвищення ступеня ризиків у галузі, зростання рівня конкуренції, посилення податкового тягаря тощо), друга – чинники опосередкованого впливу, які мають довготривалу дію на рівень фінансової надійності (ускладнення політичної ситуації, погіршення умов зовнішньоекономічної діяльності, несприятливу кон'юнктуру на міжнародних ринках, стихійні лиха, зміну системи цінностей у суспільстві й технологічного устрою).

При оцінці фінансової надійності страховика постає потреба застосовувати кілька критеріїв: розмір власних коштів; правильність розрахованих тарифних ставок; наявність збалансованого страхового портфеля; величину страхових резервів, адекватних сумі взятих страховиком на себе зобов'язань; ефективність розміщення страхових резервів; перестраховальницькі операції.

Фінансова надійність характеризує здатність страховика виконувати прийняті страхові зобов'язання за договорами страхування і перестраховування. Для неї характерні певні ознаки (рис. 1.4) [36]:

Отже, фінансова надійність страховика – це спроможність страховика виконати страхові зобов'язання, прийняті за договорами страхування та перестраховування у випадку впливу несприятливих чинників. Тому стійка фінансова надійність страхових операцій дає змогу страховикові виконати усі зобов'язання за будь-яких несприятливих обставин [37].

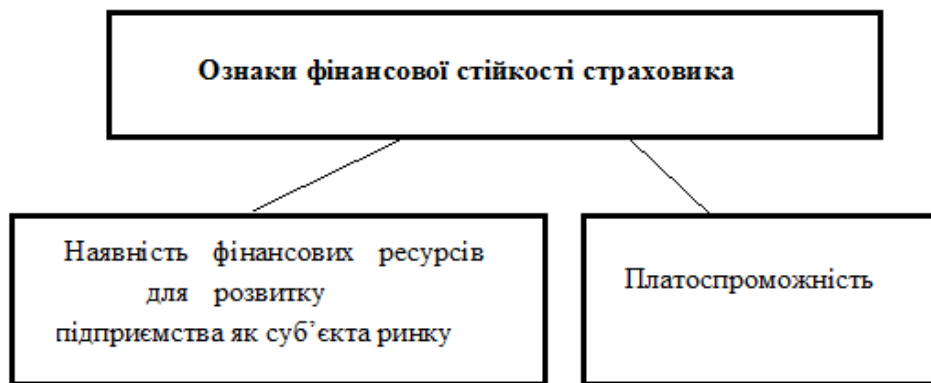

Рис. 1.4 – Ознаки фінансової надійності страховика

У сучасній економічній літературі існує неточність, розмитість у визначенні терміна «фінансова надійність». По-перше, фінансову надійність розглядають як стан, по-друге, як адаптацію страхового підприємства до змін середовища. Проте, фінансова надійність страховика має характеризуватися його здатністю сприятливо реагувати на зміну економічної кон'юнктури. Фінансова надійність, зазвичай, визначається абсолютними значеннями коефіцієнтів – показників стану страховика та їхнім порівнянням із загальноприйнятими нормами. Визначені таким чином стани не показують того, що може бути зі страховою компанією, якщо буде змінено значення фактора впливу на фінансовий стан [35, 36, 50 та ін.].

Тому, фінансова надійність страхової компанії – це її здатність покращувати або не погіршувати значення своїх показників діяльності при зміні факторів впливу, а платоспроможність страховика, як її визначають дослідники [9, 32, 64 та ін] – здатність страховика розрахуватися за усіма зобов'язаннями (страховими і не страховими) в будь-який момент часу [16].

Фінансова надійність страховика, як зазначає Малинич Г.М. [37], залежить від правильного розрахунку тарифних ставок, які є ціною за страхову послугу. Цей розрахунок не може бути зроблений без урахування збитковості страхової суми страховиком. Виходячи з обсягу та рівномірності розподілу ризику, частоти настання страхових випадків, обсягу доходу компанії на основі статистичних даних за кілька років страховиком розраховується

тарифна ставка. Але не завжди об'єктивні виміри доступні страховику хоча б з тієї причини, що він не володіє потрібною інформацією. Тоді йому не залишається нічого іншого, як тільки покладатися на свій суб'єктивний погляд щодо вірогідності настання негативних подій і можливих збитків. За добровільними видами страхування страховик самостійно розраховує страхові тарифи і затверджує їх в уповноваженому органі зі страхової діяльності. Крім того, існує розвинута система знижок до базових тарифів, яка застосовується для поновлення договору страхування при закінченні його дії, та для корпоративних клієнтів. Також страховий ринок України характеризується демпінговими тенденціями та необґрунтованими низькими цінами на деякі види страхування. Відхилення страхового тарифу від об'єктивних обґрунтувань може призвести до зниження фінансової надійності страховика та невиконання страховиком своїх зобов'язань перед страхувальниками.

Іншим критерієм фінансової надійності страховика є достатність страхових резервів, які відображають обсяг страхових зобов'язань за укладеними договорами страхування. Розмір страхових резервів має бути адекватний прийнятим страховим зобов'язанням. Виконання страхових зобов'язань в першу чергу має здійснюватися за рахунок коштів страхових резервів, а їх достатність обумовлено правильно визначеною тарифною ставкою. Акумуляовані у страхові резерви премії деякий час перебувають у розпорядженні страховика і можуть бути інвестовані з метою одержання додаткового доходу. Проте тимчасово вільні кошти страхових резервів, інвестовані страховиком, підлягають регулюванню з боку держави, бо вони є коштами страхувальників і мають бути повернуті їм при настанні страхової події. Активи страховика, сформовані за рахунок страхових резервів, є гарантією виконання його зобов'язань та повинні розміщуватися з метою забезпечення ліквідності, диверсифікації, надійності та прибутковості. Такі вимоги дають змогу забезпечити своєчасні і в повному обсязі страхові виплати. Крім того, при розміщенні тимчасово вільних коштів страхових резервів необхідно враховувати характер розподілу ризику; термін

страхування; обсяг акумульованих коштів; необхідність у інвестиційному доході.

Фінансова надійність страховика забезпечується і таким інструментом, як перестраховування. Висока вартість об'єктів, які можуть бути прийняті на страхування, незбалансований страховий портфель, коливання результатів діяльності страховика можуть негативно вплинути на його фінансову надійність. Проте при перестраховуванні страховик, приймаючи на страхування крупний ризик, не тільки передає його частку перестраховику, а й продовжує нести відповідальність перед страхувальником у повному обсязі. Тому страховик має правильно визначити розмір власного утримання зобов'язань. Справді, якщо розмір зобов'язань буде надто високим, то в разі настання страхового випадку в страховика може бути недостатньо коштів для покриття збитків страхувальників [37–38].

Розмір власного утримання має бути залежним від галузі страхування, а також від характеру та ймовірності ризику, ступеня схильності до нього, можливого максимального розміру збитку, обсягу власних коштів страхової компанії. Одним із найважливіших моментів визначення розміру власного утримання є залежність від обсягу власних коштів: чим більше розмір власних коштів страховика, тим надійніше виконання його страхових зобов'язань. З метою захисту виконання зобов'язань страховика перед страхувальниками Законом України «Про страхування» [56] передбачається в обов'язковому порядку укладання угоди перестраховування у випадку, коли страхова сума за окремою угодою страхування перевищує 10% суми сплаченого статутного фонду і сформованих вільних резервів та страхових резервів. Страховики, які взяли на себе страхові зобов'язання в обсягах, що перевищують можливість їх виконання за рахунок власних активів, повинні застрахувати ризик виконання зазначених зобов'язань у перестраховиків [9].

Дотримання страховиком перелічених критеріїв фінансової надійності є гарантією для страхувальників, які в обмін на сплачені гроші отримують від страховика запевнення щодо страхового захисту.

В Україні та Європі існують різні рейтингові агентства, які формують рейтинги фінансової надійності страхових компаній. Так, в Україні основним є рейтингове агентство «Експерт-рейтинг» [7].

Ринкова трансформація економіки України зумовлює підвищення ролі страхової діяльності, удосконалення методології оцінки результатів економічної діяльності страхових компаній. Прискіплива увага до головних факторів, що забезпечують фінансову надійність страхової компанії, дозволить забезпечити достатню надійність страховиків до негативних і несподіваних змін зовнішнього і внутрішнього середовища діяльності.

1.3 Фактори фінансової надійності страхової організації

Для вивчення впливу чинників на надійність страхової організації їх необхідно заздалегідь класифікувати. В основу класифікації можуть бути покладені різні ознаки. У найзагальнішому вигляді можна виділити чинники макrorівня, які реалізуються шляхом складної взаємодії таких глобальних чинників рівноваги ринку, як відповідність попиту, пропозиції, цінових очікувань і ціни, а також чинники мікрорівня.

У зарубіжному страховому менеджменті активно використовується класифікація чинників за можливістю управління ними. З цих позицій чинники надійності можуть бути такими, що піддаються і не піддаються управлінню. тобто керовані та некеровані. Отже, проблема шляхів забезпечення фінансової надійності страхової компанії є багатофакторним завданням і вимагає комплексної оцінки. За авторською методикою систематизовано фактори фінансового стану страхової компанії, які суттєво впливають на фінансову надійність, і здійснено упорядкування факторів за можливістю управління ними (табл. 1.1) [6, 34, 37–38].

Таблиця 1.1 – Поділ факторів фінансової надійності страховика на групи за можливістю управління.

Внутрішні (керовані)	Зовнішні(некеровані)	Змішані
----------------------	----------------------	---------

<ul style="list-style-type: none"> – якість страхового портфеля; – склад і структура витрат, стратегія компанії стосовно витрат; – склад і структура тарифної ставки; – гарантійні фонди страховика, участь у централізованих резервних фондах і добровільних фондах страхових гарантій; – стратегія страхової організації стосовно чистого прибутку; – маркетингова політика і менеджмент страхової компанії. 	<ul style="list-style-type: none"> – Кон’юнктура ринку; – Інфляція, час, тривалість звітного періоду 	<ul style="list-style-type: none"> – Страхові резерви; – Статутний фонд, його розмір, структура і склад; – Система перестрахування; – Ступінь залучення страхової організації в інвестиційну діяльність; – Мобільність компанії; – Оптимальна структура страхової організації.
--	--	--

Отже, до основних керованих факторів можна віднести страхові продукти, систему організації продажів страхових послуг і формування попиту, гнучку систему тарифів і власну інфраструктуру страховика. До інших керованих чинників відносяться матеріальні, фінансові і трудові ресурси страхової компанії. В сукупності всі ці чинники взаємозв’язані між собою, і зміни одного з них відбиваються на всіх інших. До частково керованих ринкових чинників відносять ринковий попит, конкуренція, інфраструктура страхової компанії тощо. До некерованих ринкових чинників відносять державний устрій та політичну систему, соціально-етичне оточення, кон’юнктуру світового страхового ринку.

Така класифікація відповідає реальним практичним потребам страхових менеджерів, які розробляють стратегію поведінки компанії на ринку, зокрема – з метою підвищення її фінансової надійності.

З позиції теорії систем чинники, що впливають на фінансову надійність страхової компанії, можна поділити на внутрішньосистемні (внутрішні) і позасистемні (зовнішні). На нашу думку, така класифікація важлива саме для управління надійністю і платоспроможністю, оскільки дозволяє передбачити у відповідь на кожну зовнішню дію деяку внутрішню зміну, що забезпечує баланс середовища і господарюючого суб’єкта [18].

Також можуть бути виділені чинники зовнішнього фінансового середовища – непрямого впливу і безпосереднього впливу, які спричиняють вплив на фінансову надійність страховика (рис. 1.5) [38].

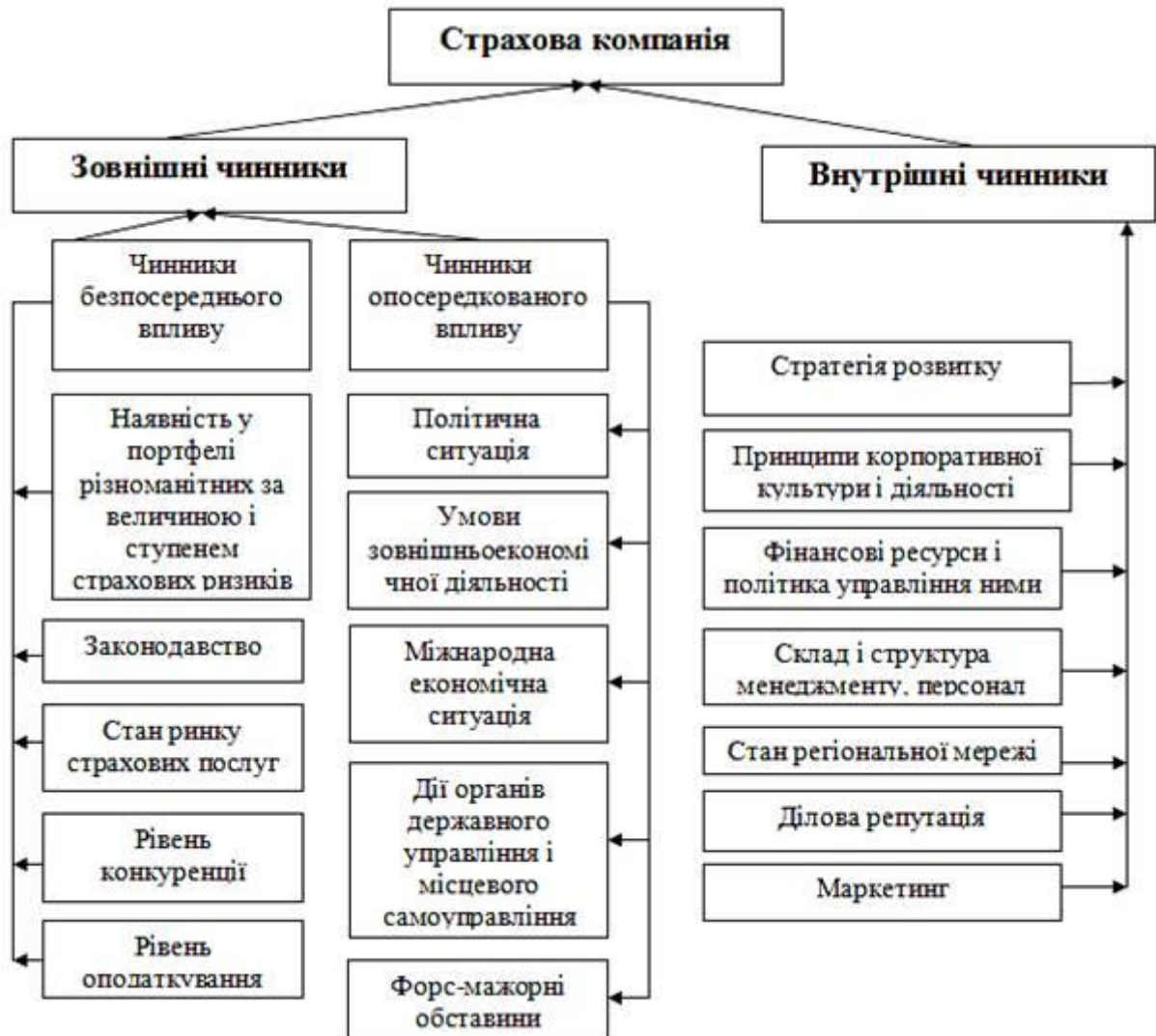

Рис. 1.5 – Чинники фінансової надійності страхової компанії

У ряді зовнішніх чинників економічного характеру, що здійснюють значний вплив на фінансову надійність страхової компанії, необхідно назвати динаміку банківського відсотка, рівень інфляції, стан ринку цінних паперів і систему оподаткування. Так, невдале оподаткування може спричинити відплив капіталу із страхової галузі і при надмірному вилученні фінансових ресурсів зробити нестійкими не тільки окремі страхові компанії, але і страховий ринок в цілому.

Розглянемо детальніше роль перестраховання у забезпеченні фінансової надійності страховика. Значний вплив перестраховання на фінансову стійкість та надійність страхової організації зазначають Гриценко А. В. [20], Д'ячкова Ю.М. [25], Комадовська В. [31] та інші дослідники.

Передача в перестраховання надто великої частки ризику не завжди є вигідною, адже страховик в такому випадку відраховує занадто велику частину зібраних страхових внесків. З іншої точки зору, надмірна відповідальність, що залишена на власному утриманні компанії, може поставити під загрозу її фінансову надійність, тому визначенням рівня власного утримання перестраховувальника займаються актуарії шляхом застосування математичного та статистичного інструментарію.

За результатами таких розрахунків визначаються максимальні рівні власного утримання компанії за кожним видом страхування, що знижує її витрати при збільшенні застрахованих ризиків. Середні та дрібні ризики піддаються менш ретельному аналізу, ніж великі та поодинокі.

Хоча перестраховання не є обов'язковим, існують обмеження щодо передачі ризиків у перестраховання, проте воно є одним з джерел забезпечення фінансової надійності страхових організацій.

Д'ячкова Ю.М. [25] зазначає, що перестраховання з точки зору фінансової надійності має як мінімум два аспекти. Так, для первинного страховика можливість перестраховувати прийняті ризики означає зміцнення фінансової надійності. У той же час має сенс говорити і про фінансову надійність перестраховика: будучи також страховою організацією, що надає страхові послуги іншим страховикам, перестраховик повинен мати достатній рівень платоспроможності, щоб у разі настання страхового або перестрахового випадку виконати свої зобов'язання.

Таким чином, узагальнюючи літературні джерела (Малахай І.Д. [35], Сорокіна К.О., Пономарьова О.Б. [60], Челишева Т.В., Кононова Т.С. [73],

Балицька М.В. [10] та інші), можна визначити напрямки впливу перестраховування на рівень фінансової надійності страховика:

– кожен вид страхування має значну кількість ризиків, які страхова компанія не може взяти на себе цілком. Одним із варіантів здійснення страхування таких ризиків компанією є операція перестраховування, що значно скорочує рівень відповідальності одного страховика та забезпечує повний захист страхувальникові;

– фінансову надійність страховика можуть похитнути не лише великі ризики, але і масові дрібні. Оформлення договору перестраховування на випадок настання катастрофічної страхової події дає змогу перестраховальнику скоротити обсяг ймовірних збитків. Таким чином, шляхом перестраховування страхова компанія убезпечує себе від раптових масштабних витрат;

– перестраховування може вирівнювати коливання результатів діяльності страховика за певний період. Зокрема, впродовж року на фінансове становище компанії може негативно позначитись як висока збитковість страхового портфелю загалом, так і суттєві втрати від великої кількості страхових виплат, що пов'язані із настанням катастрофічних ризиків. Перестраховування може вирівняти такі коливання, тим самим сприяючи стабільній роботі компанії, що забезпечує фінансову стабільність. Виходячи з вищевикладеного можна зробити висновок, що оскільки будь-яка економічна система є системою високої складності, «виокремлення» впливу окремих чинників в практиці страхової діяльності є досить проблематичним. Так, ціна на страхову послугу складається під впливом чинників зовнішніх (рівень ризику, кон'юнктура ринку і так далі) і внутрішніх (збалансованість і величина страхового портфелю, стан інвестиційного портфелю, рівень витрат, що склався, на ведення справи і так далі). Подібна тотальна залежність мікросистеми від макросистеми вимагає великої обережності при оцінці ролі внутрішніх чинників в забезпеченні надійності та надійності суб'єкта ринку,

що необхідно враховувати в процесі регулювання діяльності страхових компаній.

Проте, страховик є неспроможним відносно того, щоб взяти до уваги всі перелічені фактори, тому надійність страхової компанії залежить від кількості тих факторів, які вона врахувала в процесі здійснення своєї діяльності. З огляду на те, що зовнішні фактори страхова компанія не може контролювати, тому однією з пріоритетних цілей страховика повинно бути управління внутрішніми факторами, які впливають на рівень фінансової надійності.

Власний капітал страхової компанії є основою фінансової надійності страховика, гарантією збереження її, навіть за умови браку страхових премій та прибутку від інвестиційної діяльності, необхідних для виконання поточних та довгострокових зобов'язань.

Також важливими показниками фінансової надійності страховика, її надійності, є платоспроможність, тарифна політика, управління страховим портфелем, прийнята система перестраховування, яка полягає у тому, що на відповідальності страховика залишаються тільки ті ризики, за якими він може виконувати зобов'язання, виходячи зі своїх фінансових можливостей.

Проте позитивний вплив показників, перерахованих вище, на фінансовий стан компанії забезпечується тільки при наступних умовах [23]:

- використання механізму перестраховування повинно бути ефективним, тобто відстежується співвідношення між досягнутими від операції ефектом і витратами на здійснення операції. Даний інструмент надає додаткову можливість управління ризиками, які випливають в межах операційної діяльності страховика;

- досягнення необхідного балансу між доходами і витратами страхової організації, наприклад, за допомогою встановлення обґрунтованого та ефективного страхового тарифу. Зниження тарифу фактично завищує ефективну кількість договорів, а неправильна структура та методика визначення тарифної ставки може призвести до втрати конкурентних позицій

компанії на страховому ринку в разі завищення тарифу та збільшення імовірності банкрутства – при заниженні страхової премії;

– створення стійкого страхового портфеля, тобто досягнення такої його структури, яка б забезпечувала оптимальне співвідношення між безпекою і прибутковістю. Це можливо шляхом постійного аналізу і коригування співвідношення між напрямками страхування, страховими сумами та рівнями ризику об'єктів у розрізі діючих та новоукладених страхових договорів;

– формування страхових резервів з метою відшкодування витрат, які можуть понести страхувальники в результаті настання страхового випадку за відповідним видом ризику. Таким чином, страхова компанія може розподілити відповідальність за кожним із видів страхування.

Узагальнюючи існуючі в економічній літературі підходи, можна виділити фактори, що впливають на фінансову надійність страхової компанії:

- 1) статутний фонд, його структура і склад;
- 2) страхові резерви (достатні для майбутніх виплат);
- 3) система перестраховування;
- 4) ступінь залучення страхової організації в інвестиційну діяльність;
- 5) якість страхового портфеля (величина, надійність і структура);
- 6) склад і структура тарифної ставки;
- 7) мобільність (здатність адекватно реагувати на зовнішні та внутрішні дестабілізуючі чинники);
- оптимальна структура страхової організації;
- 9) склад і структура витрат, стратегія компанії стосовно витрат;
- 10) інфляція, час, тривалість звітного періоду;
- 11) стратегія страхової організації щодо обсягу нерозподіленого прибутку [36-37].

Серед робіт вітчизняних фахівців, які розглядали методичні аспекти оцінки фінансової надійності страхової організації, можна виділити роботи Малинич Г. М. [38], Плиси В. Й. [50], Самойловського А. Л. [59]. Зокрема в роботі Г. М. Малинич [38] проведено групування методичних підходів до оцінки фінансової надійності страховика.

Особливе значення фінансової надійності страхових компаній для економіки в цілому обумовлено низкою причин. По-перше, розвиток страхового сектора в системі фінансових відносин на макрорівні сприяє

стабілізації економічних відносин та забезпеченню соціальної надійності суспільства. По-друге, зміцнення фінансової надійності страхових компаній сприятливо впливає на ринкові відносини на макроекономічному рівні в цілому. По-третє, страхові компанії суттєво впливають на ринок інвестицій, оскільки є надійним джерелом формування фінансового капіталу.

Проведений літературний огляд дозволяє зробити висновки, що страхова компанія з метою забезпечення фінансової надійності має врахувати якомога більше чинників впливу на її діяльність, як внутрішніх, так і зовнішніх, найбільш значимими з яких є рівень перестраховування, страховий портфель, величина власного капіталу тощо. За умов правильної оцінки фінансової надійності страховик зможе здійснювати ефективне управління власними фінансовими ресурсами, досягти належного рівня конкурентоспроможності своєї страхової компанії, забезпечить виконання зобов'язань у повному обсязі та функціонування страхової компанії впродовж тривалого періоду навіть при настанні значних за розмірами збитків.

Висновки до розділу 1

Фінансова надійність страховика – спроможність страховика виконати страхові зобов'язання, прийняті за договорами страхування та перестраховування у випадку впливу несприятливих чинників. Фінансова надійність залежить від багатьох, як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Існує декілька підходів до оцінки фінансової надійності страховика.

Перестраховування є похідним від страхування та передбачає вторинний перерозподіл ризиків між прямим страховиком та перестраховиком та виконує ряд функцій:

- вторинного перерозподілу ризику.
- сприяє підвищенню фінансової надійності страхової організації;
- можливість брати на страхування дуже дорогі та унікальні ризики.
- сприяння запровадженню та поширенню нових видів страхування.

– функція створення умов для формування однорідного збалансованого портфеля.

Дослідження перестраховування як інструмента забезпечення фінансової надійності страхової організації на прикладі ПрАТ СК «Оранта-Сич» передбачає виконання таких завдань:

- оцінити фінансовий стан ПрАТ СК «Оранта-Сич»;
- оцінити операції з перестраховування ПрАТ СК «Оранта-Сич»
- провести розрахунок показників фінансової надійності ПрАТ СК «Оранта-Сич»;
- оцінити зв'язок перестраховування та фінансової надійності ПрАТ СК «Оранта-Сич»;
- побудувати математичну модель управління фінансовою надійністю ПрАТ СК «Оранта-Сич»;
- розробити практичні рекомендації щодо забезпечення фінансової надійності та платоспроможності ПрАТ СК «Оранта-Сич».

2 ОЦІНКА ТА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ НАДІЙНІСТЮ ПРАТ СК «ОРАНТА-СИЧ»

2.1 Організаційно-економічна характеристика ПрАТ СК «Оранта-Сич»

ПрАТ СК «Оранта-СИЧ» – страхова компанія з багаторічним досвідом надання послуг у галузі страхування [52]. Розгалужена система філій і представництв дозволяє своєчасно та в повному обсязі виконувати свої обов'язки перед страхувальниками і реагувати на будь-які звернення. Висококваліфікований персонал компанії складають майже 400 працівників та більше 100 позаштатних представників. Клієнтами компанії є найбільші підприємства, банківські та фінансові установи.

Страховою компанією щорічно укладається більше 3 млн. договорів та надходить більше 55 млн. грн. страхових премій, щорічно виплачується понад 20 млн. грн. страхових відшкодувань.

Страхова компанія є членом:

- «Ліги страхових організацій України»;
- «Моторного (транспортного) страхового бюро України»;
- «Асоціації страховий бізнес»;
- спілки промисловців та підприємців «Потенціал»;
- торгово-промислової палати України.

Відзнаки та нагороди ПрАТ СК «Оранта-Сич» наведено в табл. А.1 (ДОДАТОК А).

У відносинах із діловими партнерами ПрАТ СК «Оранта-Сич» робить акцент на тривалості стосунків, оскільки вони базуються на взаємовигідних умовах і підтверджуються високим рівнем гарантій, які надає компанія. За довгі роки свого існування компанія здобула неабиякий авторитет і особливу довіру клієнтів.

ПрАТ СК «Оранта-Сич» надає страхові послуги з понад 50 видів страхування. ПрАТ СК «Оранта-Сич» має розгалужену регіональну та агентську мережу. Крім того, для продажу страхових послуг компанія використовує різноманітні канали продажу: послуги страхових посередників, банківські продажі, тендери.

На сьогодні ПрАТ СК «Оранта-Сич» здійснює фінансову діяльність з метою одержання прибутку в інтересах акціонерів, що забезпечує її працівникам умови для творчої перспективної роботи, зростання їх професіоналізму і добробуту.

Метою діяльності компанії є одержання прибутку шляхом надання послуг з усіх видів страхового захисту майнових інтересів громадян і юридичних осіб та здійснення фінансової діяльності в межах, визначених законодавством та статутом страхової компанії.

Мета компанії – бути універсальною страховою компанією, що лідирує на всіх сегментах страхового ринку, орієнтованою на максимальне задоволення потреб страхувальників і надання послуг високої якості.

Предметом безпосередньої діяльності компанії є проведення страхування, перестрахування і здійснення фінансової діяльності, пов'язаної з формуванням, розміщенням страхових резервів та їх управлінням. Компанія здійснює всі види обов'язкового, добровільного страхування та перестрахування згідно із законодавством України, на які вона отримала ліцензії.

Фінансовою діяльністю компанії є діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу, в тому числі грошових вкладень у депозити банків, придбання та відчуження акцій, облігацій та інших цінних паперів (включаючи державні цінні папери, цінні папери банків, підприємств та організацій), придбання та відчуження часткою (паїв) підприємств, нерухомості, землі, випуск (розміщення) в установленому порядку власних цінних паперів (акцій, облігацій, векселів) тощо.

Для фінансування діяльності ПрАТ СК «Оранта-Сич» використовує власні обігові кошти, кошти власного капіталу, кошти залучені в результаті додаткової емісії, кредити банків на вигідних для компанії умовах.

Стабільність ПрАТ СК «Оранта-Сич» на ринку забезпечують і ефективний фінансовий менеджмент, позитивна маркетингова динаміка, коректне формування страхового портфеля та спеціальні перестраховальні технології, що дають змогу ефективно розподілити ризики для підвищення гарантії відшкодування. ПрАТ СК «Оранта-Сич» співпрацює з відомими міжнародними партнерами з перестраховання, але і сама бере участь у розподіленні ризику багатьох українських страхових компаній. Грамотна перестраховальна політика – важлива ознака професійності страховика та запорука підвищеної гарантії страхового захисту страхувальника. Крім цього, перестраховання є ефективним механізмом повернення зарубіжних коштів до української економіки.

Місія компанії: впродовж своєї діяльності пропонувати своїм клієнтам широкий спектр сучасних програм індивідуального та корпоративного убезпечення життя разом з якісним професійним обслуговуванням; забезпечувати клієнтам надійний захист, впевненість і спокій.

У своїй роботі ПрАТ СК «Оранта-Сич» керується принципами:

- партнерства: кожний клієнт компанії є її рівноправним партнером, задоволення потреб і побажань якого є першочерговим завданням компанії;
- послідовності: компанія послідовна у своїх рішеннях і діях та прагне створювати довгострокові відносини з клієнтами, співробітниками та діловими партнерами;
- побудови міцної команди: компанія надає кожному співробітнику можливість реалізувати особистий потенціал, сприяє розвитку професійних знань і вмінь, натомість очікує від співробітників постійного самовдосконалення і готовності зробити свій внесок у розвиток бізнесу убезпечення життя;

– надійності: компанія відповідально ставиться до своїх завдань і прийнятих рішень, виконуючи домовленості і зобов'язання якісно і вчасно;

– інновацій: для досягнення максимального результату у своїй діяльності компанія творчо використовує набуті знання та практичний досвід, постійно впроваджує новітні технології і завжди готова до змін.

Схема корпоративного управління компанією ПрАТ СК «Оранта-Сич» зображена на рис. 2.1:

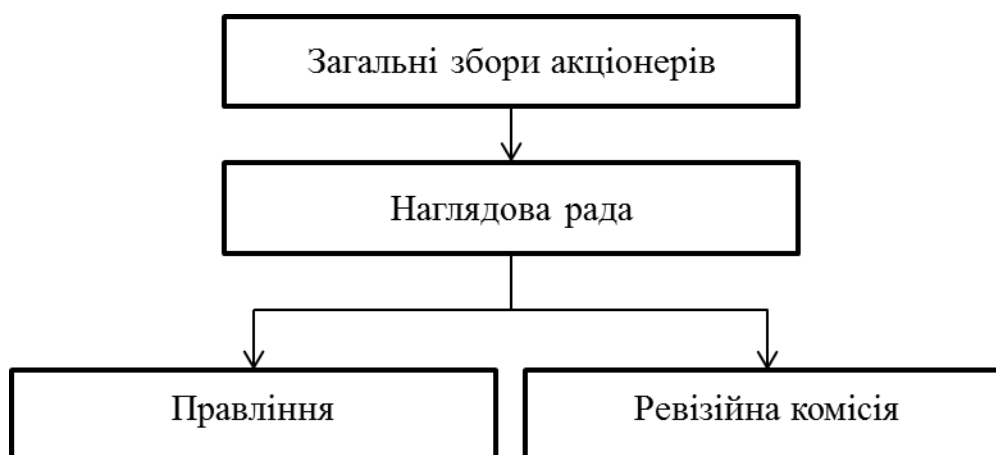

Рис. 2.1 – Схема корпоративного управління компанією ПрАТ СК «Оранта-Сич»

Організаційна структура компанії ПрАТ СК «Оранта-Сич» на сьогоднішній день поділена на чотири блоки і зображена на рис. 2.2.

Рис. 2.2 – Організаційна структура ПрАТ СК «Оранта-Сич»

ПрАТ СК «Оранта-Сич» має розгалужену регіональну мережу: 29 регіональних дирекцій та філій, 450 офісів продаж, де працюють біля 1300 штатних фахівців і більш 3000 страхових агентів, які діють по всій території України (Таблиця Б.1; ДОДАТОК Б).

ПрАТ СК «Оранта-Сич» – універсальний страховик, який пропонує страхувальникам більш 80 страхових продуктів з різних видів добровільного та обов’язкового страхування. Продукти сформовані в комплексні страхові програми, у відповідності із якими кожний клієнт – юридична або фізична особа – може застрахувати свої ризики як окремо, так і в комплексі.

ПрАТ СК «Оранта-Сич» забезпечує страхування широкого спектра добровільного та обов’язкового страхування (ДОДАТОК В). ПрАТ СК «Оранта-Сич» має ліцензії на здійснення 32 видів страхування, з них 18 – у формі добровільного, та 14 – у формі обов’язкового.

Кадрова політика ПрАТ СК «Оранта-Сич» базується на основі чинного українського законодавства та реалізується з урахуванням інтересів зацікавлених сторін. Принципи кадрової політики ПрАТ СК «Оранта-Сич»:

- персонал – найбільша цінність компанії. Компанія забезпечує індивідуальний підхід до кожного її співробітника;
- бізнес компанії зростає разом з її співробітниками;
- компанія прагне забезпечити умови максимально можливої реалізації професійного потенціалу кожного співробітника;
- у своїй діяльності компанія орієнтована на результат;
- у компанії заохочують ініціативу, творчість та прийняття працівником на себе відповідальності за доручену справу;
- колектив ПрАТ СК «Оранта-Сич» – команда, в якій професіоналізм, результативність та згуртованість залежить від кожного учасника;
- бізнес компанії – відповідальний та прозорий.

Аналіз фінансового стану страхової компанії проводиться з метою виявлення вразливих місць і визначення шляхів їх усунення. Дані аналізу відіграють вирішальну роль при визначенні напрямів конкурентної політики

страхової організації, вони використовуються при оцінці виконання поставлених перед ним завдань і для розробки програм розвитку на перспективу [72].

Для аналізу та розрахунку показників діяльності ПрАТ СК «Оранта-Сич» використаємо дані звітності (ДОДАТКИ В–Е) [36]. Вихідним етапом аналізу фінансового стану страхової організації є аналіз майна, який передбачає загальну оцінку майна з виділенням оборотних і необоротних коштів (табл. 2.1):

Таблиця 2.1 – Структура та динаміка активів ПрАТ СК «Оранта-Сич»

Показники				Структура, %		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
1. Усього майна	70245	70663	69918	100,00	100,00	100,00
1.1 Необоротні активи	50862	48030	47976	72,41	67,97	68,62
1.2 Оборотні активи, в т.ч.	19383	22633	21942	27,59	32,03	31,38
1.2.1 виробничі запаси	568	544	570	0,81	0,77	0,82
1.2.3 дебіторська заборгованість	402	463	1244	0,57	0,66	1,78
1.2.5 кошти та їх еквіваленти	16788	19810	18777	23,90	28,03	26,86
1.4 Частка перестраховика у страхових резервах	1625	1816	1351	2,31	2,57	1,93

Аналіз структури активів балансу компанії свідчить про перевищення в активах частки необоротних активів над оборотними. Станом на кінець 2016 р. необоротні активи становили 72,41% загальної вартості майна компанії, проте в наступному році спостерігається зменшення частки необоротних активів (до 67,97%). Далі впродовж 2018 р. частка необоротних активів несуттєво зросла і становила 68,62%, що супроводжувалось зростанням частки оборотних активів до 38,76% у 2017р. та деяким її зниженням (до 31,38%) у 2018 р. Також можна побачити зростання величини дебіторської заборгованості та відповідне зростання її частки в структурі активів (до 1,78%). Незважаючи на зростання абсолютної величини частки перестраховиків в страхових резервах (що пов'язане із поживаленням перестраховування у зв'язку із нестабільною ситуацією та підвищенням рівня ризиків), її частка в структурі зменшується до 1,93% у 2018 р. В цілому спостерігається незначне зниження загальної

величини активів впродовж досліджуваного періоду, що свідчить про гальмування обсягів страхової діяльності. У структурі оборотних коштів слід відзначити зменшення частки запасів; значне зростання частки дебіторської заборгованості,. Частка перестраховиків у страхових резервах також зменшилась. Однак, слід зазначити, що переважну більшість оборотних коштів займають грошові кошти та їх еквіваленти, навіть незважаючи на незначне зниження їхньої частки в структурі (табл. 2.2):

Таблиця 2.2 – Склад та структура оборотних коштів ПрАТ СК «Оранта-Сич»

Показники	Роки			Структура,%		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
1.2 Оборотні активи, в т.ч.	19383	22633	21942	100	100	100
1.2.1 виробничі запаси	568	544	570	2,93	2,40	2,60
1.2.3 дебіторська заборгованість	402	463	1244	2,07	2,05	5,67
1.2.5 Грошові кошти та їх еквіваленти	16788	19810	18777	86,61	87,53	85,58
1.4 Частка перестраховика у страхових резервах	1625	1816	1351	8,38	8,02	6,16

Можна побачити, що основну частку майна ПрАТ СК «Оранта-Сич» складає власний капітал, однак впродовж досліджуваного періоду вона зменшується з 68,08% у 2016р., до 59,44% у 2018 р., що є небезпечною тенденцією. Це відбувається в основному за рахунок зростання величини страхових резервів (до 25649 тис. грн. в 2018 р.) (детально динаміка страхових резервів буде розглянута далі) (табл. 2.3):

Таблиця 2.3 – Джерела формування майна ПрАТ СК «Оранта-Сич»

Показники	Показники, тис.грн			Абсолютне відхилення,(+/-)		Структура,%		
	2016	2017	2018	2017/	2018/	2016	2017	2018
				2016	2017			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Джерела майна	70245	70663	69918	418	-745	100	100	100
Власний капітал	47824	46489	41558	-1335	-4931	68,08	65,79	59,44

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Довгострокові зобов'язання та забезпечення в т.ч.	21215	22825	26538	1610	3713	30,20	32,30	37,96
Страхові резерви	20518	21973	25649	1455	3676	29,21	31,10	36,68
Поточні зобов'язання та забезпечення	1206	1349	1822	143	473	1,72	1,91	2,61

В той же час спостерігається зростання величини довгострокових зобов'язань та забезпечень компанії (з 21215 тис. грн. у 2016 р., до 26538 тис. грн. у 2018 р.), і відповідне зростання частки (з 29,21% у 2016 р., до 36,68% у 2018 р.).

Власний капітал характеризується простотою залучення, забезпеченням більш стабільного фінансового стану і зниженням ризику банкрутства. Необхідність у власному капіталі зумовлена вимогами самофінансування страхових організацій, оскільки він є основою їх самостійності та незалежності. Особливість власного капіталу полягає в тому, що він інвестується на довгостроковій основі і піддається найбільшому ризику. Чим вища його частка в загальній сумі капіталу і менша частка позикових коштів, тим вищий буфер, що захищає кредиторів від збитків, а отже, менший ризик втрат. Однак слід визнати, що оцінка змін, які відбулися в структурі джерел, може бути різною з позиції інвесторів і з позиції компанії. Для інвесторів ситуація більш надійна, якщо частина власного капіталу у клієнта більше 50%, що виключає високий фінансовий ризик. Компанії, як правило, зацікавлені у наявності залучених коштів. Отримавши позикові кошти під менший відсоток, ніж рентабельність компанії, можна розширити обсяги надання послуг, підвищити прибутковість власного капіталу.

Можна побачити, що суттєву частку власного капіталу (без врахування непокритого збитку) займає капітал у дооцінках, розмір якого, однак, суттєво не змінювався впродовж досліджуваного періоду. Однак слід зазначити, що при цьому частка капіталу в дооцінках у власному капіталі зросла з 75,91% у 2016 р. до 77,95% в 2018 р. З іншого боку, спостерігаємо значне зростання

питомої ваги зареєстрованого капіталу при незмінному значенні (7050 тис.грн). Зміна інших складових власного капіталу впродовж досліджуваного періоду несуттєва (табл. 2.4):

Таблиця 2.4 – Структура власного капіталу ПрАТ СК «Оранта-Сич»

Назва показників	Показники, тис.грн			Структура, %		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Зареєстрований капітал	7050	7050	7050	14,76	15,22	15,37
Капітал у дооцінках	36250	35780	35755	75,91	77,23	77,95
Додатковий капітал				0,00	0,00	0,00
Резервний капітал	2802	2874	3036	5,87	6,20	6,62
Інші резерви	1650	623		3,46	1,34	0,00
Усього власний капітал (без непокритого збитку)	47752	46327	45871	100	100	100
Непокритий збиток	72	162	-4283			
Усього власний капітал	47824	46489	41588			

Отже, ПрАТ СК «Оранта-Сич» достатньо забезпечене майном, а основним джерелом покриття оборотних активів виступає залучений капітал.

Основні фінансово-економічні показники діяльності компанії наведено в табл. 2.5: за підсумками 2018 р.

Таблиця 2.5 – Показники діяльності ПрАТ СК «Оранта-Сич»

Назва показників	Показники, тис.грн			Абсолютне відхилення, тис.грн		Відносне відхилення, %	
	2016	2017	2018	2017/2016	2018/2017	2017/2016	2018/2017
Страхові премії	46708	49343	52396	2635	3053	5,64	6,19
Чисті зароблені страхові премії	46708	49343	52396	2635	3053	5,64	6,19
Премії, передані в перестраховання	5255	5511	4831	256	-680	4,87	-12,34
Валовий прибуток	11839	22566	24514	10727	1948	90,61	8,63
Страхові виплати	19551	9459	8385	-10092	-1074	-51,62	-11,35
Чистий прибуток	383	162	-4283	-221	-4445	-57,70	-2743,83

Можна побачити, що обсяг страхових премій компанії ПрАТ СК «Оранта-Сич» збільшився порівняно з 2017 р. на 6,19% і сягнув 52396 тис.грн. Основними чинниками, що спричинили зростання страхових надходжень

компанії ПрАТ СК «Оранта-Сич» були умови розвитку страхового ринку, за яких діяльність компанії у 2018 р. була націлена на підвищення ефективності діяльності структурних підрозділів (дирекцій і відділень) та компанії в цілому. Крім того, слід відзначити суттєве зменшення величини страхових виплат у 2017 р. на 10092 тис.грн. (або на 51,62%).

Слід також відзначити, що впродовж досліджуваного періоду спостерігалась тенденція зростання валового прибутку і зниження чистого прибутку до від'ємного значення у 2018 р. (–4283 тис.грн). Але слід зазначити, що в діяльності страхових компаній прибуток не грає настільки важливої ролі, більш важливими є показники платоспроможності та надійності страховика.

Наступним етапом аналізу фінансового стану страхової організації ПрАТ СК «Оранта-Сич» є оцінка її ліквідності та платоспроможності.

Ліквідність страхової організації означає можливість страховика здійснювати поточні виплати з поточних надходжень, тобто здатність платити негайно за своїми терміновими зобов'язаннями [66] (табл. 2.6):

Таблиця 2.6 – Показники ліквідності ПрАТ СК «Оранта-Сич»

Назва показника	Роки			Рекомендоване значення
	2016	2017	2018	
Коефіцієнт покриття	13,92	14,68	10,31	> 2
Коефіцієнт швидкої ліквідності	14,25	15,03	10,99	> 1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	16,07	16,78	12,04	> 0,2
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,34	0,36	0,71	

Можна побачити, що впродовж 2016–2018 рр. показники ліквідності ПрАТ СК «Оранта-Сич» формально відповідають рекомендованим значенням, але слід зазначити, що надвисокі значення показників є негативним явищем, адже вони свідчать про надмірне відволікання ресурсів страховика на формування грошових коштів, що призводить до неефективного використання наявних фінансових ресурсів. Адже за умов нормальної економічної ситуації та середньої очікуваної рентабельності ефективніше вкладати вільні грошові

ресурси у власну діяльність, ніж формувати вклади на депозитних рахунках (строкових та до запитання).

Коефіцієнт покриття (загальний коефіцієнт ліквідності) дає загальну оцінку ліквідності активів, показуючи, скільки гривень поточних активів компанії припадає на одну грошову одиницю поточних зобов'язань. Впродовж усього періоду спостерігається зниження коефіцієнту покриття.

Коефіцієнт швидкої ліквідності характеризує частину поточних зобов'язань, яка може бути погашена не лише за рахунок грошових коштів, але й за рахунок очікуваних надходжень за надані послуги. Падіння коефіцієнта впродовж 2017–2018 рр. зумовлено зниженням величини короткострокової дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності є найбільш жорстким критерієм ліквідності та характеризує частину поточних зобов'язань, яка може бути погашена абсолютно ліквідними активами. Зниження даного показника було зумовлене зменшенням величини високоліквідних активів та зниженням величини поточних зобов'язань, та є не дуже схвальною тенденцією.

Отже, можна зробити висновок про задовільний рівень ліквідності ПрАТ СК «Оранта-Сич», але також слід зазначити наявність негативних тенденцій щодо зміни ліквідності, ж в майбутньому може призвести до дефіциту страхових фондів та резервів.

Показники рентабельності страхової організації характеризують ефективність страхової діяльності [66]. Можна побачити, що показник рентабельності страхових операцій зростає впродовж 2016–2017 рр., що свідчить про достатню ефективність страхової діяльності, що може бути пов'язано із зростанням обсягу страхових премій. Але слід відзначити значне падіння рівня виплат (з 0,42 у 2016 р. до 0,16 у 2018 р.) (табл. 2.7):

Таблиця 2.7 – Показники рентабельності ПрАТ СК «Оранта-Сич»

Назва показника	Розрахункова формула	Роки		
		2016	2017	2018

Рентабельність страхових операцій	$R_o = (П_{co} / V) * 100\%$, де $П_{co}$ – прибуток від страхових операцій, V – сума страхових внесків.	0,25	0,46	0,47
Чиста рентабельність	$R = (ЧП / V) * 100\%$, де $ЧП$ – чистий прибуток, V – сума страхових внесків.	0,0082	0,0033	x
Рівень виплат	$R_b = (S_b / V) * 100\%$, де S_b - сума страхових виплат.	0,42	0,19	0,16
Рентабельність активів	$R_a = (ЧП / A_{cp}) * 100\%$, де $ЧП$ – чистий прибуток, A_{cp} – середньорічна вартість активів	0,0060	0,0023	x

Також зазначимо, що рентабельність активів та чиста рентабельність ПрАТ СК «Оранта-Сич» не визначаються у 2018 р. внаслідок від'ємного значення чистого прибутку; а їхні значення у 2016–2017 рр. характеризуються достатньо низькими значеннями. Від'ємний результат (тобто збиток) може бути пов'язаний із зростанням витрат (незважаючи на падіння рівня виплат), завищенням витрат на ведення справ, політикою компанії, спрямованої на заниження страхових тарифів при зростанні інвестиційної діяльності тощо.

У цьому випадку необхідно внести зміни в політику компанії з інвестування страхових резервів та налагодити оперативну систему внутрішнього контролю за рівнем та складом управлінських витрат та знайти можливості їх скорочення.

Важливим показником фінансового стану страхової організації є показник платоспроможності страхової компанії, який свідчить про можливість компанії покривати зобов'язання за рахунок власних активів.

Платоспроможність страхової компанії – це об'єктивний показник поточного фінансового стану страхової організації шляхом його прогнозування в осяжному майбутньому. Іншими словами, це можливість виконання зобов'язань страховика завдяки тим активам, які є в його розпорядженні та являють собою реальні цінності, а тому є ліквідними. Згідно з українським страховим законодавством оцінка платоспроможності здійснюється через співвідношення фактичного і нормативного запасу платоспроможності. Якщо фактичний запас платоспроможності перевищує нормативний, то страхова компанія є платоспроможною. В іншому випадку

страховик повинен представити в уповноважений орган нагляду за страховою діяльністю план фінансового оздоровлення, і залежно від його виконання до компанії можуть застосовуватися ті чи інші санкції. Належний рівень фактичного запасу платоспроможності повинен підтримуватися страховиками відповідно до обсягів страхової діяльності. Згідно закону України «Про страхування» [56], на будь-яку дату фактичний запас платоспроможності страховика повинен перевищувати розрахунковий нормативний запас платоспроможності.

Визначимо рівень платоспроможності ПрАТ СК «Оранта-Сич» за вимогами Закону України «Про страхування» (табл. 2.8):

Таблиця 2.8 – Платоспроможність ПрАТ СК «Оранта-Сич»

Показник	Роки		
	2016	2017	2018
Фактичний запас платоспроможності (ФЗП), тис.грн.	47486	46157	41248
Нормативний запас платоспроможності (НЗП), тис.грн.	7934,49	8385,75	8996,49
Коефіцієнт платоспроможності	5,98	5,50	4,58
Виконання умови платоспроможності	(ФЗП)>(НЗП)	(ФЗП)>(НЗП)	(ФЗП)>(НЗП)

Отже, впродовж 2016–2018 рр. спостерігається перевищення фактичного запасу платоспроможності над розрахунковим нормативним запасом, а коефіцієнт платоспроможності формально знаходиться в рекомендованих границях, хоча існує тенденція до зниження. Однак, слід зазначити, що оцінка за показником рівня достатності покриття власними коштами (CAR) пред'являє до платоспроможності страхової організації вищі вимоги, ніж Закон України «Про страхування». Слід зазначити, що впродовж 2016 – 2018 рр. показник CAR знижується, хоча і залишається у «зразковій» зоні. У зв'язку з цим вважаємо доцільним впровадження ступеневого контролю платоспроможності страхової компанії ПрАТ СК «ОРАНТА-СИЧ». Перевага застосування такого виду контролю за рівнем платоспроможності страховиків полягає в тому, що за різних значень установлених індикаторів

платоспроможності пропонується здійснювати різні обсяги перевірок, а втручання органу страхового нагляду та проведення наступних за таким втручанням коригувальних і/або обмежувальних дій щодо страховика здійснюється лише за певних критичних значень показників платоспроможності.

Отже, фінансовий стан ПрАТ СК «Оранта-Сич» в цілому можна охарактеризувати як нестабільний. В результаті проведеної оцінки можна зробити висновок, що для компанії для збереження позитивних тенденцій та запобігання появі негативних доцільним є застосування певних попереджувальних та запобіжних заходів:

- проведення поглибленого аналізу структури витрат страхової організації у динаміці з метою пошуків способів і джерел їх оптимізації та зменшення;

- проведення аналізу структури дебіторської заборгованості, причин її виникнення і можливостей погашення;

- підвищення рівня ліквідності активів;

- проведення аналізу ефективності інвестиційної діяльності страховика;

- забезпечення компенсації можливих фінансових збитків шляхом формування системи ефективного управління портфелем цінних паперів, у т.ч. прибутковими операціями на фондовому ринку.

Вважаємо, що ПрАТ СК «Оранта-Сич» в подальшій діяльності має керуватися стратегією зростання частки на страховому ринку разом з досягненням достатнього рівня прибутковості діяльності. Важливим фактором підвищення ефективності діяльності страхової організації є формування та управління страховими резервами.

Страхові резерви ПрАТ СК «Оранта-Сич» утворюються з метою забезпечення майбутніх виплат страхових сум і страхового відшкодування залежно від видів страхування (перестраховування). Страхові резерви в обсягах, що не перевищують технічних резервів, утворюються у тих валютах, в яких

ПрАТ СК «Оранта-Сич» несе відповідальність за своїми страховими зобов'язаннями, і обліковуються окремо по кожній валюті. Страхові зобов'язання, передані перестраховикам, відображаються в активі балансу ПрАТ СК «Оранта-Сич» як права вимоги до перестраховиків. ПрАТ СК «Оранта-Сич» зобов'язана формувати страхові резерви (технічні резерви) і вести їх облік за видами страхування [63].

Відповідно до світової практики, кожен вид зобов'язань страховика покривається відповідним видом страхового резерву. В ризикових видах страхування формуються технічні резерви, які включають резерв незароблених премій і резерви збитків і є обов'язковими для формування. Створення страхових резервів регламентується Законом «Про страхування» [56], та іншими нормативними актами. Формування резервів незароблених премій на звітну дату здійснюється залежно від сум надходжень страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) по відповідних видах страхування за період попередніх дев'яти місяців.

Величина резервів незароблених премій відображається у відповідній окремій статті балансу ПрАТ СК «Оранта-Сич» як технічні резерви. Збільшення (зменшення) величини резервів незароблених премій у звітному періоді відповідно зменшує (збільшує) зароблені страхові платежі. Формування резервів збитків здійснюється ПрАТ СК «Оранта-Сич» при наявності відомих вимог страхувальників (перестраховальників) на звітну дату, що підтверджуються відповідними заявами. Величина резервів збитків на звітну дату є сумою зарезервованих несплачених сум страхового відшкодування за відомими вимогами страхувальників, по яких не прийнято рішення про повну або часткову відмову у виплаті страхових сум.

Дослідимо динаміку величини страхових резервів ПрАТ СК «ОРАНТА-СИЧ» впродовж 2016–2018 рр. (табл. 2.9, рис. 2.3):

Таблиця 2.9 – Склад та структура страхових резервів ПрАТ СК «Оранта-Сич»

Назва показників	Показники, тис. грн			Структура, %		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Страхові резерви, всього	20518	21973	25649	100	100	100
Частка перестраховика в страхових резервах	1625	1816	1351	7,92	8,26	5,27
Резерв незароблених премій	17820	18963	19390	86,85	86,30	75,60
Частка перестраховиків в резервах незароблених премій	1625	1816	1351	7,92	8,26	5,27
Резерв збитків	2698	3010	6259	13,15	13,70	24,40
Частка перестраховиків в резервах збитків	0	0	0	0	0	0
Резерв заявлених, але неурегульованих збитків;	0	0	0	0	0	0
Резерв збитків, що відбулися, але не заявлені	0	0	0	0	0	0
Резерв коливань збитковості	0	0	0	0	0	0
Резерв катастроф	0	0	0	0	0	0

Рис. 2.3 – Динаміка страхових резервів ПрАТ СК «Оранта-Сич»

Можна побачити зростання величини страхових резервів впродовж 2016–2018 рр. та збільшення частки перестраховика у 2016–2017 рр., що можна пояснити збільшенням кількості страхових операцій та певною нестабільністю на страховому ринку, що потребувало участі перестраховиків. Однак у 2018 р. частка перестраховиків у страхових резервах зменшилась.

За своїм змістом резерв незароблених премій є не резервом у чистому вигляді, а лише інструментом розподілу отриманих премій між суміжними

звітними періодами. Поки строк дії договору не скінчився, отримана страхова премія складається з двох частин: першої, що вже вважається заробленою, і другої – тобто незаробленої премії. Співвідношення між цими частинами пропорційне терміну, який залишився до закінчення дії договору страхування. Метод обчислення незаробленої премії українськими страховиками регулюється ст. 31 Закону «Про страхування» [63]. Динаміка резерву незароблених премій та частки перестраховика в резервах незароблених премій представлена на рис. 2.4:

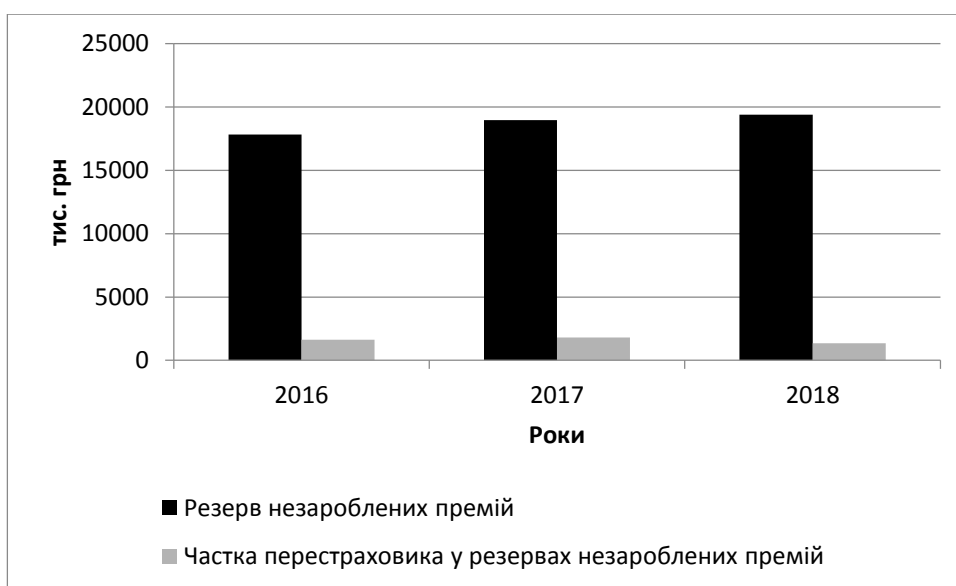

Рис. 2.4 – Динаміка резерву незароблених премій ПрАТ СК «Оранта-Сич»

Резерви збитків формуються на підставі заяв страхувальників на певну дату, що містять відповідні вимоги стосовно відшкодування збитків. Величина резерву збитків на звітну дату є сумою зарезервованих несплачених сум страхового відшкодування на вимогу страхувальника, щодо яких ще не прийнято рішення про повну або часткову відмову у виплаті страхових сум. Якщо резерв збитків збільшується проти попередньої звітної дати, то різниця (приріст) відноситься до витрат страховика як у бухгалтерському, так і у податковому обліку. У разі зменшення цього резерву різниця, відповідно, відноситься на збільшення доходів страховика у бухгалтерському

та податковому обліку. В Правилах № 3104 [51] резерви збитків представлено резервом заявлених, але не виплачених збитків та резервом збитків, які виникли, але не заявлені. Резерв заявлених, але не виплачених збитків – це оцінка обсягу зобов'язань страховика для здійснення виплат страхових сум (страхового відшкодування) за відомими вимогами страхувальників, включаючи витрати на врегулювання збитків (експертні, консультаційні та інші витрати, пов'язані з оцінкою розміру збитку), які не оплачені або оплачені не в пов-ному обсязі на звітну дату та які виникли у зв'язку зі страховими випадками, що відбулися у звітному або попередніх періодах, та про факт настання яких страховика повідомлено відповідно до вимог законодавства України та/або умов договору.

Формувати резерв заявлених, але не виплачених збитків доцільно, якщо розслідування страхового випадку, причин і обставин його настання не дозволяє зробити страхову виплату або прийняти рішення про відмову зробити її в тому самому звітному періоді, коли було отримано повідомлення про настання страхового випадку. Величина цього резерву визначається страховиком за кожною неврегульованою претензією.

Резерв збитків, які виникли, але не заявлені – це оцінка зобов'язань страховика зі здійснення страхових виплат, включаючи витрати на врегулювання збитків, які виникли у зв'язку зі страховими випадками у звітному та попередніх періодах, про факт настання яких страховику не було заявлено на звітну дату в установленому законодавством України та/або договором порядку.

Слід зазначити, що страхова організація ПрАТ СК «ОРАНТА-СИЧ» впродовж 2016–2108 рр. сформувала лише резерв збитків. Дослідимо динаміку резервів збитків ПрАТ СК «ОРАНТА-СИЧ» за 2016–2018рр. (рис 2.5).

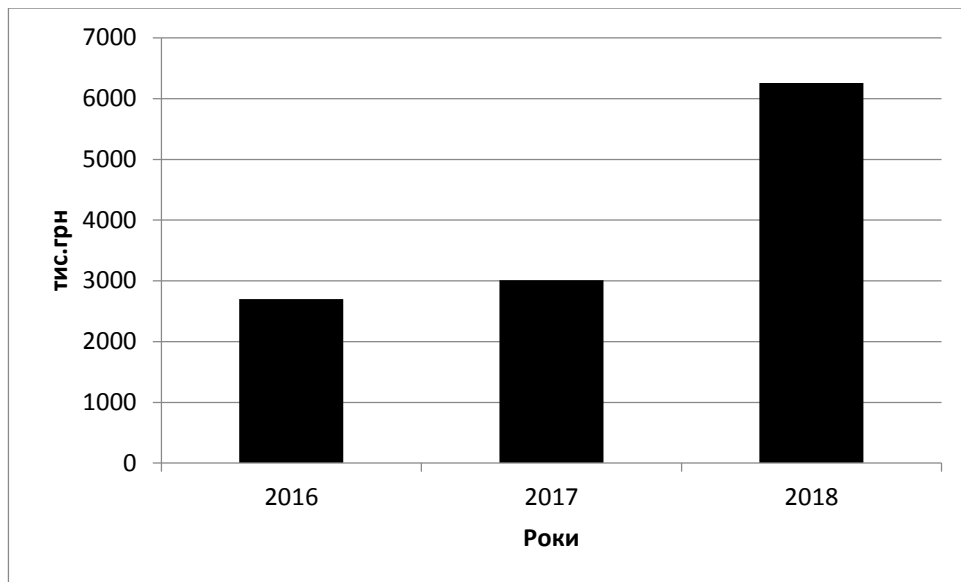

Рис. 2.5 – Динаміка резерву збитків

Порядок формування спеціальних технічних резервів, до яких належать резерв коливань збитковості та резерв катастроф, визначено Правилами № 3104 [51]. Резерв коливань збитковості призначено для компенсації витрат страховика, пов'язаних з відшкодуванням збитків у разі, якщо фактична збитковість за видами страхування у звітному періоді перевищує очікуваний середній рівень збитковості, взятий за основу при розрахунку тарифної ставки за цими видами страхування.

Резерв катастроф формується з метою здійснення страхових виплат у випадку настання природних катастроф або значних техногенних аварій, у результаті яких може бути завдано збитків численним страховим об'єктам, і коли виникає обов'язок здійснювати виплати страхового відшкодування у розмірах, що значно перевищують середні розміри збитків, які взято за основу при розрахунку страхових тарифів. Однак, слід зазначити, що спеціальні резерви ПрАТ СК «Оранта-Сич» не сформовано.

Отже, можна побачити зростання розміру страхових резервів страхової організації ПрАТ СК «Оранта-Сич» в цілому, що свідчить про розширення страхової діяльності та утворення додаткових можливостей для інвестування. Крім того, слід відзначити зростання частки перестраховиків в страхових резервах внаслідок підвищення ступеня ризиковості на страховому ринку.

Визначимо показники, які характеризують ступінь перестраховочного захисту компанії ПрАТ СК «Оранта-Сич». До них можна віднести коефіцієнт залежності від перестраховування ($K_{з.пс}$), який визначається як відношення страхових внесків, переданих у перестраховування, до загального обсягу страхових внесків (визначає фінансову надійність в межах від 5 до 50%) [40]:

$$K_{з.пс} = (V_{п} / V) * 100\%, \quad (2.1)$$

де $V_{п}$ – сума премій, переданих у перестраховування; V – загальна сума надходжень страхових премій.

Вплив ступеня участі перестраховиків в операціях страхової організації на її фінансовий стан визначається тим, що незалежно від передачі ризиків у перестраховування первинний страховик повністю несе відповідальність перед страхувальниками за укладеними договорами страхування. Крайні границі $K_{з.пс}$ означають, що при $K_{з.пс} > 50\%$ страховик повністю залежить від перестраховика по страховим виплатам; при $K_{з.пс} < 5\%$ страхова організація практично не має гарантій фінансової надійності. Для ПрАТ СК «Оранта-Сич» маємо (табл.2.10):

Таблиця 2.10 – Коефіцієнт залежності від перестраховування

Роки	2016	2017	2018
Коефіцієнт залежності від перестраховування ($K_{з.пс}$)	11,25	11,17	9,22

Також можна побачити, що обсяги страхових премій, переданих в перестраховування після зростання у 2017 р. різко знижується у 2018 р. (рис.2.6):

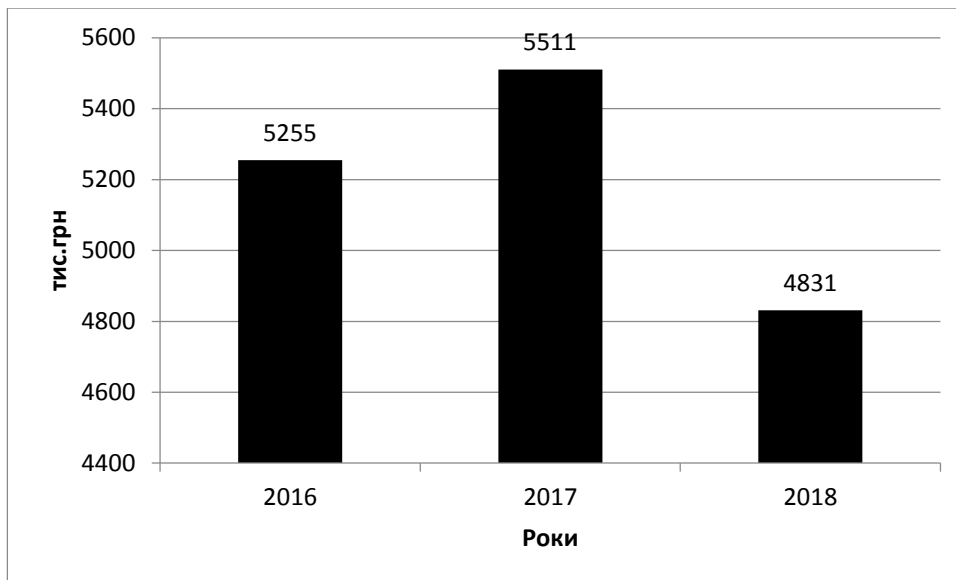

Рис 2.6 – Динаміка обсягу платежів, переданих у перестраховання

Отже, коефіцієнт залежності від перестраховання ПрАТ СК «Оранта-Сич» впродовж 2016–2018 рр. знижується. Тобто, страхова організація ПрАТ СК «Оранта-Сич» в значній ступені є незалежною від перестраховиків і така тенденція зберігається і надалі, що може становити загрозу для фінансової надійності страховика. Отже, для підвищення ефективності перестраховання страховій організації необхідно сформувати ефективну стратегію перестраховання як одну із складових стратегічного плану страховика, та обрати ефективні форми перестраховання.

Проведемо аналіз перестраховувальних операцій ПрАТ СК «Оранта-Сич» за даними Звіту про доходи та витрати страховика [52], з якого випливає, що страхова організація займається операціями як з прийому ризиків у перестраховання (пасивне перестраховання), так і з передачі ризиків у перестраховання (активне перестраховання). (табл. 2.11):

Таблиця 2.11 – Фінансові результати операцій перестраховання ПрАТ СК «Оранта-Сич»

Показники	2016	2017	2018
Передана страхова премія за договорами, переданими у перестраховання	5255	5511	4831

Відшкодування за договорами, переданими на перестраховання	1130,2	1035.1	402.10
Комісійні винагороди за договорами, переданими у перестраховання	0	0	0
Отримана страхова премія за договорами, прийнятими в перестраховання	435,6	430	425,70
Фінансовий результат	-3689,2	-4045,9	-4003,2

Таким чином, аналіз перестраховальних операцій показав негативний результат від такого виду діяльності в 2016–2018 рр., що свідчить про неефективність перестраховання. Це може статись внаслідок скорочення клієнтської бази страхової компанії, або небажання ризикувати при здійсненні перестраховання, що, відповідно, призвело до зниження обсягів перестраховальних операцій і, як наслідок, падіння фінансового результату.

Розглянемо доходи та витрати ПрАТ СК «Оранта-Сич», отримані з операцій перестраховання (табл. 2.12):

Таблиця 2.12 – Доходи та витрати по операціям перестраховання

Назва показників	Од. виміру	2016	2017	2018
1.Обсяг надходжень страхових премій	тис. грн	46708	49343	52396
2.Передано у перестраховання	тис. грн	5255	5511	4831
	Питома вага, %	11,25	11,17	9,22
3.Прийнято у перестраховання	тис. грн	435,6	430	425,7
	Питома вага, %	0,93	0,87	0,81
4. Страхове відшкодування	тис. грн	19551	9459	8385
5.Частка перестраховиків в страховому відшкодуванні	тис. грн	1130,2	1035,1	402,1
	Питома вага, %	5,78	10,94	4,80

Отже, частка перестраховиків у відшкодуванні збитків досягла 10,94% у 2017 р., а потім знизилась майже до рівня 2016 р., а абсолютна величина знизилась з 1130,2 тис.грн у 2016 р. до 402,1 тис грн. у 2018 р. Питома вага внесків, прийнятих на перестраховання в загальному обсязі страхових внесків впродовж 2016–2018 рр. не перевищує 1 %, що свідчить про незначний обсяг операцій пасивного перестраховання, оскільки ПрАТ СК «Оранта-Сич» не має

достітаніх фінансових ресурсів для забезпечення значних сум виплат по договорах, прийнятих на перестраховання.

Як зазначає Милошевич Н.В. [41], проблемою розвитку перестраховання є недоліки в регулюванні перестраховальних операцій. Через необгрунтоване наближення податкових органів до питання формування резерву збитків за договорами перестраховання, існує серйозна загроза надійності вітчизняних перестраховиків та їх можливості задовольняти свої зобов'язання перед клієнтами. Реалізація такого підходу може підірвати надійність і інвестиційну привабливість вітчизняного перестраховання і, по суті, привести до загибелі перестраховального сектора вітчизняного страхового ринку.

З іншого боку, проблема кумулятивних ризиків у перестраховальних операціях стає дедалі гострішою на ринку. По мірі розвитку страхових та перестрахових операцій, її актуальність зростає. Ця проблема, як і проблема «касового збитку», вимагає узгоджених дій учасників ринку і, можливо, нормативного регулювання з боку держави.

Перестраховання має вирішальний вплив на фінансову надійність страховика. По-перше, в кожній окремій формі страхування, неминуче велика кількість дуже великих або особливо великих ризиків, що одна страхова компанія не може взяти їх на себе. У випадку особливо великих ризиків, страховик може або обмежити їх прийняття у відповідності до своїх фінансових можливостей та укласти договір співстрахування або прийняти велику частку ризику з подальшим перестрахованням.

По-друге, за допомогою перестраховання можна вирівняти коливання у результатах діяльності страхової компанії впродовж ряду років. Перестраховання має той же принцип розподілу ризиків, як страхування. На результатах діяльності страхової компанії впродовж одного року можуть негативно позначитись або значні страхові виплати, або дуже незадовільні результати по всьому страховому портфелю. Перестраховання вирівнює такі коливання, що забезпечує стабільність роботи страхової компанії впродовж

ряду років, і це надзвичайно важливо для забезпечення фінансової надійності страховика.

2.2 Оцінка фінансової надійності ПрАТ СК «Оранта-Сич»

З розвитком страхового ринку посилюється визначення ступеня надійності та платоспроможності страхових компаній, оцінки їх фінансових результатів. Дослідження надійності страхової компанії зводиться до аналізу звітності на предмет достатності власного капіталу страхової компанії, її платоспроможності та ліквідності балансу, тобто фінансового стану страховика.

Фінансова надійність страховика характеризується з позицій високої платоспроможності, тобто здатності вчасно розрахуватися за своїми зобов'язаннями; високої ліквідності балансу, тобто достатнього рівня покриття залучених пасивів активами; високої рентабельності, тобто значної прибутковості, яка забезпечує необхідний розвиток компанії.

На сьогодні у вітчизняній науці і практиці не існує єдиного підходу до системи показників фінансової надійності страхових компаній. У більшості методик пропонується оцінювати фінансову надійність страхових організацій на основі системи показників фінансової надійності будь-якого суб'єкта господарювання з адаптацією їх до галузевих особливостей даної сфери.

Застосуємо методики оцінки фінансової надійності страхової організації ПрАТ СК «Оранта-Сич», які враховують різні підходи.

Поширеними є методичні підходи оцінки фінансової надійності страхової організації, в основу яких покладено розрахунок одиничного показника фінансової надійності страхової компанії або сукупності показників. В роботах [37-38, 46, 49] для оцінки фінансової надійності страхової компанії пропонуються такі показники: поточна надійність, надійність перестраховувальної діяльності, поточна ліквідність, рівень

платоспроможності. Результати оцінки фінансової надійності ПрАТ СК «Оранта-Сич» за допомогою одиничних показників наведено в табл. 2.13:

Таблиця 2.13 – Оцінка фінансової надійності ПрАТ СК «Оранта-Сич»

Показник	Роки		
	2016	2017	2017
Надійність перестраховальної діяльності	0,11	0,11	0,09
Поточна ліквідність.	13,92	14,68	10,31
Рівень платоспроможності	5,98	5,50	4,58
Забезпеченість страховими резервами	0,29	0,31	0,37

Можна побачити, що показники, які характеризують фінансову надійність страхової організації, не мають чіткої загальної тенденції зміни, що не дозволяє адекватно оцінити рівень фінансової надійності страховика. Тобто, такий методичний підхід характеризується рядом недоліків:

- жоден з показників не визначає економічної суті фінансової надійності страхової компанії;

- запропоновані показники не дозволяють цілком виміряти всю багатогранність надійності фінансового стану страхової компанії, а можуть лише стати складовою системи показників;

- відсутність нормативних значень показників не забезпечує порівнянності між показниками страхової організації та еталоном.

Група вітчизняних науковців під керівництвом Ковтуна І.О. [29] пропонує методику оцінки фінансової надійності страхової компанії, яка полягає у визначенні узагальнюючого показника – коефіцієнта фінансової надійності страхової компанії. Коефіцієнт надійності (K_n) страховика характеризує сукупний рівень ліквідності, платоспроможності і рентабельності та розраховується за формулою:

$$K_n = \sqrt[3]{K_l \cdot K_p \cdot K_r} \quad (2.2)$$

де K_l – коефіцієнт ліквідності; K_p – коефіцієнт платоспроможності; K_r – коефіцієнт рентабельності основної діяльності.

Коефіцієнт ліквідності (K_L) характеризує можливість швидкого перетворення активів страхових компаній у грошову форму, а отже, швидкість можливого виконання своїх зобов'язань. Коефіцієнт платоспроможності (K_P) характеризує достатність власних засобів страхової компанії для виконання своїх зобов'язань. Коефіцієнт рентабельності (K_R) характеризує прибутковість роботи страхової компанії.

Визначимо коефіцієнт фінансової надійності ПрАТ СК «Оранта-Сич» (табл. 2.14):

Таблиця 2.14 – Фінансова надійність ПрАТ СК «Оранта-Сич»

Показник	Роки		
	2016	2017	2018
Коефіцієнт ліквідності	1,94	3,63	4,25
Коефіцієнт платоспроможності	5,98	5,50	4,58
Коефіцієнт рентабельності	0,2535	0,4573	0,4679
Коефіцієнт фінансової надійності	1,4327	2,0901	2,0883

Можна побачити, що, згідно з цим підходом, коефіцієнт фінансової надійності ПрАТ СК «Оранта-Сич» впродовж 2016–2017 рр. зростає і надалі залишається практично незмінним.

Перевагою даної методики є простота її застосування. Інформаційною базою для неї виступає публічна звітність страхової компанії, яка є доступною для всіх зацікавлених осіб. Алгоритм розрахунку коефіцієнту платоспроможності ґрунтується на методичних засадах оцінки платоспроможності визначених у законі України «Про страхування» [56].

Однак, представлена методика має низку недоліків:

– алгоритм розрахунку коефіцієнта платоспроможності не враховує особливості фінансового механізму функціонування страхової компанії. Він відображає лише рівень покриття власним капіталом страхових резервів, але страхова компанія зазвичай має також і інші зобов'язання (довгострокові, поточні);

- відсутні нормативні значення показників фінансової надійності;
- відсутнє нормативне значення коефіцієнту фінансової надійності, що унеможливорює проведення порівнянь та позбавляє методикау практичної цінності.

Поряд із розглянутими вище, існують методики оцінки фінансової надійності страховика на основі відносних показників, запропоновані Шиховим А. [76] та Мудриком Д. [43].

Так, Шихов А. [76] використовує для кількісної оцінки фінансової надійності та платоспроможності страхової організації відносні показники фінансового стану страхової організації. Розрахунок показників фінансової надійності страхової компанії ПрАТ СК «Оранта-Сич» наведено в табл. 2.15:

Таблиця 2.15 – Розрахунок показників фінансової надійності страхової компанії ПрАТ СК «Оранта-Сич»

№ п./п	Найменування коефіцієнта	2016	2017	2018
1	Коефіцієнт власного капіталу, %	68,08	65,79	59,44
2	Коефіцієнт залученого капіталу, %	1,72	1,91	2,61
3	Коефіцієнт загальної ліквідності	16,07	16,78	12,04
4	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	13,92	14,68	10,31
5	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	-0,16	-0,07	-0,29

Методика оцінки фінансової надійності, яка запропонована Д.Мудриком [43], заснована на структуруванні капіталу страховика і розглядає чотири показники (коефіцієнти) фінансової надійності, формули розрахунку та економічний зміст яких наведено в табл. 3.1(ДОДАТОК 3). Розрахунок показників фінансової надійності ПрАТ СК «Оранта-Сич» за методикою Д. Мудрика, формули розрахунку та економічний зміст яких наведено в табл. 3.2 (ДОДАТОК 3) представлений в табл. 2.16:

Таблиця 2.16 – Показники фінансової надійності ПрАТ СК «Оранта-Сич», %

№	Показник	2016	2017	2018
1	Кф _{y1}	0,68	0,66	0,59
2	Кф _{y2}	0,29	0,31	0,37
3	Кф _{y3}	0,03	0,03	0,04
4	Кф _{y4}	0,08	0,08	0,05

Значення цих коефіцієнтів, наочно проявляються в динаміці, що дає інформацію про коригування оперативної діяльності страховика. Таким чином, фінансова надійність страховика оцінюється як оптимальне співвідношення між структурними елементами капіталу компанії. Можна побачити, що фінансова надійність страхової організації ПрАТ СК «Оранта-Сич» за сукупністю коефіцієнтів в цілому має невиразну тенденцію.

На основі методики тестів раннього попередження [55] (далі – ТРП) – визначається рівень фінансової надійності страхової компанії. Інформаційним забезпеченням цієї методики є публічна звітність та Звіт про доходи і витрати страхової компанії, який належить до внутрішньої звітності. Отже, результати тестів раннього попередження є інформацією з обмеженим доступом.

Відповідно здійснюється аналіз капіталу, активів, перестраховування, страхових резервів, доходності, ліквідності і надається відповідна оцінка. Оцінки виставляються по 4–х бальній системі і в залежності від діапазону, в який потрапило значення відповідного показника («1» – стійка; «2» – задовільна; «3» – гранична; «4» – незадовільна).

Тести раннього попередження є універсальними і використовуються, з певними відмінностями, для оцінки фінансової надійності і компаній зі страхування життя, і страховиків, що займаються іншими видами страхування.

Для тестів раннього попередження розраховуються наступні показники: дебіторська заборгованість, ліквідність активів, ризик страхування, зворотний показник платоспроможності, показник доходності, обсягів страхування (андерайтингу), змін у капіталі, змін у сумі чистих премій за всіма полісами, незалежності від перестраховування, відношення чистих страхових резервів до капіталу, доходності інвестицій.

Наступним кроком при проведенні тестів раннього попередження є визначення оцінок компанії за кожним з розрахованих показників. Для цього на підставі Рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків проводиться порівняння фактичних значень з нормативними, що встановлюються регулятором, за результатами чого страховик отримує фактичну оцінку за певним напрямком фінансової діяльності, на їх підставі відбувається розрахунок загальної оцінки діяльності страхової компанії за звітний період. Загальна оцінка, яку отримує страховик, дорівнює сумі добутків фактичних оцінок та коефіцієнтів їх значущості, що також встановлюються регулятором.

Отже, для забезпечення більшої ефективності управління фінансовою надійністю у діяльності страхової компанії постає необхідність у визначенні резервів її збільшення, а також факторів, що найбільш впливають на рівень фінансової надійності. Фактична оцінка кожного показника визначається шляхом порівняння розрахункового значення показника з відповідною шкалою значень. Розрахунок комплексного показника здійснюється методом сум з врахуванням важливості показників:

$$K = x_{ij} \cdot a_i \quad (2.3)$$

де x_{ij} – значення i -го показника на j -му об'єкті; a_i – коефіцієнт вагомості i -го показника; n – кількість показників.

Порядок розрахунку показників оцінки фінансової надійності страховика (за видами страхування іншими, ніж страхування життя) наведено у табл. 2.17:

Таблиця 2.17 – Показники оцінки фінансової надійності страховика

№	Вид показника	Метод розрахунку
1	Показник дебіторської заборгованості (ПДЗ)	ПДЗ = 100 % * (Дебіторська заборгованість) / Капітал
2	Показник ліквідності активів (ПЛА)	ПЛА = 100 % * (Високоліквідні активи) / (Зобов'язання)

3	Показник ризику страхування (ПРС)	$ПРС = 100 \% * (\text{Сума чистих премій за всіма полісами})$
4	Зворотний показник платоспроможності (ЗПП)	$ЗПП = 100 * (\text{Загальна сума зобов'язань}) / (\text{Капітал})$
5	Показник доходності (ПД)	$ПД = 100 * (\text{Чистий прибуток}) / (\text{Капітал})$
6	Показник обсягу страхування (андерайтингу) (ПА)	$ПА = 100 * (\text{Виплати і витрати}) / (\text{Сума чистих зароблених премій})$
7	Показник змін у капіталі (ПЗК)	$ПЗК = 100 * (\text{Капітал (t)}) / (\text{Капітал (t-1)} - 1)$
8	Показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами (ПЗЧП)	$ПЗЧП = 100 * ((\text{Сума чистих премій (t)}) / (\text{Сума чистих премій (t-1)}) - 1)$
9	Показник незалежності від перестраховування (ПНП)	$ПНП = 100 * (\text{Чиста сума премій по всіх полісах}) / (\text{Валова сума премій по всіх полісах})$
10	Показник відношення чистих страхових резервів та капіталу (ПВРК)	$ПВРК = 100 \% * (\text{Чисті страхові резерви}) / (\text{Капітал})$
11	Показник доходності інвестицій (ПДІ)	$ПДІ = 100 \% * (\text{Прибуток від фінансової діяльності}) / (\text{Середній обсяг фінансових інвестицій впродовж року})$

Фактична оцінка кожного показника визначається шляхом порівняння розрахованого значення показника з відповідною шкалою значень та із врахуванням відповідних коефіцієнтів (табл. И.1, ДОДАТОК И).

Результати оцінки фінансової надійності за методикою тестів раннього попередження ПрАТ СК «Оранта-Сич» наведені на рис. 2.7:

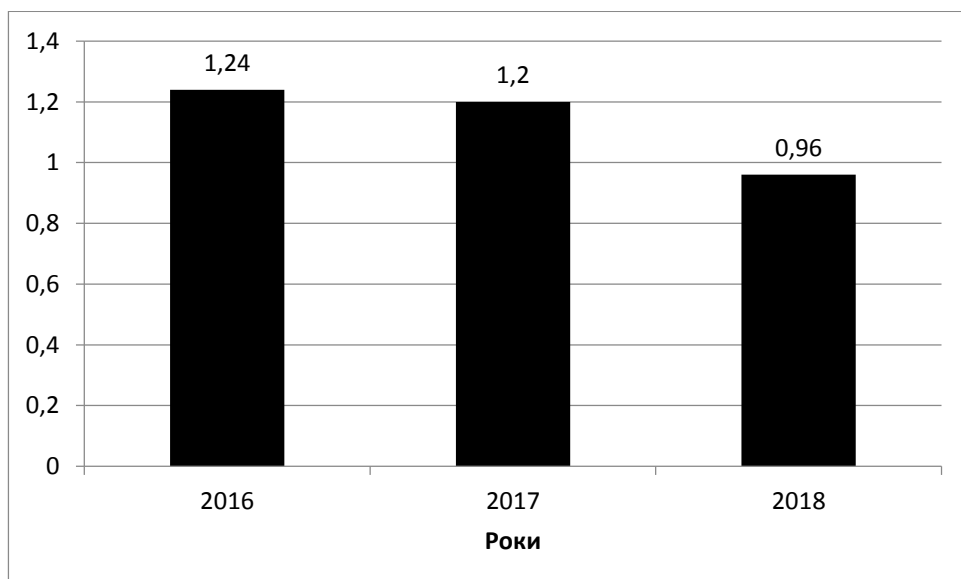

Рис. 2.7 – Зміна показника фінансової надійності за методикою ТРП

Отже, оцінка фінансової надійності за тестами раннього попередження свідчить, що фінансова надійність ПрАТ СК «Оранта-Сич» має тенденцію до зниження впродовж 2016–2018рр., в той же час значення показника залишаються невисокими. У такому випадку страхова організація має вжити необхідних заходів щодо підвищення фінансової надійності.

Тести раннього попередження, як методика оцінки фінансової надійності страхової компанії серед аналізованих вище, є найбільш завершеною, однак не позбавлена недоліків. Серед них, зокрема:

- сукупність показників, що створюють систему показників оцінки фінансової надійності страхової компанії не відображають суттєвих властивостей досліджуваного явища. Співставлення сукупності показників з основними умовами забезпечення фінансової надійності страхової компанії у найбільш поширених підходах дозволяють стверджувати, що лише окремі з них здатні в повній мірі стати вимірником досліджуваного явища;

- в літературі відсутній єдиний підхід до визначення рівня теоретичних значень показників, що є складовими узагальнюючого показника, що вимагає проведення ґрунтовного їх аналізу;

- коефіцієнти важливості окремого показника в інтегральному показнику фінансової надійності страхової компанії не враховують особливостей функціонування страховика.

- 4-бальна система оцінювання не дозволяє врахувати динаміку рівня фінансової надійності страхової компанії.

Результати тестів раннього попередження є інформацією з обмеженим доступом, яка не підлягає розголошенню та опублікуванню в засобах масової інформації.

Отже, можна побачити, що оцінки фінансової надійності страхової організації ПрАТ СК «Оранта-Сич» за різними підходами свідчать про невисокий рівень і наявність тенденції до зниження фінансової надійності

компанії, що вимагає від страховика проведення більш детального аналізу та вжиття необхідних заходів і застосування різноманітних інструментів, зокрема перестраховування для підвищення рівня фінансової надійності страховика.

2.3 Перестраховування як інструмент управління фінансовою надійністю ПрАТ СК «Оранта-Сич»

Отже, фінансовою надійністю страховика називають спроможність страховика виконати страхові зобов'язання, прийняті за договорами страхування та перестраховування у випадку впливу несприятливих чинників. Як зазначалось раніше, фінансова надійність страховика ґрунтується на таких критеріях [44]:

- наявність збалансованого страхового портфеля;
- розмір власних коштів;
- правильність розрахованих тарифних ставок. Цей розрахунок не може бути зроблений без урахування збитковості страхової суми страховиком. Відхилення страхового тарифу від об'єктивно обґрунтованого може призвести до зниження фінансової надійності страховика та невиконання своїх зобов'язань перед страхувальником.
- величина страхових резервів, адекватних сумі взятих страховиком на себе зобов'язань. Достатність страхових резервів відображає обсяг страхових зобов'язань за укладеними договорами страхування.
- ефективність розміщення страхових резервів. Накоплення у страхові резерви премії деякий час перебувають у розпорядженні страховика і можуть бути інвестовані з метою одержання додаткового прибутку.
- перестраховальні операції. Висока вартість об'єктів, які можуть бути прийняті на страхування, незбалансований страховий портфель, коливання результатів діяльності страховика можуть негативно вплинути на його фінансову надійність. При перестраховуванні страховик, приймаючи на

страхування великий ризик, не тільки передає його частку страховику, а й продовжує нести відповідальність перед страхувальником у повному обсязі. Тому страховик має правильно визначити розмір власного утримання зобов'язань. Якщо цей розмір буде надто високим, то в разі настання страхового випадку у страховика може бути недостатньо коштів для покриття збитків страхувальників.

Отже, перестраховання є гнучким та дуже ефективним інструментом ризик-менеджменту, який з легкістю може бути пристосований до будь-яких інди-відуальних потреб страховика. Крім того, перестраховання є також інструментом фінансового менеджменту, за допомогою якого можна зменшити витрати (таким чином збільшити прибуток, зменшити ціну страхової послуги), покращити якість страхових послуг. Щоб визначити, якого перестраховального захисту потребує цедент, потрібно оцінити елемент покриття як кожного зокрема, і у контексті їх повної взаємодії.

На рис. 2.8 схематично зображено спектр послуг, які може отримати прямий страховик від перестраховика [31]:

Рис 2.8 – Спектр послуг перестраховика

Розглянемо інструменти перестраховання у рамках забезпечення фінансової надійності страхової організації, які визначає Гриценко А. В у роботі [20] (табл. 2.18):

Таблиця 2.18 – Інструменти перестраховання у рамках забезпечення фінансової надійності страховика

Характеристика	Вплив похідного інструменту
Здійснюючи перестраховання, страхова компанія буде у змозі включати відсутні в її портфелі ризики та здійснювати контроль над строками поточних угод, що забезпечить баланс портфеля	До 45 %
Перестраховання спричинить додаткові прибутки для страховика через ведення більш якісної політики страхової компанії за допомогою існуючих інвестиційних ресурсів	До 25 %
Здійснення перестраховання забезпечить зменшення відповідальності страхової компанії та буде сприяти зменшенню нетто-тарифу за певними ризиками.	До 30 % (через адекватну тарифну політику страхової компанії, що забезпечує покриття відповідних ризиків)

За рахунок перестраховання страхова організація ефективно розподіляє обігові кошти, сформовані шляхом страхових премій, що дозволяє оптимізувати потенційні порушення фінансової надійності страховика.

Здійснюючи управління перестрахованням, страховик, перш за все, робить вибір між різними формами договорів.

Конкретні параметри перестраховання визначаються виходячи з обраної форми договору. Управлінське рішення щодо вибору форми договору перестраховання має бути обґрунтованим, тому що за допомогою операції перестраховання компанія прагне досягти певної мети.

Оскільки кожна форма перестраховання має власні характеристики, то пропонується встановити пріоритетність кожного варіанта перестраховання за сформульованими критеріями ефективності для обчислення глобального вектора пріоритетності форм перестраховання.

Страховій компанії рекомендується обрати форму перестраховання, яка має максимальний глобальний пріоритет, обчислений на основі ієрархії критеріїв ефективності операції [24]. Для цього використаємо алгоритм вибору форми перестраховання на основі пріоритетності критеріїв ефективності операції, який наведено на рис. 2.9.

Запропонований підхід дозволить страховику контролювати процес прийняття управлінських рішень щодо вибору форми перестраховання, приводити його у відповідність із пріоритетними для страхової компанії завданнями, що забезпечить ефективність операції і, отже, підвищення фінансової надійності.

Необхідні обчислення здійснюються стандартними пакетами програм, що забезпечить точність і оперативність одержання результату. Обрана перестраховальником форма договору характеризується діючими параметрами, які забезпечують ефективність операції.

Рис. 2.9 – Алгоритм вибору форми перестраховання на основі пріоритетності критеріїв ефективності операції

Визначення оптимальної квоти з точки зору ефективності пропорційного перестраховання та фінансової надійності страховика зводиться до такого:

- 1) визначення очікуваної суми виплат залежно від суми відповідальності за прийнятими на страхування ризиками та статистичних даних щодо страхових виплат у попередніх періодах;

2) визначення ефективності перестраховування (E) на основі договору квоти у певному інтервалі:

$$E = \frac{\sum_{i=1}^n P_i - \sum_{i=1}^n L_i + \sum_{i=1}^n qL_i - \sum_{i=1}^n qP_i}{C}, \quad (2.4)$$

де n – кількість договорів страхування; P_i – премія, одержана цедентом за кожним i -м договором; L_i – передбачена сума страхових виплат за кожним i -м договором; C – витрати цедента, пов'язані з організацією та проведенням перестраховування.

Обираючи стратегію перестраховування, перестраховальник має враховувати, що зменшення участі в перестраховуванні призводить до збільшення зобов'язань, тобто до зменшення фінансової надійності страховика. Отже, при збільшенні відповідальності підвищується імовірність фінансової ненадійності. Навпаки, 100% перестраховування забезпечує нульовий ризик, але й нульову ефективність операції. Зазначене призводить до необхідності введення додаткового критерію для обчислення оптимальних параметрів договору. Як обмеження для функції ефективності перестраховування використовується функцію імовірності відсутності банкрутства для страхової компанії, яка визначається на базі моделі Крамера-Лундберга. З урахуванням перестраховування функція набуває такого вигляду:

$$\Phi = \frac{I}{I + \Theta} e^{-\frac{\Theta \chi}{(I + \Theta)\mu}}, \quad (2.5)$$

де χ – власний капітал компанії; μ – математичне очікування страхових виплат; Θ – коефіцієнт уникнення ризику, який для портфеля з n договорів пропорційного перестраховування розраховується як:

$$\Theta = \frac{\sum_{i=1}^n P_i + q \sum_{i=1}^n L_i}{\sum_{i=1}^n L_i + q \sum_{i=1}^n P_i}; \quad (2.6)$$

3) оптимальна частка участі перестраховика є розв'язанням такої системи рівнянь:

$$\left\{ \begin{array}{l} E(q) = \frac{\sum_{i=1}^n P_i - \sum_{i=1}^n L_i + \sum_{i=1}^n qL_i - \sum_{i=1}^n qP_i}{C}, \\ \Phi(q) = \frac{1}{1+\Theta} e^{-\frac{\Theta x}{(1+\Theta)\mu}}, \end{array} \right. \quad (2.7)$$

де $E(q)$ – функція ефективності перестраховування, визначена на певному інтервалі; $\Phi(q)$ – функція імовірності відсутності банкрутства для страхової компанії, визначена на певному інтервалі з урахуванням перестраховування.

У пропорційних договорах на базі ексцедента сум, на відміну від договору квоти, у перестраховування передається тільки та частка суми ризику (S), яка перевищує встановлений рівень участі перестраховика (a). Відповідальність перестраховика за договором визначається кількістю ліній власного утримання, що перестраховуються (k). Максимальна відповідальність сторін визначається як $b = (k + 1) a$.

Отже, частка відповідальності перестраховика (q) розраховується таким чином: $q = 0$, якщо $S \leq a$; $q = (S - a)/S$, якщо $a < S \leq b$; $q = (b - a)/S$, якщо $S > b$.

У такому випадку, маючи інформацію щодо страхових сум (чи їх діапазонів), страхових премій і власного утримання цедента, можна визначити відповідальність перестраховика за кожним i -м договором. При цьому частка

відповідальності перестраховика та сума одержаних ним премій залежить від кількості ліній власного утримання страховика, що зазначені у договорі.

Методика визначення оптимальної величини першого ексцедента за договором ексцедента збитку з точки зору ефективності та фінансової надійності страховика здійснюється у такий спосіб [20]:

1) оцінка очікуваного збитку на підставі заданої імовірності настання випадкової події;

2) визначення участі сторін у покритті очікуваного збитку залежно від інтервалу, до якого він потрапляє (збиток менше ніж пріоритет, збиток більше ніж пріоритет, але менше ніж перший ексцедент, збиток більше ніж перший ексцедент тощо). За непропорційним договором ексцедента збитку участь сторін у розподілі одержаної сумарної премії буде визначатися залежно від випадкової величини збитку Y_i у межах страхової суми ризику S_i . Участь перестраховальника у покритті заявленого i -го збитку означається як X_i , а участь перестраховика як Z_i . Якщо припустити, що пріоритет за i -м договором дорівнює I , а ексцедент дорівнює m , то участь сторін у покритті збитку Y_i визначиться таким чином:

якщо $Y_i \leq I$, то $X_i = Y_i, Z_i = 0$;

якщо $I \leq Y_i \leq m + I$, то $X_i = I, Z_i = Y_i - I$;

якщо $Y_i \geq m + I$, то $X_i = I + (Y_i - m); Z_i = m$;

3) побудова функції ефективності перестраховування залежно від обраної величини першого ексцедента, пріоритету, перестрахової премії та непокритого збитку, якщо спільної участі сторін недостатньо для покриття збитку (збиток більше ніж перший ексцедент, другого ексцедента немає). Ефективність операції перестраховування (E) на основі договору ексцедента збитку визначається як

$$E = \frac{\sum_{i=1}^n P_i - \sum_{i=1}^n \psi m_i - \sum_{i=1}^n X_i + \sum_{i=1}^n Z_i - \sum_{j=1}^{\tau} p_j}{C}, \quad (2.8)$$

де ψ – відсоток, за яким розраховується фіксована премія перестраховика; τ – кількість можливих відновлювань відповідальності перестраховика; ρ – додаткова премія залежно від кількості відновлювань відповідальності перестраховика; C – витрати, пов'язані з організацією та проведенням перестрашування.

4) побудова функції імовірності відсутності банкрутства залежно від власного капіталу й параметрів перестрашування в певному інтервалі. Оптимальна величина першого ексцедента збитку визначається шляхом зіставлення функцій ефективності й імовірності відсутності банкрутства на заданому інтервалі.

Отже, на підставі проведених розрахунків перестраховальник може прийняти обґрунтоване рішення щодо параметрів договору перестрашування для забезпечення власної фінансової надійності.

Дослідимо вплив різних типів перестрашування на рівень фінансової надійності страхової компанії ПрАТ СК «Оранта-Сич».

Проведені дослідження [24] дали змогу встановити зв'язок між типами перестрашування і функціями перестрашування, та, зокрема, визначити, що єдиним типом перестрашування, використання якого забезпечує виконання всіх функцій перестрашування, є пропорційне перестрашування на базі ексцедента суми.

На основі оцінки впливу типів перестрашування на рівень фінансової надійності страхової компанії конкретизовано рекомендації стосовно доцільності застосування того чи іншого типу перестрашування в залежності від ризиків, які мали вплив на діяльність ПрАТ СК «Оранта-Сич» впродовж 2016–2018 рр. Узагальнюючи практичний досвід окремих вітчизняних і зарубіжних страхових компаній, запропоновано розглядати перестрашування як одну із складових стратегічного плану страховика, у зв'язку з чим визначено три стратегії перестрашування [24]:

Стратегія 1 – «Мінімізація витрат на перестрашування». Сутність її полягає у передаванні в перестрашування одиничних і великих за розміром

страхових ризиків шляхом укладання факультативних договорів перестраховування або у придбанні перестрахового захисту на основі розрахунку ймовірності настання катастрофічного збитку для сукупності однорідних страхових ризиків, реалізація навіть одного з яких може завдати масштабних збитків. Така стратегія може використовуватися перестраховальником, який володіє значними обсягами власного капіталу, достатніми для того, щоб залишати більшість застрахованих ризиків на власному утриманні, або страховиком, стратегічними цілями якого є зниження операційних витрат і максимізація прибутку.

Стратегія 2 – «Максимізація вигод, отриманих від перестраховування» – спрямована на компенсацію страховиком власних витрат на виплату страхового відшкодування страхувальникам за рахунок отримання його більшої частини від перестрахових компаній. Такий підхід може застосовуватися для перестраховування страхових портфелів з найбільш ризикових видів страхування (наприклад, страхування наземного транспорту), де спостерігаються значні коливання коефіцієнту збитковості та чистого андеррайтингового прибутку.

Стратегія 3 – «Поміркована», яка фактично поєднує елементи перших двох стратегій. При обранні цієї стратегії основна увага приділяється контролю за часткою страхових премій, що передаються у перестраховування, в загальному їх обсязі. Нормальною можна вважати частку, що коливається в межах від 15,0 % до 45,0 %.

Встановлено, що обрання однієї із вищенаведених стратегій дозволяє страховій компанії використати інструменти, за допомогою яких можна регулювати рівень фінансової надійності і до яких віднесено: 1) визначення оптимального розміру власного утримання і ємності перестрахового захисту; 2) мінімізація витрат на перестраховування; 3) оцінка кредитного ризику у діяльності перестраховика.

З метою визначення оптимальної ємності перестрахового захисту запропоновано методичку, в якій застосовано матрицю прийняття рішення, яка

дозволяє страховику залежно від обраної стратегії перестраховування отримати таку ємність перестрахового захисту, що буде достатньою для підтримання його фінансової надійності на високому рівні. Наприклад, перестраховальник обрав помірковану стратегію перестраховування. В цьому випадку, він може не передавати в перестраховування страхові ризики із страховими сумами в діапазоні від $N1$ до $N2$, якщо заплановане значення комбінованого коефіцієнту збитковості не перевищуватиме 50,0 %. Аналогічна логіка застосовується до інших стратегій перестраховування(табл.2.19):

Таблиця 2.19 – Матриця прийняття рішення щодо оптимальної ємності перестрахового захисту

Діапазон страхових сум (у порядку збільшення), грн.	Значення комбінованого коефіцієнта збитку, % (KI)	Ємність перестрахового захисту залежно від обраної стратегії перестраховування і значення коефіцієнту збитковості, грн.		
		Мінімізація витрат на перестраховування	Максимізація вигод від перестраховування	Поміркована стратегія перестраховування
Від $N1$ до $N2$	$0,0 \leq KI \leq 50,0$ $50,0 \leq KI \leq 100,0$ $100,0 \leq KI$ і вище	0,0	Від $N1$ до $N2$	0,0
		0,0	Від $N1$ до $N2$	Від $N1$ до $N2$
		Від $N1$ до $N2$	Від $N1$ до $N2$	Від $N1$ до $N2$
Від $N2$ до $N3$		0,0	Від $N2$ до $N3$	0,0
		0,0	Від $N2$ до $N3$	Від $N2$ до $N3$
	Від $N2$ до $N3$	Від $N2$ до $N3$	Від $N2$ до $N3$	
Від $N3$ до $N4$		0,0	Від $N3$ до $N4$	0,0
		0,0	Від $N3$ до $N4$	Від $N3$ до $N4$
		Від $N3$ до $N4$	Від $N3$ до $N4$	Від $N3$ до $N4$
Від $N4$ до Ni		0,0	Від $N4$ до Ni	0,0
		0,0	Від $N4$ до Ni	Від $N4$ до Ni
		Від $N4$ до Ni	Від $N4$ до Ni	Від $N4$ до Ni
Від Ni і вище		0,0	Ni	0,0
		0,0	Ni	Ni
		Ni	Ni	Ni

Відповідні розрахунки, здійснені на основі статистичних даних ПрАТ СК «Оранта-Сич» з добровільного страхування наземного транспорту за 2002–2007 рр., показують, що оптимальний рівень власного утримання страховика має бути встановлений у 2018 р. на рівні 46,9 % від страхової суми або ємності перестраховування. Такий рівень власного утримання дасть змогу ПрАТ СК «Оранта-Сич» забезпечити оптимальний баланс використання власних

фінансових ресурсів і ємності перестрахового захисту при сплаті страхових відшкодувань.

На підставі проведених розрахунків за всіма трьома стратегіями перестраховання отримані оптимальні ємності перестрахового захисту портфеля ризиків (на прикладі добровільного страхування наземного транспорту) ПрАТ СК «Оранта-Сич» у 2018 р.

- стратегія «Мінімізація витрат на перестраховання» – 100 000,00 грн.;
- стратегія «Максимізація вигод від перестраховання» – 2 000 000,00 грн.;
- стратегія «Поміркована» – 1 000 000,00 грн.

Запропоновані механізми визначення оптимального рівня власного утримання страховика та ємності перестрахового захисту дали змогу сформулювати рекомендації для розрахунку мінімальних витрат на перестраховання, які становлять невід’ємну частину фінансового плану страховика, а процес їх планування відбувається в два етапи:

- 1) визначення стратегії перестраховання.
- 2) планування ціни за перестраховання.

Отже, подальший розвиток перестраховання як інструменту забезпечення фінансової надійності страховика та його перетворення на дієвий елемент фінансової системи, повинен базуватися на ефективному механізмі оцінки та вибору стратегії перестраховання. А збереження високого рівня фінансової надійності страхових компаній є основою як виконання їх зобов’язань перед клієнтами, так і досягнення економічної безпеки.

Висновки до розділу 2

ПрАТ СК «Оранта-Сич» – страхова компанія з багаторічним досвідом надання послуг у галузі страхування. ПрАТ СК «Оранта-Сич» надає страхові послуги з понад 50 видів страхування. ПрАТ СК «Оранта-Сич» має

розгалужену регіональну та агентську мережу. Крім того, компанія для продажу страхових послуг використовує наступні канали продажу: послуги страхових посередників, банківські продажі, тендери.

1. Фінансовий стан страхової організації ПрАТ СК «Оранта-Сич» може бути визначений як нестабільний. Аналіз фінансового стану компанії ПрАТ СК «Оранта-Сич» дозволив зробити такі висновки:

– в структурі активів спостерігається перевищення частки необоротних активів над оборотними, хоча впродовж 2016–2018 рр. їх частка зменшується з 72,41% до 67,97%;

– в структурі оборотних коштів спостерігається зменшення частки запасів, частки перестраховиків у страхових резервах та значне зростання частки дебіторської заборгованості. Переважну більшість оборотних коштів займають грошові кошти та їх еквіваленти, навіть незважаючи на незначне зниження їхньої частки в структурі;

– основну частку майна ПрАТ СК «Оранта-Сич» складає власний капітал, однак впродовж досліджуваного періоду вона зменшується з 68,08% у 2016р., до 59,44% у 2018 р., що відбулось в основному за рахунок зростання величини страхових резервів (до 25649 тис. грн. в 2018 р.);

– суттєву частку власного капіталу (без врахування непокритого збитку) займає капітал у дооцінках, розмір якого, однак, суттєво не змінювався впродовж досліджуваного періоду. Частка капіталу в дооцінках у власному капіталі зростає з 75,91% в 2016 р. до 77,95% у 2018 р.;

– впродовж 2016–2018 рр. спостерігалась тенденція зростання валового прибутку і зниження чистого прибутку до від'ємного значення у 2018 р. (–4283 тис.грн);

– за підсумками 2018 р. обсяг страхових премій ПрАТ СК «Оранта-Сич» збільшився порівняно з 2017 р. на 6,19% і сягнув 52396 тис.грн. Також відбулось суттєве зменшення величини страхових виплат у 2017 р. на 10092 тис.грн. (або на 51,62%).

– показники ліквідності впродовж 2016–2018 рр значно перевищують рекомендовані значення, що свідчить про надмірне відволікання ресурсів страховика на формування грошових коштів;

– рентабельність активів та чиста рентабельність ПрАТ СК «Оранта-Сич» не визначаються у 2018 р. внаслідок від’ємного значення чистого прибутку; та у 2016–2017 рр. мають дуже низькі значення. Впродовж 2016–2018 рр. відбулось зростання показника рентабельності страхової діяльності та різке зниження рівня виплат. Показник платоспроможності впродовж 2016–2018 рр. відповідає встановленим вимогам.

– впродовж 2016–2018 рр величина страхових резервів зростає, причому також збільшується частка перестраховика у страхових резервах (у 2016-2017 рр.), а у 2018 р. спостерігається її зменшення.

2. Результати оцінки фінансової надійності ПрАТ СК «Оранта-Сич» за різними підходами свідчать про невисокий рівень фінансової надійності і наявність тенденції до зниження фінансової надійності компанії, що вимагає проведення більш детального аналізу та вжиття необхідних заходів.

3. Аналіз перестраховальних операцій ПрАТ СК «Оранта-Сич» показав негативний результат в 2016–2018 рр., що свідчить про неефективність перестраховування внаслідок скорочення клієнтської бази страхової компанії, або небажання ризикувати при здійсненні перестраховування.

4. Розглянуто інструменти перестраховування у рамках забезпечення фінансової надійності страхової організації та оцінено їх вплив. Для вибору форми перестраховування застосовано алгоритм на основі пріоритетності критеріїв ефективності операції.

5. На основі оцінки впливу типів перестраховування на рівень фінансової надійності страхової компанії конкретизовано рекомендації стосовно доцільності застосування того чи іншого типу перестраховування та визначення розміру покриття в залежності від ризиків, які мали вплив на діяльність страховика впродовж 2016–2018 рр.

6. Запропоновано розглядати перестраховання як одну із складових стратегічного плану страховика, у зв'язку з чим визначено стратегії перестраховання: «Мінімізація витрат на перестраховання»; «Максимізація вигод, отриманих від перестраховання»; «Поміркована».

3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ НАДІЙНІСТЮ ПРАТ СК «ОРАНТА-СИЧ»

3.1 Аналіз ринку та проблем функціонування перестраховування

Перестраховування пропонує механізм захисту окремо взятої компанії і страхового ринку в цілому. Перестраховування захищає прямого страховика від фінансових втрат, яких він зазнав би за умови необхідності здійснення страхових виплат за договорами страхування, не маючи перестрахового покриття. Механізм перестраховування впливає на деякі складові фінансової надійності страхової компанії [60]:

- вплив на тарифну політику компанії – тарифна ставка страховика залежить від обсягу збитків останньою та ймовірності настання страхового випадку. Перестраховування перерозподіляє обсяг збитків страховика, зменшуючи його для нього і зменшуючи нетто-ставку;

- вплив на структуру страхового портфеля компанії – перерозподіливши за допомогою операцій перестраховування ризику, які знаходяться в страховому портфелі компанії, відбувається збалансування її страхового портфеля;

- оптимальна інвестиційна політика: дієвість інвестиційної політики визначається оптимальним розміщенням вільних грошових резервів та дохідність проведення інвестиційних операцій. Так, здійснюючи операції перестраховування страхова компанія створює вільні страхові резерви, які можуть бути використані в інвестиційній діяльності компанії

Для оцінювання сучасного стану вітчизняного ринку перестраховування та визначення проблем у процесі його функціонування необхідно провести комплексне дослідження організації перестраховального захисту, що включає порівняння основних показників перестраховальної діяльності, аналіз перестраховального ринку за вхідними та вихідними потоками, а також визначення чинників, які впливають на його розвиток (табл.3.1):

Таблиця 3.1 – Основні показники діяльності перестраховального ринку та його динаміка

Назва показників	млн. грн.			Темпи приросту %	
	2016	2017	2018	2017/ 2016	2018/ 2017
Сплачено на перестраховання, у тому числі:	12 668,7	18 333,6	17 940,7	44,7	-2,1
-перестраховикам-резидентам	8 706,4	14 937,4	14 943,2	71,6	0,0
-перестраховикам-нерезидентам	3 962,3	3 396,2	2 997,5	-14,3	-11,7
Виплати, компенсовані перестраховиками, у тому числі:	1 233,2	1 208,2	2 459,0	-2,0	103,5
-перестраховиками-резидентами	278,5	280,0	430,8	0,5	53,9
-перестраховиками-нерезидентами	954,7	928,2	2 028,2 - 2,8		118,5
Отримані страхові премії від перестраховальників-нерезидентів	40,1	46,1	48,4	15,0	5,0
Виплати, компенсовані перестраховальникам-нерезидентам	14,2	13,8	44,4	-2,8	221,7

Статистичні джерела [48,71] свідчать, що у структурі вихідного перестраховання станом на 31.12.2018 найбільше сплачено часток страхових премій за такими видами страхування, як:

– страхування майна – 3 771,3 млн. грн. (або 21,0%) (станом на 31.12.2017 – 3 172,9 млн. грн. (або 17,3%));

– страхування фінансових ризиків – 3 617,2 млн. грн. (або 20,2%) (станом на 31.12.2017 – 3 954,9 млн. грн. (або 21,6%));

– страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – 2 772,3 млн. грн.(або 15,5%) (станом на 31.12.2017 – 2 280,1 млн. грн. (або 12,4%)); страхування

– вантажів та багажу (вантажобагажу) – 1 538,8 млн. грн.(або 8,6%) (станом на 31.12.2017 – 3 887,5 млн. грн. (або 21,2%)); страхування наземного транспорту (КАСКО) – 1 273,8 млн. грн.(або 7,1%) (станом на 31.12.2017 – 904,1 млн. грн.

– (або 4,9%)); страхування відповідальності перед третіми особами – 1 221,9 млн. грн.(або 6,8%) (станом на 31.12.2017 –1 634,8 млн. грн. (або 8,9%)); авіаційне страхування – 694,7 млн. грн. (або 3,9%) (станом на 31.12.2017 –519,6 млн. грн. (або 2,8%)).

Отримані дані свідчать про недостатність перестраховального покриття на страховому ринку України.

Як вже зазначалось, більшість ризиків українських страхових організацій яка правило, перестрахована у зарубіжних пере страховиків. Від загальної суми сплачених часток страхових премій на перестраховання нерезидентам найбільше сплачено до Великобританії – 23,7%, Німеччини – 18,6%, Польщі – 12,4%, Швейцарії –10,6%, Австрії –8,5%.

Структура вихідного перестраховання станом на 31.12.2018 порівняно з аналогічним періодом 2017 р. зазнала змін на користь таких країн, як: Німеччини (з 10,3% до 18,6%), Великобританії (з 15,5% до 23,7%), Польщі (з 9,7% до 12,4%), Франції (з 2,8% до 5,0%) за рахунок зменшення частки страхових платежів Малайзії (6,7% станом на 31.12.2017, станом на 31.12.2018 відсутні страхових премій на перестраховання), Швейцарії (з 16,9% до 10,6%), Китаю (з 4,3% до 0,8%), Росії (з 5,3% до 2,3%), Індії (з 3,8% до 1,5%), Сінгапуру (з 2,6% до 0,5%).

Отже, функціонування вітчизняного перестраховального ринку в сучасних умовах знаходиться під впливом багатьох чинників, які негативно позначаються на результатах діяльності страховиків. Узагальнюючи результати наукових досліджень ринку перестраховання України, можна визначити певні проблеми [11, 47, 68]:

1. В Україні практично не сформована законодавча база, яка б здійснювала регулювання перестраховальної діяльності, оскільки немає закону, який би безпосередньо регламентував відносини на ринку перестраховання. (Регулювання перестраховання здійснюється згідно «Положення про порядок здійснення операцій з перестраховання» [53] та

згідно «Порядку та вимог щодо здійснення перестраховання у страховика (перестраховика) нерезидента» [54]).

2. Вітчизняним законодавством також не визначений статус професійної перестраховальної компанії, який дозволив би затвердити на ринку єдині принципи та стандарти перестраховання. Тому виникає необхідність у створенні відповідних нормативно-правових актів, які б регламентували всю сукупність відносин у перестрахованні, що сприяло б підвищенню якості перестраховальних відносин в Україні та забезпечило б стабільний розвиток страхового ринку.

3. Вітчизняний перестраховальний ринок характеризується нерозвинутою інфраструктурою, свідченням чого є те, що інститут перестраховальних посередників має формальний характер і організація перестраховальних відносин відбувається без участі перестраховальних брокерів.

4. Вітчизняний перестраховальний ринок представлений в основному факультативним перестрахованням, здійснюється без зобов'язань страховика про передачу ризику і зобов'язань про його прийняття перестраховиком. Незважаючи на переваги даного виду перестраховання (можливість та можливість власного вибору страховиком перестраховика, якого він вважає найбільш надійним), є певні суттєві недоліки (великі витрати на оформлення договору перестраховання, необхідність продовження факультативного договору без суттєвого узгодження умов перестраховання, необхідність узгодження страховиком змін умов страхування з перестраховиком, тощо). Більшість дослідників зазначає, що, вітчизняним перестраховикам необхідно застосовувати у своїй практиці облігаторне перестраховання, яке б забезпечило більшу ефективність операцій, зменшило б витрати на обслуговування перестраховання та сприяло розвитку всього ринку перестраховання, залучаючи велику кількість значних ризиків.

5. Низька капіталізація страхового та перестраховального ринку порівняно з ринками розвинених країн, що є одним з основних чинників низької конкурентоспроможності вітчизняних перестраховиків.

6. Використання перестраховиками методів недобросовісної конкуренції (демпінг, нецінові методи, зловживання конфіденційною інформацією, «економічне шпигунство», дезінформація, розкриття комерційної таємниці, зговір між страховиками, використання « тіньових схем» тощо).

7. Проблемою розвитку перестраховального ринку України є невідповідність вітчизняної класифікації страхування та документального оформлення перестраховання міжнародній практиці, що спричиняє непорозуміння під час укладання договорів перестраховання з іноземними партнерами. Це викликає необхідність внесення змін в термінологію перестраховання відповідно до міжнародних стандартів та перегляду форм перестраховальної документації відповідно до міжнародної практики.

8. Важливим чинником, який негативно впливає на розвиток вітчизняного ринку перестраховання, є також відсутність необхідної інформації про перестраховання та надійних державних рейтингів страховиків щодо здійснення ними операцій з перестраховання.

Отже, можна зробити такі висновки:

– український ринок перестраховання перебуває на стадії становлення розвитку та організації. Процес виділення перестраховання в самостійний вид фінансової діяльності тільки розпочинається;

– перестраховання є багатограним процесом, що впливає як на економічну діяльність суб'єктів господарювання, так і на соціальну складову;

– вітчизняний ринок перестраховання розвивається паралельно з класичним ринком страхування, але незначна ємність українських компаній не дозволяє страховикам перестраховувати значні ризики, що спричиняє відплив капіталу за кордон [59].

Милошевич Н.В. [41], узагальнюючи результати досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців пропонує заходи для найбільш ефективного розвитку перестраховування на українському ринку:

- створити єдину державну перестраховальну компанію;
- вдосконалити законодавчу базу щодо визначення перестраховування, яка б чітко регулювала перестраховальну діяльність;
- створити єдину інформаційну базу з метою зниження фінансових шахрайств у сфері страхування та перестраховування;
- створити єдиний національний реєстр даних про об'єкти, що потребують страхового захисту та розширювати партнерську базу серед страхових та брокерських компаній різної спеціалізації;
- здійснити стандартизацію перестраховальних продуктів з урахуванням традицій українського страхового ринку та міжнародних принципів ведення перестраховального бізнесу;
- просувати на українському ринку страхові та перестраховальні програми, а також нові перестрахові продукти;
- підвищувати рівень професіоналізму страховків, проводити сертифікацію в галузі перестраховування;
- затверджувати в українському суспільстві позитивне сприйняття перестраховування як механізму захисту окремої компанії та страхового ринку загалом;
- здійснювати контроль за дотриманням страховиками вимог законодавства України щодо регулювання операцій з перестраховування.

Для страхової організації ПрАТ СК «Оранта-Сич» визначимо засоби та мету управління перестраховальними операціями:

Метою управління перестраховальними операціями, яка підпорядкована меті управління страховими операціями, є забезпечення якісного страхового портфеля, платоспроможності страхової компанії та отримання прибутку.

Для досягнення ефективного управління операціями перестраховування, складові мети можна згрупувати так:

– збалансованість страхового портфеля. За допомогою перестраховування у страхової компанії розширюються фінансові можливості, а саме: можливість укласти договори страхування з великими страховими сумами.

– ефективність здійснення перестраховувальних операцій. Прямий страховик повинен знайти баланс між тією частиною страхової премії, яка передається у перестраховування (а відповідно й дохід), і зростанням ризику коливання збитковості у разі зменшення обсягу перестраховування;

– виявлення шляхів покращення здійснення перестраховувальних операцій. На здійснення перестраховувальних операцій впливає багато факторів:

– особливості законодавства, особливості страхових продуктів, які пропонує страхова компанія, їх гнучкість (можливість змінювати умови договору), структура страхового портфеля. Взаємодія цих чинників, їх постійна зміна зумовлюють пошук шляхів удосконалення перестраховувальних операцій та покращення умов управління ними.

Суб'єктами управління перестраховувальними операціями є: органи державної влади; менеджмент, який відповідає за фінансову надійність страхової компанії; фахівці страхової компанії (працівники департаменту перестраховування, актуарії, андерайтери). Об'єктами управління можна визначити ціну перестраховувального захисту; умови перестраховувального захисту (ліміти відповідальності, термін покриття, умови оцінки ризиків); частку перестраховика у страхових резервах; операційний прибуток тощо.

Отже, необхідність перестраховування з кожним днем зростатиме через охоплення страхуванням дедалі більшої кількості великих специфічних ризиків, а також з виходом його на якісно новий рівень розвитку, формуванням цілісної системи забезпечення фінансової надійності всіх суб'єктів ринку перестраховування та страхових компаній.

3.2 Шляхи вдосконалення управління перестраховуванням ПрАТ СК «Оранта-Сич» в контексті забезпечення фінансової надійності

Найвищим пріоритетом для будь-якої страхової компанії є забезпечення

високого рівня фінансової надійності, оскільки будь-який натяк на реальну або потенційну фінансову нестабільність загрожує головній ідеї її бізнесу. Інформація про надійність необхідна клієнтам і партнерам страховика, власникам і потенційним інвесторам, а також державі, що регулює страховий ринок.

Ефективність діяльності страхової компанії визначається насамперед фінансовою стійкістю та рентабельністю здійснення страхових операцій. У реалізації зміцнення фінансової надійності страхових операцій найбільш важливими та пріоритетними напрямками є використання можливостей регулювання ринку за допомогою правильно складеного страхового договору і умов його виконання, а також оптимізація страхового портфеля [1,33 та ін.].

Страховики формують портфелі ризиків, приймаючи велику кількість окремих ризиків. Ризикованість портфелю залежить від точного визначення ризику і від взаємозалежності окремих страхових ризиків. Але загалом можна сказати, що загальний ризик портфеля навряд коли-небудь дорівнює сумі окремих ризиків, що складають портфель. Ось тут доцільна диверсифікація [62].

Страхові компанії намагаються диверсифікувати ризики шляхом: формування достатньо великих і однорідних портфелів; веденням кількох напрямів бізнесу; контролю за кумулятивними ризиками з метою уникнення надмірних факторів ризику, які стосуються кількох страхових полісів, можливо в різних лініях бізнесу; придбання перестраховання.

Перестраховання також відіграє важливу роль у процесі розподілу ризиків та забезпечує для страховиків різні ступені фінансової стабільності. Програма перестраховання компанії повинна належним чином відповідати політиці страхової компанії щодо лімітів та ризикам андеррайтингу, а також ризикам катастроф, бізнес-ризикам, фінансовим можливостям та кредитоспроможності відповідних перестраховиків. Крім того, програма перестраховання повинна передбачати передачу ризику вчасно та включати перестраховиків з гарною кредитоспроможністю, оскільки у випадку

нездатності перестраховика відповідати за свою частку збитків перезастраховані особи повинні будуть повністю покрити потенційно високий збиток. Крім розподілу ризиків, перестраховування може використовуватися для забезпечення позикових коштів для надлишку компанії, що надає можливість компанії збільшити обсяг діяльності порівняно з можливим обсягом.

Основу фінансової стабільності страхової компанії забезпечує правильно визначена вартість страхових послуг, яка залежить від ефективної тарифної політики. Основне завдання при побудові тарифної ставки – визначення вірогідної суми збитку, що припадає на одиницю страхової суми. Тариф дає можливість досягти необхідного балансу між доходами і витратами страхової організації.

Заходи, спрямовані на підтримку фінансової надійності страхової компанії є системою цілеспрямованих дій щодо максимального обмеження і попередження будь-якого ризику. Процес управління ризиками містить аналіз, контроль та фінансування ризику та здійснюється ще до укладання договору страхування, також існують можливості управління ризиком у процесі дії договору страхування. Зниження ймовірності настання страхового випадку повністю відповідає інтересам страховика. Якщо термін дії договору страхування закінчився, а страховий випадок ще не настав, то страхові платежі залишаються у страховика у вигляді доходу, а якщо страховик був змушений виплатити страхове відшкодування, то це є збитками.

Проблема фінансової надійності може бути вирішена за допомогою заходів, спрямованих на підготовку професійних страховиків. Важлива роль у подальшому розвитку страхової галузі відводиться державі, яка за допомогою різноманітних важелів та стимулів може впливати на формування конкурентоспроможного страхового ринку.

Світовий досвід показує, що ресурси страхових компаній є важливим джерелом інвестиційного капіталу. По-перше, це пов'язано з інверсією циклу, оскільки отримання страхової премії передуює наданню страхової послуги, а, по-друге, із розподілом ризику в часі. Тому страховик впродовж часу дії

договору страхування тимчасово розпоряджається коштами страхувальника, які акумульовані у страхових резервах. Крім коштів страхових резервів, страховик має у своєму розпорядженні власні кошти у вигляді вкладів засновників, а також спеціальних фондів, які сформовані за рахунок прибутку та суми нерозподіленого прибутку.

Значну роль у підвищенні потенціалу та удосконаленні діяльності страхової компанії відіграє страховий маркетинг. Перебудова роботи страхової організації відповідно до маркетингових принципів забезпечує можливість інтеграції та координації усієї діяльності страхової компанії в розрахунку на отримання прибутку саме завдяки створенню й забезпеченню споживчого задоволення.

Досвід функціонування національного страхового ринку показав, що визначальними в умовах сучасної ринкової економіки для більшості страховиків України стали проблеми їх адаптації до ринкової кон'юнктури і змін конкурентного середовища та можливості забезпечення фінансової надійності компаній.

Тому від правильності визначення факторів фінансової надійності та управління ними залежить точність визначення кількісних і якісних показників діяльності та безпосередньо фінансової надійності страхових організацій.

У сучасних умовах одним із суттєвих зовнішніх макроекономічних факторів впливу на фінансову надійність страхової компанії є фінансова глобалізація світового ринку страхування. Страхова система України не може відокремитися від впливу процесів фінансової глобалізації, тому має адаптуватися до зовнішньоекономічної динаміки і тенденцій.

Також доцільним є створення системи незалежних рейтингових центрів в Україні. Практика рейтингової оцінки надійності страховиків дуже поширена в країнах Європи [1,70].

Оцінки рейтингових агентств забезпечуватимуть прозорість і прогнозованість страхового ринку, що, зі свого боку, впливатиме на ринкову

стабільність страхових компаній. Рейтингова система оцінки страхових компаній України повинна бути побудована не лише на абсолютних показниках діяльності вітчизняних страхових компаній, а й на порівняльних, відносних показниках.

Розглянемо основні особливості та напрямки стратегії забезпечення фінансової надійності ПрАТ СК «Оранта-Сич».

Напрямок стратегії забезпечення фінансової надійності страховика можна визначити за допомогою SWOT-аналізу, що означає аналіз сильних і слабких сторін в діяльності компанії. Також він може бути застосований для оцінки внутрішніх і зовнішніх факторів в діяльності компанії і визначення її конкурентних переваг.

Стратегічні напрямки управління активами страховиків можна визначити як комплекс дій спрямованих на забезпечення тривалого зростання фінансових показників шляхом прийняття і втілення рішень про інвестування і фінансування. Кінцевою метою реалізації стратегічних завдань є досягнення конкурентних переваг на ринку і збільшення добробуту власників

При цьому до уваги беруться фактори внутрішнього та зовнішнього середовища, фінансові та нефінансові фактори. Даний вид аналізу може здійснюватися стосовно всієї компанії, її структурних підрозділів, а також у розрізі окремих видів страхових послуг, які надаються компанією.

На основі отриманих результатів, а також офіційної інформації про стан ПрАТ СК «Оранта-Сич», складемо матрицю SWOT-аналізу (табл.3.2):

Таблиця 3.2 – Матриця SWOT-аналізу ПрАТ СК «Оранта-Сич»

Сильні сторони	Слабкі сторони
----------------	----------------

Достатньо велика вартість активів для українського ринку Високий рівень ділової репутації Велика мережа філій і представництв Кваліфікований персонал Отримання прибутку Виконання нормативу платоспроможності	Велика дебіторська заборгованість Великі поточні зобов'язання Незбалансовані грошові активи з поточними зобов'язаннями (дефіцит покриття) Недостатній інвестиційний дохід Незбалансований страховий портфель Зменшення власного капіталу
Можливості	Загрози
Можливості впровадження нових видів страхування Покращення інвестиційної політики	Збільшення рівня конкуренції в галузі Подальше погіршення фінансового стану Застосування санкцій з боку органів нагляду Поглинання з боку більш капіталізованих компаній (можливо іноземних)

За наведеними в таблиці даними можна зробити висновок про те, що усі сильні сторони діяльності ПрАТ СК «Оранта-Сич» стосуються страхової діяльності, а слабкі сторони стосуються діяльності фінансової та інвестиційної. Тому перш за все страховій компанії необхідно внести зміни до управління активами і пасивами, а також визначити нову стратегію інвестування та фінансування.

Крім того, на формування політики управління активами ПрАТ СК «Оранта-Сич» впливатимуть наступні чинники:

– глобалізаційні економічні процеси – вони для національних страховиків означатимуть необхідність рано чи пізно конкурувати з потужними західними страховими компаніями. Тому важливим завданням для українських страховиків в найближчі роки стане необхідність значного збільшення ринкової капіталізації і, відповідно, збільшення активів;

– зростання внутрішньої конкуренції – сьогодні український страховий ринок, незважаючи на наявність на ньому великої кількості страхових компаній, не можна вважати високо конкурентним. Але зростання конкуренції на будь-якому ринку явище об'єктивне. Світовий досвід страхування вказує, що достатньо часто основним інструментом конкурентної боротьби страховиків виступає зниження страхових тарифів.

– тенденція до зменшення відсоткових ставок. Ставки за кредитами, депозитами, вкладеннями коштів в цінні папери, неухильно зменшуються. Відповідно зростають труднощі, які впливають з тенденції до зменшення інвестиційного прибутку;

– інші чинники, які виникають в суспільстві і діловому середовищі. До таких можна віднести, наприклад, трансакційні витрати по проведенню інвестиційних операцій, особливостей національного оподаткування корпоративного сектору, масштаби окремих інвестицій тощо.

Отже, при розробці довгострокової стратегії з управління активами доцільно враховувати наведені чинники і окрім традиційних способів розміщення коштів в активах розробляти нові схеми, шукати нові фінансові інструменти, які б виступали альтернативою традиційним. Можна виділити декілька напрямів управління активами, які умовно можна назвати новими для України, оскільки вони застосовуються в інших країнах. Насамперед це може бути інтеграція страхових компаній і банків на корпоративних засадах. Страховим компаніям та банкам природньо притаманне прагнення до взаємовигідного обміну послугами і здійснення надійності партнерства.

Упровадження в діяльність страхової компанії системи ключових показників ефективності діяльності дозволяє розв'язати такі завдання: [19]:

– створити розуміння стратегічних цілей компанії в менеджменту та співпрацівників;

– забезпечити комунікацію підрозділів компанії та побудову зрозумілої схеми стратегічного управління;

– ув'язати цілі окремих підрозділів та співробітників із цілями компанії;

– установити взаємозв'язок між довгостроковими стратегічними цілями компанії та короткотерміновими завданнями окремих підрозділів і співпрацівників;

– установити цільові орієнтири й об'єктивну оцінку ефективності діяльності та вкладу в досягнення стратегічних цілей окремих підрозділів і працівників;

- розробити систему мотивації на основі об'єктивного інструмента оцінки, що дозволить відштовхуватися тільки від тих факторів, на досягнення яких може впливати окремих підрозділ або співпрацівник;
- провести факторний аналіз результатів діяльності компанії в розрізі результатів окремих підрозділів і співпрацівників;
- попереджувати та швидко реагувати на виникнення кризових явищ у діяльності страхових компаній.

На основі вивчення теоретичних матеріалів, проведення фінансового аналізу окремих страхових компаній і ситуації на страховому ринку в цілому автором було розроблено систему ключових показників для оцінки реалізації стратегічних цілей компанії і попередження виникнення в неї фінансово-економічних криз. Однією з переваг визначення ключових показників діяльності компанії є вимога вибору досягнення цілей компанії з декількох альтернатив.

Вивчення специфіки діяльності страхової компанії дозволяє внести до складу ключових показників на рівні компанії такі, як: річна сума надходження страхових премій; середній рівень рентабельності страхової діяльності; рентабельність власного капіталу; рентабельність активів; оборотність активів; рівень покриття страхових резервів; показник автономії; коефіцієнт абсолютної ліквідності; відрахування на навчання персоналу; швидкість надходження коштів від філій і агентів до компанії, швидкість здійснення страхових виплат; відношення отриманих страхових премій до кількості працюючих у компанії. Ключові показники мають відображатися в спеціальних управлінських картах на кожен наступний рік. Після закінчення кожного поточного року планові ключові показники порівнюються з фактичними з поясненням усіх відхилень.

Використовуючи результати SWOT-аналізу, та узагальнюючи рекомендації науковців, визначимо напрямки стратегії забезпечення фінансової надійності ПрАТ СК «Оранта-Сич» на основі ключової системи показників (табл. 3.3):

Таблиця 3.3 – Напрями забезпечення фінансової надійності ПрАТ СК «Оранта-Сич»

Напря́м	Характеристика
Цілі	Досягти довгострокової фінансової надійності, що забезпечуватиметься: - високою часткою самофінансування; - значною часткою високоліквідних активів; - перевищенням обсягу інвестицій над сумою страхових резервів; - показниками рентабельності та платоспроможності, вищими за середні по галузі
Завдання	Досягти максимально можливого розміру чистого прибутку й реінвестувати його в страхову компанію, Налагодити моніторинг фінансової надійності та платоспроможності інвестиційної діяльності Налагодити моніторинг рентабельності інвестиційної діяльності Планувати емісію цінних паперів у разі потреби нарощення присутності компанії на ринку
Ініціативи	Досягти максимально можливого ефекту за основною діяльністю шляхом упровадження комплексного обслуговування клієнтів, надання супутніх страхових послуг, впровадження нових видів страхування. Переглянути інвестиційну політику страхової компанії, урахувавши появу нових фінансових інституцій (спільні інвестиційні фонди, компанії з управління активами тощо)

Управління на основі ключових показників може виступати потужним інструментом контролю за реалізацією стратегії страхової компанії і використовуватися в комплексі з іншими управлінськими системами, такими як: оцінка платоспроможності страхової компанії на основі оцінки ризиків її діяльності; система управління на основі збалансованих показників; система раннього попередження кризових явищ. На основі відхилення фактичних ключових показників від запланованих, суттєвості таких відхилень можна робити висновки про реалізацію поставлених стратегічних завдань, ефективність діяльності компанії в цілому або окремих її підрозділів, діагностувати ознаки виникнення кризових явищ у компанії.

Отже, загальну концепцію моделювання управління фінансовою надійністю страхової компанії ПрАТ СК «Оранта-Сич» можна представити наступним чином (рис. 3.1):

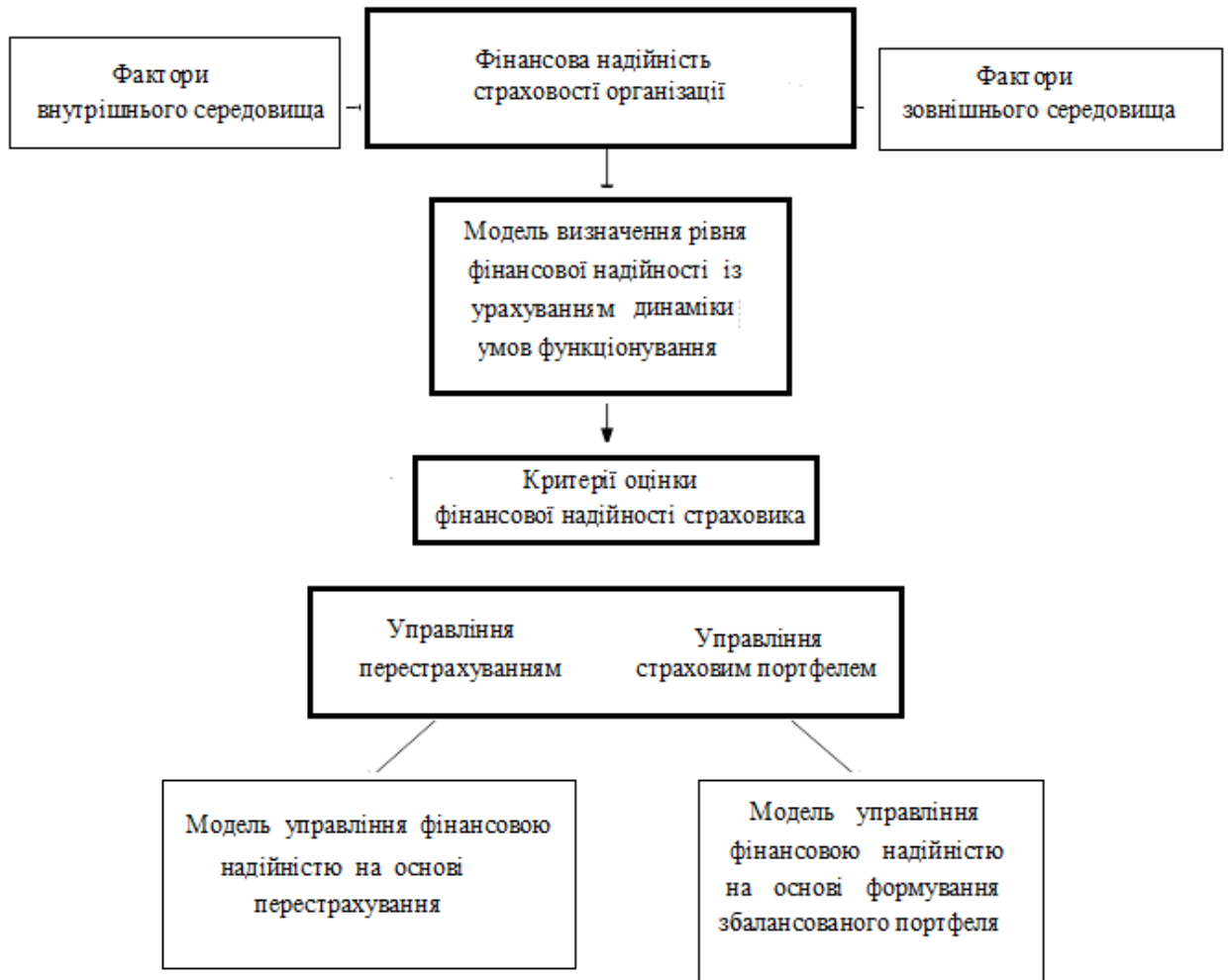

Рис. 3.1 – Концепція управління фінансовою надійністю ПрАТ СК «Оранта-Сич»

Зазначимо, що ключовим параметром управління фінансовою надійністю страхової організації є управління перестрахованням. Відповідно до запропонованої концепції управління фінансовою стійкістю страховика здійснюється шляхом вирішення наступних задач:

- визначення рівня необхідної фінансової надійності страховика з урахуванням динаміки умов функціонування, що дозволить встановити необхідний та достатній рівень фінансових надходжень для підтримки стабільного положення страховика на ринку страхування;

- визначення механізмів управління фінансовою надійністю страховика на основі значущих внутрішньосистемних факторів, серед яких в рамках даного дослідження особливу увагу було приділено формуванню резервних

фондів страховика як фактора забезпечення його платоспроможності, а також політиці перестраховування, яка є основою створення стійкого страхового портфелю та забезпечує можливість її подальшого розвитку.

Як показує аналіз ринку перестраховування в Україні, умови сучасних перестрахових програм, які пропонуються українським страховикам, спрямовані на збільшення перестрахових премій і підвищення капіталізації зарубіжних перестраховиків. Незважаючи на зростання премій, не відбувається відповідного зростання виплат, одержаних від перестраховиків. Виходячи зі сформульованих вище тенденцій операційного середовища для підвищення фінансової надійності страхових компаній України корисним буде розрахунок показника якості перестраховування, який урахує співвідношення між ефектом від операції та витратами на її здійснення.

Використаємо алгоритм кореляційного аналізу [61,63] та оцінимо залежність показника фінансової надійності, який визначається методом ТРП (Y) від таких чинників, як: коефіцієнт платоспроможності (X_1), ефективність перестраховування (X_2), рівень ліквідності (X_3) (див. формулу (2.1)). Позначимо показник фінансової надійності Y ; взаємодію результуючого показника (Y) з факторними ознаками (x_1, x_2, \dots, x_n) опишемо рівнянням багатофакторної регресії, що визначається так:

$$Y = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2 + \dots + a_nx_n \quad (3.1)$$

де Y – результативна ознака-функція; $a_0, a_1, a_2, \dots, a_n$ – коефіцієнти рівняння; x_1, x_2, \dots, x_n – факторні ознаки.

Для розрахунку показників використано дані діяльності ПрАТ СК «Оранта-Сич». За розрахунками помилка репрезентативності з вірогідністю 0,954 (95,4%) не перевищує 17,8%. Кореляційну матрицю визначено засобами табличного процесора MS Excel. Кінцева функція розробленої моделі має наступний вигляд:

$$Y = 2,482 - 0,911X_1 - 0,518X_2 - 0,006X_3. \quad (3.2)$$

Одержана кореляційна модель не враховує вплив некерованих параметрів, а також факторів, які визнано менш значущими.

Зведені дані кореляційно-регресійного аналізу представлені в табл. 3.4:

Таблиця 3.4 – Результати кореляційно-регресійного аналізу

Факторні показники	Результативний показник	Визначення тісноти зв'язку (у відповідності до якісної оцінки тісноти зв'язку за шкалою Чеддока)
	Показник фінансової надійності (ТРИП) (Y)	
Коефіцієнт платоспроможності (x_1)	$Y = 4,59 + 0,148x_1$ $R = 0,97$	Якість моделі висока, зв'язок прямий, сильний
Частка участі перестраховиків (x_2)	$Y = 7,55 + 1,98x_2$ $R = 0,99$	Якість моделі висока, зв'язок прямий, сильний
Коефіцієнт ліквідності (x_3)	$Y = 16,26 - 3,47x_3$ $R = 0,96$	Якість моделі висока, зв'язок зворотний, сильний
Трьохфакторна модель		
$Y = 2,482 - 0,911X_1 - 0,518X_2 - 0,006X_3$ $R = 0,953577$ $R_2 = 0,814309$		Якість моделі висока, зв'язок прямий, сильний

У процесі побудови кореляційно-регресійної моделі зв'язку між результативним показником та факторними величинами було розраховано коефіцієнти кореляції, а для перетворення кількісної характеристики тісноти лінійного зв'язку між двома випадковими величинами у якісну використана шкала Чеддока: до 0,3 – зв'язок практично відсутній; 0,31–0,5 – слабкий зв'язок; 0,51–0,7 – помітний зв'язок; 0,71–0,9 – сильний зв'язок; 0,91–0,99 – дуже сильний зв'язок.

За результатами кореляційно-регресійного аналізу отримано, що коефіцієнт множинної регресії у трьохфакторній моделі $R = 0,954$ вказує на те, що якість моделі є високою, а зв'язок між результативним показником та факторними показниками є щільним. Коефіцієнт детермінації для даної моделі

складає $R^2 = 0,814$, тобто на 81,4% варіація фінансової надійності пояснюється варіацією незалежних змінних X_1, X_2, X_3 і на 18,6 % – іншими чинниками. Отже, можна зробити висновок, що внесок перестраховання у забезпечення фінансової надійності складає значну частку.

Згідно з тестом Фішера дана модель з імовірністю 95% адекватно відображає залежність фінансової надійності від зазначених факторів. Розрахунок коефіцієнтів еластичності та взаємозаміщення [63] показав, що збільшення ефективності перестраховання на 1% приведе до збільшення показника фінансової надійності страховика на 0,05%. Розраховані коефіцієнти взаємозаміщення факторів дозволяють визначити, що зменшення коефіцієнта платоспроможності на 1% може бути компенсоване збільшенням ефективності перестраховання на 4,12%.

За допомогою розробленої моделі можна здійснювати управління перестрахованням для підвищення фінансової надійності перестраховальника.

Науково обґрунтована методика дозволить страховій організації ПрАТ СК «Оранта-Сич» контролювати процес прийняття управлінських рішень, приводити його у відповідність із пріоритетними для компанії завданнями, що збільшує ефективність страхових операцій та фінансову надійність. Крім того, страхова організація може, враховуючи показники фінансового стану, установити такі параметри договорів перестраховання, які забезпечать фінансову надійність.

Реалізація наведених рекомендацій має забезпечити та в середньостроковій перспективі зміцнити фінансову надійність страхової організації ПрАТ СК «Оранта-Сич», що, у свою чергу, створить сприятливе підґрунтя для активізації страхової діяльності організації.

Висновки до розділу 3

1. Функціонування вітчизняного перестраховального ринку в сучасних умовах знаходиться під впливом багатьох чинників, які негативно

позначаються на результатах діяльності страховиків. Аналіз ринку перестраховування України дозволив визначити певні проблеми: відсутність законодавчі бази регулювання перестраховувальної діяльності; не визначено статус професійної перестраховувальної компанії; нерозвинута інфраструктура перестраховувального ринку; здійснення в основному факультативного перестраховування; низька капіталізація страхового та перестраховувального ринку; використання перестраховиками методів недобросовісної конкуренції; невідповідність вітчизняної класифікації страхування та документального оформлення перестраховування міжнародній практиці; відсутність необхідної інформації про перестраховування та надійних державних рейтингів страховиків.

2. Для страхової організації ПрАТ СК «Оранта-Сич» визначено засоби та мету управління перестраховувальними операціями. Метою управління перестраховувальними операціями, є забезпечення якісного страхового портфеля, платоспроможності страхової компанії та отримання прибутку. Засоби управління визначено такими: збалансованість страхового портфеля; ефективність здійснення перестраховувальних операцій; виявлення шляхів покращення здійснення перестраховувальних операцій.

3. Напрямки стратегії забезпечення фінансової надійності страховика визначено за допомогою SWOT- аналізу. Сильні сторони діяльності ПрАТ СК «Оранта-Сич» стосуються страхової діяльності, а слабкі сторони стосуються діяльності фінансової та інвестиційної. Тому перш за все страховій компанії необхідно внести зміни до управління активами і пасивами, а також визначити нову стратегію інвестування та фінансування.

4. Представлена загальна концепція моделювання управління фінансовою надійністю страхової компанії ПРАТ СК «Оранта-Сич».

5. Побудовано багатофакторну економіко-математичну модель залежності показника фінансової надійності, який визначається методом ТРП від коефіцієнта платоспроможності, ефективності перестраховування, показника ліквідності. Фінансова надійність визначається на 48% коефіцієнтом

платоспроможності, на 27% ефективністю перестраховання; на 0,32% рівнем ліквідності і на 12,7% – іншими чинниками.

ВИСНОВКИ

Фінансова надійність страховика – це стан фінансових ресурсів, при якому страховик здатний своєчасно виконувати всі взяті зобов'язання впродовж всього терміну дії укладених договорів (тобто бути платоспроможним), мати задовільні показники діяльності, сприятливо реагувати на зміну зовнішніх і внутрішніх факторів фінансового стану (тобто бути фінансово стійким).

У роботі розв'язано науково-практичну задачу щодо розкриття економічного змісту фінансової надійності та платоспроможності страхових компаній та дослідження методів управління ними. Основними і найбільш важливими результатами роботи є такі:

1. Фінансовий стан ПрАТ СК «Оранта-Сич» впродовж 2016–2018 рр. є нестабільним; у фінансовій діяльності компанії спостерігаються такі тенденції:

– зростання валового прибутку і зниження чистого прибутку до від'ємного значення у 2018 р. (–4283 тис. грн);

– зростання обсягу страхових премій у 2018 р. порівняно з 2017 р. до 52396 тис. грн. (на 6,19%); суттєве зменшення величини страхових виплат у 2017 р.;

– високі значення показників ліквідності свідчать про надмірне відволікання ресурсів страховика на формування грошових коштів;

– показники чистої рентабельності та рентабельності активів не визначаються у 2018 р.; зростання показника рентабельності страхової діяльності;

– зростання величини страхових резервів, при цьому відбулось збільшення частки частка перестраховика у страхових резервах (у 2016 – 2017 рр.); у 2018 р. спостерігається її зменшення.

2. Фінансова надійність ПрАТ СК «Оранта-Сич» має невисокий рівень та має тенденцію до зниження, що вимагає від страховика проведення більш детального аналізу та вжиття необхідних заходів.

3. Рівень перестраховування ПрАТ СК «Оранта-Сич» впродовж 2016–2018 рр. знижується, а фінансовий результат перестраховувальних операцій є негативним, що свідчить про низьку ефективність перестраховування.

4. Розглянуто інструменти перестраховування у рамках забезпечення фінансової надійності страхової організації та оцінено їх вплив. Вдосконалено алгоритм вибору форми перестраховування на основі пріоритетності критеріїв ефективності операції. Уточнено рекомендації стосовно доцільності застосування типів перестраховування та визначення розміру покриття в залежності від ризиків, які мали вплив на діяльність страховика.

5. Запропоновано розглядати перестраховування як одну із складових стратегічного плану страховика, у зв'язку з чим визначено три стратегії перестраховування: «Мінімізація витрат на перестраховування»; «Максимізація вигод, отриманих від перестраховування»; «Поміркована» та розрахована ємність перестраховування за кожною стратегією.

6. За допомогою SWOT-аналізу визначено напрямки стратегії забезпечення фінансової надійності страховика.

7. Представлена загальна концепція моделювання управління фінансовою надійністю страхової компанії ПрАТ СК «Оранта-Сич».

8. Побудовано багатофакторну економіко-математичну модель залежності показника фінансової надійності (який визначається методом ТРП) від коефіцієнта платоспроможності, ефективності перестраховування, показника ліквідності. Фінансова надійність визначається на 81,4% коефіцієнтом платоспроможності, ефективністю перестраховування та рівнем ліквідності і на 18,6% – іншими чинниками. Використовуючи отриману модель, страхова організація може установити параметри договорів перестраховування, які забезпечать фінансову надійність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Achkasova S. A. Andriichenko Zh. O., Smoliak V. A. International rating agencies approaches to the evaluation of insurance companies file:///C:/Users/Q/Downloads/121317-260303-1-PB.pdf/ (Last accessed: 02.09.2019).
2. Coleman M. Reinsurers braced to withstand turbulent weather and financial storms. URL: <http://www.standardandpoors.com>. (Last accessed: 02.09.2019).
3. Doron N. Analysis and valuation of insurance companies. URL: <http://www.columbia.edu/~dn75/Analysis%20and%20Valuation%20of%20Insurance%20Companies%20-%20Final.pdf>. (Last accessed: 02.09.2019).
4. Madhusudhanan S. Fin Re – Why do Companies Need it and What are the Regulatory Concerns? URL: https://www.actuaires.org/EVENTS/Seminars/New_Delhi/chapters/page-298to316.pdf (Last accessed: 02.09.2019).
5. Njegomir V., Maksimović R. Risk transfer solutions for the insurance industry. Economic annals. 2009. Volume LIV. No. 180. URL: https://www.academia.edu/1486415/Risk_transfer_solutions_for_the_insurance_industry. (Last accessed: 02.09.2019).
6. Shyshpanova N., Shcarlet T. Systemment the indicators systematization of financial reliability estimates of insurance companies. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/en/systemment-the-indicators-systematization/>. (Last accessed: 02.09.2019).
7. «Експерт-Рейтинг»: офіційний сайт. URL: <http://www.expert-rating.com>. (дата звернення 05.09.2019).
8. Артамонов А. П., Дедиков С.В. Экономическая природа перестрахования. *Финансы*. 2010. № 10. С. 45–50.
9. Базилевич В. Д. Страхування: підруч. Київ, 2008. 1019 с.

10. Балицька М. В. Перестраховання як інструмент забезпечення фінансової стійкості страхової організації. *Гроші, Фінанси, Кредит*. 2017. Вип. III (67). С.217–224.

11. Боженко А.С. Аналіз кон'юнктури ринку перестраховання в умовах волатильної світової економіки. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2014. № 38. С.315–328.

12. Бойко О. А. Теоретичні основи та практичний досвід забезпечення фінансової стійкості страхової компанії. *Економічні науки*. 2010. №7. URL: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2010_7_4/4.pdf. (дата звернення 05.09.2019).

13. Бойко А. О. Перестраховання як необхідний фактор забезпечення платоспроможності страхової компанії URL: dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/2879/1/boyko_2.pdf. (дата звернення 05.09.2019).

14. Бурчевський В. З. Фінансова стійкість як об'єкт стратегічного аналізу страхової організації. *Фінанси, облік і аудит*. 2011. № 18 . С. 238 –244.

15. Войцеховська І. М. Поняття і сутність перестраховання. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2015. № 1. С. 110 –114.

16. Волошина А. Фактори розвитку перестраховання в Україні. *Страхова справа*. 2008. №1 (29). С.43.

17. Галушак В. В. Перестраховання як необхідна умова забезпечення фінансової стійкості та нормальної діяльності страховика. *Економіка і суспільство*. 2016. Випуск 2. С. 513 –517.

18. Гаманкова О. О. Фінансова стійкість та платоспроможність страхової організації. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2007. № 94–95. С. 18–23.

19. Глейзер Р. А. Финансовый анализ в системе управления страховой организации. *Страховое ревю*. 2004. № 6. С. 15–23.

20. Гриценко А. В. Інструменти перестраховання та резервування у рамках забезпечення фінансової стійкості страхової компанії. Ефективна

економіка. 2015. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6157>. (дата звернення 02.09.2019).

21. Гусак А. С. Перестраховання та його роль у підвищенні корпоративної відповідальності страхового бізнесу. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 19(1). С. 178–183.

22. Дедиков С. Правовой режим фінансового перестраховання. URL: http://www.reinsurance.ru/show_paper.php?idpaper=112. (дата звернення 05.09.2019).

23. Деревацька М.Р. Фінансова надійність страховиків та умови її забезпечення. URL:<http://libfor.com/index.php?newsid=134>. (дата звернення 05.09.2019).

24. Дьячкова Ю. М. Управління перестрахованням для забезпечення фінансової стійкості страховика: автореферат дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Донецьк, 2010. 24с.

25. Дьячкова Ю. М. Управління перестрахованням з метою забезпечення фінансової стійкості. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2008. №106. С. 46–50.

26. Єрмошенко А. М., Поплавська В. В. Нова політика у сфері платоспроможності страхових компаній Європейського Співтовариства Фінанси України. 2007. №11. С.103–110.

27. Кнейслер О. В. Сучасні реалії та перспективи розвитку ринку вихідного перестраховання в Україні. *Наука й економіка*. 2012. № 2 (26). С. 21–26.

28. Кнейслер О. В. Ринок перестраховання в Україні: теоретико-методологічні домінанти формування та пріоритети розвитку. Київ, 2012. 416 с.

29. Ковтун І.О. Основи актуарних розрахунків: навч.посіб. Київ, 2004. 328с.

30. Козьменко О. В., Козьменко С. М., Васильєва Т. А. Страховий і перестраховий ринки в епоху глобалізації. Суми, 2011. 388 с.

31. Комадовська В. Необхідність здійснення перестраховальних операцій та управління ними при страхуванні життя. *Ринок цінних паперів України*. 2011. №3–4. С. 9–14.

32. Кравченко В. О. Розвиток методів аналізу платоспроможності страховика як складової фінансової безпеки страхової компанії. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. № 1 (21). 2013. С. 85–89.

33. Крейнїна М. Н. Фінансова стійкість підприємства: оцінка й прийняття рішень. *Фінансовий менеджмент*. 2001. №2 С.29–32.

34. Ліщук С.А. Черниш Я.В., Британська Н.Н. Фінансова надійність страховика. URL: <http://intkonf.org/lischuk-sa-chernish-yav-britanska-nn-finansova-nadiynist-strahovika/>. (дата звернення 06.09.2019).

35. Малахай І. Д. Модель управління фінансовою стійкістю страхової компанії. URL: refdb.ru/look/2343490-p31.html. (дата звернення 05.09.2019).

36. Малинич Г. М. Методичні підходи до аналізу фінансової надійності страхових компаній: переваги та недоліки. *Вісник Київського національного економічного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка*. 2009. №113-114. С. 87–91.

37. Малинич Г. М. Проблеми формування узагальнюючого статистичного показника фінансової надійності страхової компанії. *Культура народів Причорномор'я*. 2007. № 102. С. 233–236.

38. Малинич Г. М. Фінансова надійність страхової компанії як об'єкт статистичного дослідження. *Галицький економічний вісник*. 2008. №1(16). С.128–131.

39. Маруженко Д. С. Концептуальні засади визначення перестраховування як специфічної фінансової послуги. *Наукові праці НДФІ*. 2007. Вип. 2 (39). С. 181–194.

40. Маруженко Д. С. Перестраховування як складова забезпечення фінансової стійкості страховика: автореферат дис.... канд. екон. наук: 08. 04.01. Київ, 2002. 16 с.

41. Милошевич Н. В. Основні тенденції та проблеми розвитку перестраховування в Україні. *Приазовський економічний вісник*. 2018. Вип. 5(10). С.359 –362.

42. Мних М. В. Перестраховування: навч. посіб. Київ, 2004. 96 с.

43. Мудрик Д. Контроль и оценка ситуации. Анализ финансового состояния страховых компаний. *Страховой аудит*. 2007. № 2. С. 14 –16.

44. Ненно І. М. Порівняльна характеристика методів оцінювання розвитку страхових компаній. URL: http://vlp.com.ua/files/16_28.pdf. (дата звернення 28.08.2019).

45. Орланюк-Малицкая Л. А. О понятиях и факторах финансовой устойчивости страховых компаний. *Вестник финансовой академии*. 1998. № 1. С. 33-39.

46. Палкин А. В. Функциональная взаимосвязь показателей и факторов финансовой устойчивости страховой организации. *Фінанси*. 2008. №12. С. 45-48 .

47. Панченко О.І., Савченко Т.В. Проблеми та перспективи розвитку перестраховального ринку України. *Фінансові дослідження*. 2016. №1 (1). С.48–56.

48. Підсумки діяльності страхових компаній за 2018 рік. URL: http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/sk_4kv_2011.pdf. (дата звернення 26.08.2019).

49. Пікус Р. В. Балицька М.В. Характеристика джерел забезпечення фінансової стійкості страхової компанії. *Фінансові услуги*. 2017. №1. С. 2 – 5.

50. Плиса В. Й. Управління фінансовою стійкістю страховика. *Фінанси України*. 2001. № 9. С. 136–143.

51. Правила № 3104 – Правила формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя, затверджені розпорядженням Держфінпослуг України від 17.12.2004 р.

№ 3104. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0019-05. (дата звернення 26.08.2019).

52. ПрАТ СК «Оранта-Сич»: Офіційний сайт URL: skcredo.com.ua/public/index.php?tmp=0&id=2&iid=47. (дата звернення 05.08.2019).

53. Про затвердження Положення про порядок здійснення операцій з перестраховування: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.10.1996 №1290. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1290-96-%D0%BF>. (дата звернення 02.09.2019).

54. Про затвердження Порядку та вимог щодо здійснення перестраховування у страховика (перестраховика) нерезидента: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.02.2004 № 124. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/124-2004-%D0%BF>. (дата звернення 02.09.2019).

55. Про затвердження Рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків: Розпорядження Державної Комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 17.03.2005 № 3755. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3755486-05>. (дата звернення 02.09.2019).

56. Про страхування: Закон України № 85/96-ВР від 7.03.1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 05.09.2019).

57. Пфайффер К. Введение в перестрахование. М. : Анкил, 2000. 155 с.

58. Ротова Т. А. Управління прийнятими на страхування ризиками: автореферат дис.... канд. екон. наук: 08.04.01. Київ, 2002. 16 с.

59. Самойловський А. Л. Надійність страхових операцій: програмна реалізація збалансованості активів і зобов'язань страхової компанії. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2006. № 12. С. 31–35.

60. Сорокіна К. О., Пономарьова О. Б. Перестраховування як ознака забезпечення фінансової стійкості страховиків. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/eko/16april2016/27.pdf>. (дата звернення 05.09.2019).

61. Спиридонов А. А., Васильев Н. Г. Планирование эксперимента при исследовании и оптимизации технологических процессов. Свердловск, 1975. 138с.

62. Супрун А. А. Впровадження в діяльність українських страхових компаній управління на основі збалансованої системи показників як захід підвищення їх конкурентоспроможності. *Економіка: проблеми теорії і практики*. 2008. Т. V. С. 1293–1305.

63. Степанишин В. М., Тисовський Л. О. Побудова моделі кореляційного аналізу для дослідження багатofакторних процесів і явищ. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/15993/1/23-Stepanyshyn-133-138.pdf>. (дата звернення 05.09.2019).

64. Ткаченко Н. В. Новітні підходи до оцінки платоспроможності страхових компаній в рамках Solvency II. *Банківська справа*. 2010. №4. С. 62–71.

65. Ткаченко Н. В. Основні напрями забезпечення фінансової стійкості страховиків у посткризовий період. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2012. №2(14). С. 291–297.

66. Ткаченко Н.В. Умови та складові забезпечення фінансової стійкості страхових компаній URL: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fkd/2009_2/R2/1.pdf. (дата звернення 03.09.2019).

67. Ткаченко Н. В. Уточнення суті перестраховання з позицій забезпечення фінансової стійкості страховика. *Вісник Національного університету «Острозька академія». Серія (Економіка)*. 2007. Вип. 9. С. 292–303.

68. Третяк К. В. Аналіз факторів впливу на розвиток українського ринку перестраховання. *Наука і сучасність: виклики глобалізації*. 2013. Ч.1. С. 144–146.

69. Турбина К. Е. Экономика страхования и перестрахования. Москва, 1996. 224 с.

70. Федорова Т. А. Основы страховой деятельности. М.:Анкил, 2002. 768 с.
71. Фориншурер. Підсумки страхового ринку України. URL: <https://forinsurer.com/files/file00565.pdf>. (дата звернення 03.08.2019).
72. Фурсевич П.В. Деякі питання аналізу фінансового стану діяльності страхової компанії та окремих його елементів. *Финансовые услуги*. 1999. №1-2. С.18–23.
73. Челишева Т.В., Кононова Т.С. Фінансова стійкість страхової компанії та умови її забезпечення URL:http://www.rusnauka.com/18_ADEN_2013/Economics/3_141696.doc.htm. (дата звернення 04.09.2019).
74. Ширінян Л.В., Глущенко А.С.Комплексна оцінка факторів фінансової стійкості страхових компаній. *Економіка України*. 2005. № 9. С. 31–38.
75. Ширінян Л.В. Фінансова стійкість страхових компаній та шляхи її забезпечення: автореферат дис... канд. екон. наук: 08.00.08. Харків, 2007. 35с.
76. Шихов А.К. Страхование. М.: КноРус, 2000. 320 с.
77. Шумелда Я. П. Страхування: навч. посіб. Київ, 2007. 384 с.

ДОДАТОК А

Таблиця А.1– Нагороди ПРАТ СК «ОРАНТА-СИЧ»

2001 р.	– Срібна Георгіївська медаль «Честь. Слава. Труд.» ІV ступеня Міжнародного академічного Рейтингу популярності та якості товарів і послуг «Золота Фортуна».
2004 р.	– Орден «За високий професіоналізм» Всеукраїнського фонду сприяння міжнародному спілкуванню «Українське народне посольство».
2006 р.	– Гвардія 500, сертифікат ; – Лідер галузі, диплом;
2010 р.	– Агроринок, диплом; – Підприємство року, 2010; – Лауреат загальноукраїнського рейтингу професійних досягнень «Лідер України».
2013 р.	– Рейтинг фінансової надійності страховика uaA; – Лідер галузі 2013; – Лауреат Національної премії Insurance Top – «За вклад у розвиток страхового бізнесу в Україні».
2014 р.	– Почесна відзнака ЛСОУ «За вагомий внесок у розвиток страхування».
2016 р.	– Лютий 2016 р. – почесна відзнака ЛСОУ «За вагомий внесок у розвиток страхування» ; – Березень 2016 р. – Відзнака бізнес-видання «Альманах фінансових послуг».

ДОДАТОК Б

Таблиця Б.1 – Перелік філій Приватного акціонерного товариства
«Страхова компанія «Оранта-Січ»

Назва філій	Адреса/ місце знаходження філій
Дніпровська філія ПрАТ «СК «Оранта-Січ»	69032, м. Запоріжжя, пр. Металургів, 15
Вознесенівський офіс ПрАТ «СК «Оранта-Січ»	69001, м. Запоріжжя, бульвар Шевченка, 27
Філія ПрАТ «СК «Оранта-Січ» Олександрівського району м. Запоріжжя	69063, м. Запоріжжя, пр. Соборний, 64
Філія «Космос» ПрАТ «СК «Оранта-Січ»	69097, м. Запоріжжя, вул. Європейська, 16
Шевченківська філія ПрАТ «СК «Оранта-Січ»	69068, м. Запоріжжя, вул. 8 Березня, 66, офіс 4
Заводська філія ПрАТ «СК «Оранта-Січ»	69106, м. Запоріжжя, вул. Історична, 22, офіс 73
Київський офіс ПрАТ «СК «Оранта-Січ»	04050, м. Київ, вул. Мельникова, 10
Філія ПрАТ «СК «Оранта-Січ» м. Мелітополь Запорізької області	72318, Запорізька область, м. Мелітополь, Бул. 30 років Перемоги, 44
Філія ПрАТ «СК «Оранта-Січ» м. Бердянськ Запорізької області	71100, Запорізька область, м. Бердянськ, проспект Азовський, 51
Філія ПрАТ «СК «Оранта-Січ» м. Токмак Запорізької області	71700, Запорізька область, Токмакський район, м. Токмак, вул. Центральна, 22, оф. 17
Філія ПрАТ «СК «Оранта-Січ» м. Енергодар Запорізької області	71500, Запорізька область, м. Енергодар, пр.Будівельників, 17
Філія ПрАТ «СК «Оранта-Січ» Якимівського району Запорізької області	72500, Запорізька область, Якимівський район, смт. Якимівка, вул. Центральна, 107
Василівська філія ПрАТ «СК «Оранта-Січ»	71600, Запорізька область, Василівський район, м. Василівка, вул. Шевченка, 17

Продовження таблиці А.1

Веселівська філія ПрАТ «СК «Оранта-Січ»	72200, Запорізька область, Веселівський район, смт. Веселе, вул. Центральна, 138
Філія ПрАТ «СК «Оранта-Січ» Вільнянського району Запорізької області	70000, Запорізька область, Вільнянський район, м. Вільнянськ, вул. Перемоги, 47
Кам'янсько-Дніпровська філія ПрАТ «СК «Оранта-Січ»	71300, Запорізька область, К-Дніпровський район, м. Кам'янка- Дніпровська, вул. Гоголя, 18
Михайлівська філія ПрАТ «СК «Оранта-Січ»	72000, Запорізька область, Михайлівський район, смт. Михайлівка, вул. Шкільна, 157
Філія ПрАТ «СК «Оранта-Січ» Новомиколаївського району Запорізької області	70100, Запорізька область, Новомиколаївський район, смт. Новомиколаївка, вул. Соборності, 77
Пологівська філія ПрАТ «СК «Оранта-Січ»	70600, Запорізька область, Пологівський район, м. Пологи, вул. Єдності, 24
Приазовська філія ПрАТ «СК «Оранта-Січ»	72400, Запорізька область, Приазовський район, смт. Приазовське, вул. Покровська, 3
Філія ПрАТ «СК «Оранта-Січ» Приморського району Запорізької області 10.03.1995	72100, Запорізька область, Приморський район, м. Приморськ, вул. Соборна, 75

ДОДАТОК В

Ліцензії ПрАТ «СК «Оранта-Січ», видані Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (розпорядження № 1288 від 16.06.2016).

1. Страхова діяльність у формі обов'язкового страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яку може бути заподіяно пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки, включаючи пожежовибухонебезпечні об'єкти та об'єкти, господарська діяльність на яких, може призвести до аварій екологічного та санітарно-епідеміологічного характеру. Чинна ліцензія.

2. Страхова діяльність у формі добровільного страхування вантажів та багажу (вантажобагажу). Чинна ліцензія.

3. Страхова діяльність у формі добровільного страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ. Чинна ліцензія.

4. Страхова діяльність у формі добровільного страхування водного транспорту (морського внутрішнього та інших видів водного транспорту). Чинна ліцензія.

5. Страхова діяльність у формі добровільного страхування кредитів (у тому числі відповідальності позичальника за непогашення кредиту). Чинна ліцензія.

6. Страхова діяльність у формі добровільного страхування майна (крім залізничного, наземного, повітряного, водного транспорту (морського внутрішнього та інших видів водного транспорту), вантажів та багажу (вантажобагажу). Чинна ліцензія.

7. Страхова діяльність у формі добровільного страхування наземного транспорту (крім залізничного). Чинна ліцензія.

8. Страхова діяльність у формі добровільного страхування від нещасних випадків. Чинна ліцензія.

9. Страхова діяльність у формі обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті. Чинна ліцензія.

10. Страхова діяльність у формі добровільного страхування відповідальності перед третіми особами (крім цивільної відповідальності власників наземного транспорту, відповідальності власників повітряного транспорту, відповідальності власників водного транспорту (включаючи відповідальність перевізника)). Чинна ліцензія.

11. Страхова діяльність у формі обов'язкового особистого страхування працівників відомчої (крім тих, які працюють в установах і організаціях, що фінансуються з Державного бюджету України) та сільської пожежної охорони і членів добровільних пожежних дружин (команд). Чинна ліцензія.

12. Страхова діяльність у формі добровільного страхування фінансових ризиків. Чинна ліцензія.

13. Страхова діяльність у формі добровільного страхування здоров'я на випадок хвороби. Чинна ліцензія.

14. Страхова діяльність у формі обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян України, які мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї. Чинна ліцензія.

15. Страхова діяльність у формі обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Чинна ліцензія.

16. Страхова діяльність у формі обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків при перевезенні небезпечних вантажів. Чинна ліцензія.

17. Страхова діяльність у формі добровільного медичного страхування (безперервного страхування здоров'я). Чинна ліцензія.

18. Страхова діяльність у формі обов'язкового страхування предмету іпотеки від ризиків випадкового знищення, випадкового пошкодження або псування. Чинна ліцензія.

19. Страхова діяльність у формі добровільного страхування сільськогосподарської продукції. Чинна ліцензія.

ДОДАТОК Д

Контрольна сума 6EF3D13B701E48D2537A5F63946C23F9D7C67AFE

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги
до фінансової звітності»

			КОДИ
		Дата (рік, місяць, число)	24 лютого 2017 р.
Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Страхова компанія "Оранга-Січ"	за СДРПОУ	2307292
Територія	Запорізька область	за КОАТУУ	2310136700
Організаційно-правова форма господарювання	Недержавне страхування	за КОПФГ	96220
Вид економічної діяльності	Інші види страхування, крім страхування життя	за КВЕД	65.12
Середня кількість працівників	_____	Контрольна сума	6EF3D13B701E48D2537A5F63946C23F9D7C67AFE
Адреса, телефон	69104 ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ, ЗАПОРІЖЖЯ, МІСТО ЗАПОРІЖЖЯ, Європейська, буд.16 0612 95-15-01 ,95-15-32		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)			
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			
			v

БАЛАНС
(Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2016 р.

Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	338	332
первісна вартість	1001	390	394
накопичена амортизація	1002	52	62
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1298	1082
Основні засоби	1010	24945	39131

Продовження Додатку Д

первісна вартість	1011	51594	84622
знос	1012	26649	45491
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	0	0
Знос інвестиційної нерухомості	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	4911	2901
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	753	576
Відстрочені податкові активи	1045	278	278
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	4894	6562
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	37417	50862
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	444	568
Виробничі запаси	1101	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	117	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	259	0
з бюджетом	1135	0	235
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	235
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	333	86

Продовження Додатку Д

Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1675	81
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	15908	16788
Готівка	1166	9	6
Рахунки в банках	1167	15899	16782
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	2088	1625
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	2088	1625
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	20824	19383
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	58241	70245
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	7050	7050
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	21021	36250
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	2802	2802
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-311	72
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	4660	1650
Усього за розділом I	1495	35222	47824
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	606	697

Продовження Додатку Д

Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	606	697
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	19871	20518
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	2082	2698
резерв незароблених премій	1533	17789	17820
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	20477	21215
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	44	323
розрахунками з бюджетом	1620	1436	0
у тому числі з податку на прибуток	1621	1404	0
розрахунками зі страхування	1625	55	29
розрахунками з оплати праці	1630	165	244
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	470	415
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	0	0
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	334	195
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	38	0
Усього за розділом III	1695	2542	1206

Продовження Додатку Д

IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	58241	70245

Керівник

Петровський Віталій
Григорович—
(підпис)

Головний бухгалтер

Стрішко Катерина Федорівна—
(підпис)

Продовження Додатку Д

Контрольна сума 6EF3D13B701E48D2537A5F63946C23F9D7C67AFE

Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Страхова компанія "Оранга-Січ" за ЄДРПОУ	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
			24 лютого 2017 р. 2307292

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2016 р.

Форма №2 Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	46708	43244
Чисті зароблені страхові премії	2010	46708	43244
Премії підписані, валова сума	2011	52457	50697
Премії, передані у перестраховання	2012	5255	5421
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	31	2472
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-463	440
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	15318	16437
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	19551	19315
Валовий:			
прибуток	2090	11839	7492
збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	2394	-357
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	2394	-357
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	2077	1658

Продовження Додатку Д

Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	10524	7794
Витрати на збут	2150	317	211
Інші операційні витрати	2180	3921	2118
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	1548	0
збиток	2195	0	1330
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	2845	2499
Інші доходи	2240	0	20
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	0	0
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	2010	18
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	2383	1171
збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	2000	1482
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	383	0
збиток	2355	0	311
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	15229	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	470
Накопичені курсові різниці	2410	0	0

Продовження Додатку Д

Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	15229	470
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	15229	470
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	15612	159
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500	2377	2271
Витрати на оплату праці	2505	10461	9099
Відрахування на соціальні заходи	2510	2331	2982
Амортизація	2515	1512	1343
Інші операційні витрати	2520	13399	10865
Разом	2550	30080	26560
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	235000	235000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Керівник	<u>Петровський Віталій</u> Григорович	_____
		(підпис)
Головний бухгалтер	<u>Стрішко Катерина</u> Федорівна	_____
		(підпис)

ДОДАТОК Е

Контрольна сума F1E61B514C34FED86D4365E18518DE7D4EE16971

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги
до фінансової звітності»

Дата (рік, місяць, число) 16 лютого 2018 р.

Підприємство Приватне акціонерне товариство "Страхова компанія "Оранта-Січ" за ЄДРПОУ 2307292
Територія Запорізька область за КОАТУУ 2310136700
Організаційно-правова форма господарювання Недержавне страхування за КОПФГ 96220
Вид економічної діяльності Інші види страхування, крім страхування життя за КВЕД 65.12

Середня кількість працівників _____ Контрольна сума 69104 ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ, ЗАПОРІЖЖЯ, МІСТО ЗАПОРІЖЖЯ, Сарошейська, буд.16
Адреса, телефон 0612 95-15-01 ,95-15-32

КОДИ
16 лютого 2018 р.
2307292
2310136700
96220
65.12
F1E61B514C34FED86D4365E18518DE7D4EE16971

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «») у відповідній клітинці: за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності

БАЛАНС
(Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2017 р.

Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	332	313
первісна вартість	1001	394	394
накопичена амортизація	1002	62	81
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1082	1082
Основні засоби	1010	39131	37271
первісна вартість	1011	84622	84583
знос	1012	45491	47312
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	0	0
Знос інвестиційної нерухомості	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	2901	2431
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	576	479
Відстрочені податкові активи	1045	278	269
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізичні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	6562	6185
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	50862	48030
II. Оборотні активи			

Продовження Додатку Е

Запаси	1100	568	544
Виробничі запаси	1101	568	544
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами з бюджетом	1130	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1135	235	51
	1136	235	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	86	118
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	81	294
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	16788	19810
Готівка	1166	6	4
Рахунки в банках	1167	16782	19806
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	1625	1816
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	1625	1816
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	19383	22633
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	70245	70663
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	7050	7050
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	36250	35780
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	2802	2874
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	72	162
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	1650	623
Усього за розділом I	1495	47824	46489
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0

Продовження Додатку Е

Довгострокові забезпечення	1520	697	852
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	697	852
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	20518	21973
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	2698	3010
резерв незароблених премій	1533	17820	18963
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	21215	22825
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	323	142
розрахунками з бюджетом	1620	0	319
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	253
розрахунками зі страхування	1625	29	61
розрахунками з оплати праці	1630	244	240
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	415	280
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	0	0
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	195	304
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	0	3
Усього за розділом III	1695	1206	1349
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	70245	70663

Керівник

Петровський Віталій Григорович

(підпис)

Головний бухгалтер

Стрішко Катерина Федорівна

(підпис)

Продовження Додатку Е

Контрольна сума F1E61B514C34FED86D4365E18518DE7D4EE16971

Підприємство

Приватне акціонерне товариство "Страхова компанія
"Оранта-Січ"

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ
16 лютого 2018 р.
2307292

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2017 р.

Форма №2 Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	49343	46708
Чисті зароблені страхові премії	2010	49343	46708
Премії підписані, валова сума	2011	55807	52457
Премії, передані у перестраховання	2012	5511	5255
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	1144	31
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	191	-463
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	17318	15318
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	22566	19551
Валовий:			
прибуток	2090	9459	11839
збиток	2095	0	0

Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	716	2394
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	716	2394
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	2261	2077
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	11201	10524
Витрати на збут	2150	185	317
Інші операційні витрати	2180	2259	3921
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	0	1548
збиток	2195	1209	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	3046	2845

Продовження Додатку Е

Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	0	0
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	1	2010
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1836	2383
збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	1674	2000
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	162	383
збиток	2355	0	0
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	15229
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	470	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	470	15229
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	470	15229
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	632	15612
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500	2050	2377
Витрати на оплату праці	2505	11753	10461
Відрахування на соціальні заходи	2510	2572	2331
Амортизація	2515	1906	1512
Інші операційні витрати	2520	12682	13399
Разом	2550	30963	30080
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	235000	235000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Керівник

Петровський Віталій Григорович

(підпис)

Головний бухгалтер

Стрішко Катерина Федорівна

(підпис)

ДОДАТОК Ж

Контрольна сума FF459A204230B8310FAC3C52CD323E6E4B949373

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги
до фінансової звітності»

	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
	25 лютого 2019 р.	
Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Страхова компанія "Оранта-Січ" за ЄДРПОУ	02307292
Територія	Запорізька область за КОАТУУ	2310136700
Організаційно-правова форма господарювання	Недержавне страхування за КОПФГ	96220
Вид економічної діяльності	Інші види страхування, крім страхування життя за КВЕД	65.12
Середня кількість працівників	_____	Контрольна сума
Адреса, телефон	69104 ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ, ЗАПОРІЖЖЯ, МІСТО ЗАПОРІЖЖЯ, Європейська, буд.16 0612 95-15-01, 95-15-32	FF459A204230B8310FAC3C52CD323E6E4B949373

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «у» у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

БАЛАНС (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2018 р.

Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	313	310
первісна вартість	1001	394	394
накопичена амортизація	1002	81	84
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1082	1096
Основні засоби	1010	37271	35654
первісна вартість	1011	84583	84613
знос	1012	47312	48959
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	0	0
Знос інвестиційної нерухомості	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	2431	2431
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	479	335
Відстрочені податкові активи	1045	269	269
Гудвіл	1050	0	0

Продовження Додатку Ж

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	6185	7881
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	48030	47976
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	544	570
Виробничі запаси	1101	544	570
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	0	218
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0	0
з бюджетом	1135	51	52
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	118	397
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	294	577
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	19810	18777
Готівка	1166	4	2
Рахунки в банках	1167	19806	18775
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	1816	1351
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	1816	1351
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	22633	21942
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1200	0	0
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	7050	7050
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	35780	35755

Продовження Додатку Ж

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	2874	3036
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	162	-4283
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	623	0
Усього за розділом I	1495	46489	41558
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	852	889
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	852	889
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	21973	25649
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	3010	6259
резерв незароблених премій	1533	18963	19390
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	22825	26538
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	142	433
розрахунками з бюджетом	1620	319	511
у тому числі з податку на прибуток	1621	253	403
розрахунками зі страхування	1625	61	77
розрахунками з оплати праці	1630	240	331
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	280	20
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	0	0
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	304	447

Продовження Додатку Ж

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	3	3
Усього за розділом III	1695	1349	1822
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	70663	69918

Керівник

Петровський Віталій Григорович_____
(підпис)

Головний бухгалтер

Чубінідзе Марина Василівна_____
(підпис)

Продовження Додатку Ж

Контрольна сума 98B552312A341CFA4692B90571F151CEB4400E22

Підприємство Приватне акціонерне товариство "Страхова компанія "Оранта-Січ"

Дата (рік, місяць, число)
за СДРГОУ

КОДИ
25 лютого 2019 р
02307292

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 р.

Форма №2 Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	52396	49343
Чисті зароблені страхові премії	2010	52396	49343
Премії підписані, валова сума	2011	58118	55807
Премії, передані у перестраховання	2012	4831	5511
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	426	1144
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-465	191
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	19029	17318
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	24514	22566
Валовий:			
прибуток	2090	8853	9459
збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-2627	716
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-2627	716
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	2090	2261
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	11654	11201
Витрати на збут	2150	37	185
Інші операційні витрати	2180	2444	2259
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	0	0
збиток	2195	5819	1209
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0

Продовження Додатку Ж

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Інші фінансові доходи	2220	3284	3046
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	0	0
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	4	1
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	0	1836
збиток	2295	2539	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	1744	1674
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	0	162
збиток	2355	4283	0
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-25	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	470
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-25	470
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-25	470
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-4308	632
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500	1151	2050
Витрати на оплату праці	2505	14045	11753
Відрахування на соціальні заходи	2510	2990	2572
Амортизація	2515	1729	1906
Інші операційні витрати	2520	13249	12682
Разом	2550	33164	30963
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	235500	235500
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

ДОДАТОК 3

Таблиця 3.1 – Відносні показники фінансової надійності страховика

	Найменування коефіцієнта	Формула розрахунку	Зміст коефіцієнта
1	Коефіцієнт власного капіталу,	$K_c * 100 / (O + K_c)$ де K_c – власний капітал страхової організації; O – загальна сума зобов'язань страховика	Визначає частку власного капіталу у загальній величині капіталу за підсумком балансу. Високий рівень коефіцієнта (до 100%) характеризує фінансову незалежність, надійність страховика, гарантує виконання його зобов'язань перед всіма контрагентами. Однак з метою підвищення ефективності і використання власного капіталу страхові компанії використовують і залучені кошти. Нормативний рівень коефіцієнта - 60% - 70%.
2	Коефіцієнт залученого капіталу	$Z * 100 / (Z + K_c)$ Де Z – залучений капітал K_c – власний капітал страховика.	Визначає частку залучених коштів в загальній величині капіталу. Є оберненим до першого показника . Нормативне значення 30 -40%
3	Коефіцієнт загальної ліквідності	A_o / O_k Где A_o – оборотні кошти страховика; O_k - сума короткострокових зобов'язань страховика	Характеризує загальну забезпеченість страхової організації оборотними коштами для погашення короткострокових зобов'язань. Якщо значення коефіцієнта менше одиниці, це свідчить про низький рівень ліквідності, фінансовий ризик, про можливу втрату платоспроможності. Нормативне значення 1,0 -2,0.
4	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_L = A_v / O_t$ Где A_v – високоліквідні активи; O_t – термінові зобов'язання	Визначає забезпеченість високоліквідними активами для виконання зобов'язань в поточному періоді. При значенні коефіцієнта більш одиниці страховик має високий рівень платоспроможності.
5	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами.	$K_3 = C / A_o$ C – власні оборотні кошти страховика; A_o - оборотні активи	Характеризує фінансовий стан та міру здатності страховика розрахуватися за рахунок власних коштів. При значенні менш 0,5 виникає загроза втрати платоспроможності.

Таблиця 3.2 – Коефіцієнти фінансової надійності

	Найменування показника	Формула розрахунку	Економічний зміст
1	Кфу1	$\text{Кфу1} = \text{СК} / \text{КК}$ де СК – власний капітал; КК – капітал страховика.	Характеризує частку власного капіталу во всім капіталі страховика. Чим вище його значення, тим вищою є фінансова стійкість страховика.
2	Кфу2	$\text{Кфу2} = \text{СР} / \text{КК}$ де СР - страхові резерви	Характеризує частку страхових резервів (залучених коштів) в капіталі компанії. Тенденція до зростання свідчить про збільшенні обсягу страхових операцій.
3	Кфу3	$\text{Кфу3} = (\text{Об} - \text{СР}) / \text{КК}$ де Об – зобов'язання страховика.	Відображає частку позикових коштів в капіталі страховика. Зростання цього коефіцієнта свідчить про підсилення залежності страховика від кредиторів та зниження фінансової надійності.
4	Кфу4	$\text{Кфу4} = \text{СК} / (\text{СР} - \text{ПСР})$ Где ПСР - доля перестраховиків в страхових резервах.	Показує співвідношення власного капіталу та сформованих страхових резервів, відображає достатність власного капіталу. Збільшення пов'язані із зниженням фінансової надійності страховика.

ДОДАТОК И

Таблиця И.1 – Шкала оцінок фінансової надійності страховика

Назва показника	Шкала значень	Значення показників			вага
		2016	2017	2018	
1	2	3	4	5	6
Показник дебіторської заборгованості (ПДЗ)	1. ПДЗ ≤ 100 2. $100 < \text{ПДЗ} \leq 200$ 3. $200 < \text{ПДЗ} \leq 300$ 4. $300 < \text{ПДЗ}$	24,47	28,69	28,63	0,04
Показник ліквідності активів (ПЛА)	1. $95 \leq \text{ПЛА}$ 2. $80 \leq \text{ПЛА} < 95$ 3. $65 \leq \text{ПЛА} < 80$ 4. $\text{ПЛА} < 65$	91,36	99,16	82,68	0,10
Показник ризику страхування (ПРС)	1. ПРС ≤ 100 2. $100 < \text{ПРС} \leq 200$ 3. $200 < \text{ПРС} \leq 300$ 4. $300 < \text{ПРС}$	100,0	100,0	100,0	0,06
Зворотний показник платоспроможності (ЗПП)	1. $0 < \text{ЗПП} \leq 20$ 2. $20 < \text{ЗПП} \leq 50$ 3. $50 < \text{ЗПП} \leq 75$ 4. $75 < \text{ЗПП}$, $\text{ЗПП} \leq 0$	31,92	34,21	40,56	0,18
Показник доходності (ПД)	1. $50 < \text{ПД}$ 2. $25 < \text{ПД} \leq 50$ 3. $0 \leq \text{ПД} \leq 25$ 4. $\text{ПД} < 0$	0,55	0,23	-6,13	0,06
Показник обсягу страхування (ПА)	1. $\text{ПА} \leq 50$ 2. $50 < \text{ПА} \leq 100$ 3. $100 < \text{ПА} \leq 110$ 4. $110 < \text{ПА}$	41,86	19,17	16,00	0,06
Показник змін у капіталі (ПЗК)	1. $10 < \text{ПЗК}$ 2. $5 < \text{ПЗК} \leq 10$ 3. $0 < \text{ПЗК} \leq 5$ 4. $\text{ПЗК} \leq 0$	120,6	100,6	98,95	0,06
Показник змін у сумі чистих премій (ПЗЧП)	1. $40 \leq \text{ПЗЧП}$ 2. $33 \leq \text{ПЗЧП} < 40$ 3. $10 \leq \text{ПЗЧП} < 33$ 4. $\text{ПЗЧП} < 10$	108,1	105,6	106,2	0,06
Показник залежності від перестраховання (ПзП)	1. $50 \leq \text{ПзП}$ 2. $40 \leq \text{ПзП} < 50$ 3. $30 \leq \text{ПзП} < 40$ 4. $\text{ПзП} < 30$, $85 \leq \text{ПзП}$	89,04	88,42	90,15	0,18

Продовження таблиці И.1

1	2	3	4	5	6
Показник відношення страхових резервів та капіталу (ПВРК)	1. $0 < \text{ПВРК} \leq 50$ 2. $50 < \text{ПВРК} \leq 75$ 3. $75 < \text{ПВРК} \leq 100$ 4. $100 < \text{ПВРК}$, $\text{ПВРК} \leq 0$	29,21	31,10	36,68	0,16
Показник доходності інвестицій (ПДІ)	1. $10 \leq \text{ПДІ}$ 2. $5 \leq \text{ПДІ} < 10$ 3. $0 \leq \text{ПДІ} < 5$ 4. $\text{ПДІ} < 0$	25	12	13	0,04

Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти ЗНУ

Я, Ткаченко Микола Сергійович, студент 2 курсу, денної форми навчання, економічного факультету, спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування, освітньої програми «Фінанси і кредит», адреса електронної пошти kolya_tkachenko@ukr.net, підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Перестраховання як фактор забезпечення фінансової надійності ПрАТ «СК «Оранта-Січ» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлений;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям *академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи*, а також на архівування роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ (студент) М.С.
Ткаченко Дата _____ Підпис _____ (науковий
керівник) І.Ю.Кисільова